

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

ปริญญา

บริหารธุรกิจ

โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง

คุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
ในเขตกรุงเทพมหานคร

Educational Quality of Bachelors in Business Administration Field of
Government Universities in Bangkok

นามผู้วิจัย

นางสาวภาวิณี มาตรฐานเจริญ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์ฤทัย นำประเสริฐชัย, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์ทองฟู ศิริวงศ์, M.S.)

ประธานสาขาวิชา

(อาจารย์สุมนรัตน์ ชื่นพุดธิ, พ.บ.ม.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญจนา ธีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

คุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร

Educational Quality of Bachelors in Business Administration Field of
Government Universities in Bangkok

โดย

นางสาวภาวิณี มาตรการเจริญ

เล่มอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

พ.ศ. 2553

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาวณี มาตรฐาน 2553: คุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
ในเขตกรุงเทพมหานคร ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ โครงการสหวิทยาการระดับ
บัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์หญิง นำประเสริฐชัย, Ph.D. 193 หน้า

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ในมุมมองของ
บัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต 2) เปรียบเทียบคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต ในมุมมองระหว่างบัณฑิต อาจารย์ และผู้
ใช้บัณฑิต และ 3) ศึกษาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจให้สอดคล้องกับ
ความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้อง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บัณฑิต จำนวน 478 ราย และอาจารย์ จำนวน 91 ราย
จาก 4 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ และผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 387 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้
ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐาน คือ การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระหว่าง
2 กลุ่ม t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว F-test และวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ในมุมมองของบัณฑิต อาจารย์ และผู้
ใช้บัณฑิตต่างให้ความเห็นว่า ความรู้ความสามารถของบัณฑิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และจากการทดสอบสมมติฐานที่
กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า 1) บัณฑิตที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานประเภทต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความรู้
ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษากับความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริงไม่แตกต่างกัน 2) ความคิดเห็นของ
บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษากับความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง โดยภาพรวมมี
ความแตกต่างกัน ยกเว้นเพียงด้านความรู้ที่พบว่าไม่แตกต่างกัน 3) ผู้ใช้บัณฑิตในหน่วยงานประเภทต่างกัน มีความคิดเห็น
ต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตในด้านความรู้แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตใน
หน่วยงานประเภทต่างกัน พบว่า ในด้านความรู้ และด้านทักษะทางปัญญามีความแตกต่างกัน 4) ความคิดเห็นระหว่าง
บัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณภาพการศึกษาของบัณฑิตสาขาวิชาบริหารธุรกิจ โดยภาพรวม พบว่า มีความ
แตกต่างกัน มีเพียงด้านความรู้ที่พบว่าไม่แตกต่างกัน และ 5) ความสอดคล้องกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถ
ของบัณฑิตระหว่างอาจารย์และผู้ใช้บัณฑิต พบว่า มีเพียงด้านคุณธรรมจริยธรรมที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ผู้ใช้บัณฑิตควรมีส่วนร่วมกับสถาบันการศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้มี
ความทันสมัย และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานมากยิ่งขึ้น

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Pavinee Mardjaroen 2010: Educational Quality of Bachelors in Business Administration Field of Government Universities in Bangkok. Master of Business Administration, Major Field: Business Administration, Interdisciplinary Graduate Program. Thesis Advisor: Mrs. Haruthai Numprasertchai, Ph.D. 193 pages

The objectives of this research were to 1) study the educational quality of the business graduates from the point of view of graduates, educators and employers, 2) compare the educational quality of the business graduates from the point of view between graduates, educators and employers, and 3) search for a guideline to improve and develop the educational quality in Business Administration field in accordance with expectation of stakeholders related. The samples for this research consisted of 478 graduates and 91 educators from 4 universities including Chulalongkorn University, Kasetsart University, Thammasart University and Srinakharinwirot University, and 387 employers in Bangkok. This research used questionnaires as a research instrument. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and hypothesis testing by Independent Samples t-test, One-Way ANOVA (F-test) and LSD analysis.

The research found that the educational quality of the business graduates from the points of view of graduates, educators and employers on the overall knowledge and ability of graduates were at a high level. The hypothesis testing at significant level of .05 found that, firstly, there was no difference in the graduates' opinions who working for different types of organizations on the knowledge and ability gained from higher education and capability to apply those to their jobs. Secondly, there was a significant difference in the graduates' opinions on the 2 aspects: knowledge and ability gained from higher education and capability to apply those to their jobs, except for the dimension of knowledge. Thirdly, only the dimension of knowledge was found different in the employers' opinions and the dimension of knowledge and cognitive skills were found different in the level consistent with expectations of employers who working for different types of organizations. Fourthly, there was a significant difference in the opinions between graduates, educators and employers on the educational quality of the business graduates. However, only the dimension of knowledge that was found no difference. Finally, only the dimension of ethics and morals was found different in opinions between educators and employers on the level consistent with expectations on the knowledge and ability of graduates.

The recommendation from this study is that employers should participate to educational institution in developing educational programs to modernize and meet the demands of the labor market even more.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “คุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร” นี้ จะไม่สำเร็จลงได้ หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์จาก ดร.ทฤทัย นำประเสริฐชัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัย ตลอดระยะเวลาในการดำเนินการวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วง อีกทั้งยังขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ทองฟู ศิริวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ บัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้ และมีส่วนให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี และขอขอบคุณบุคลากรและเจ้าหน้าที่คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือตลอดระยะเวลาการศึกษาและอำนวยความสะดวกในการจัดทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งพี่ๆ และเพื่อนๆ ที่ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย ตั้งแต่เริ่มศึกษาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษาไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณมูลนิธิศาสตราจารย์สังเวียน อิทธิวิชัย ที่ให้การสนับสนุนทุนการศึกษาระดับปริญญาโท และเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยได้ทำวิทยานิพนธ์ที่มีคุณค่านี้ขึ้น ผู้วิจัยคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้เป็นอย่างดี ทุกคุณค่าและประโยชน์อันเกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่อาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จ และมีชีวิตที่ดีในวันนี้

ภาวิณี มาตรฐานเจริญ

เมษายน 2553

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่ได้รับ	6
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	8
แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา	8
การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย	28
สภาพการอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร	36
ปัญหาคุณภาพการอุดมศึกษาของประเทศไทย	38
แนวคิดการพัฒนาคุณภาพการอุดมศึกษาของประเทศไทย	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	55
กรอบแนวคิดในการวิจัย	63
สมมติฐานการวิจัย	65
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	66
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	66
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	71
การเก็บรวบรวมข้อมูล	77
การวิเคราะห์ข้อมูล	80

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลและวิจารณ์	84
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	84
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของบัณฑิต	91
ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์	103
ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต	113
ส่วนที่ 5 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง	125
ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่าง	140
ข้อวิจารณ์	143
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	149
สรุปผลการวิจัย	149
ข้อเสนอแนะ	152
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	155
ภาคผนวก	165
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	165
ภาคผนวก ข ผลการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	180
ภาคผนวก ค รายชื่อหน่วยงานที่ใช้ในการวิจัย	190
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	193

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	มติคุณภาพการศึกษาตามการรับรู้ของผู้เกี่ยวข้องของ Owlia and Aspinwall (1996)	16
2	แบบจำลองคุณภาพการศึกษาของ Cheng and Tam (1997)	18
3	แบบจำลองคุณภาพการศึกษาของ Srikanthan and Dalrymple (2003)	20
4	จำนวนสถาบันอุดมศึกษา จำแนกตามประเภทของสถาบันการศึกษา ปีการศึกษา 2551	31
5	จำนวนบุคลากรสายวิชาการ (มีหน้าที่สอน) จำแนกตามกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาและตำแหน่งทางวิชาการ ในปีการศึกษา 2550	33
6	จำนวนและร้อยละนักศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาและประเภทสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน ปีการศึกษา 2550	34
7	จำนวนและร้อยละผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา/ประเภทการศึกษา ปีการศึกษา 2548-2549	35
8	จำนวนสถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประเภทของสถาบัน	36
9	เปรียบเทียบผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิต	61
10	จำนวนอาจารย์ที่สอนในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามมหาวิทยาลัย	67

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	จำนวนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามมหาวิทยาลัยและปีที่สำเร็จการศึกษา	67
12	จำนวนกลุ่มตัวอย่างบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ จำแนกตามมหาวิทยาลัย	69
13	จำนวนกลุ่มตัวอย่างบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ จำแนกตามปีการศึกษาและสถาบันการศึกษา	69
14	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามสำหรับอาจารย์ จำแนกตามมิติที่ประเมิน	76
15	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามสำหรับบัณฑิต จำแนกตามมิติที่ประเมิน	76
16	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามสำหรับผู้ใช้บัณฑิต จำแนกตามมิติที่ประเมิน	77
17	จำนวนแบบสอบถามสำหรับอาจารย์ที่ส่งและได้รับการตอบกลับ จำแนกตามมหาวิทยาลัย	78
18	จำนวนแบบสอบถามสำหรับบัณฑิตที่ส่งและได้รับการตอบกลับ จำแนกตามมหาวิทยาลัย	79
19	จำนวนแบบสอบถามสำหรับผู้ใช้บัณฑิตที่ส่ง และได้รับการตอบกลับ จำแนกตามวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	80
20	การใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล	83
21	จำนวนและร้อยละของบัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป	85

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
22	จำนวนและร้อยละของอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป	87
23	จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป	89
24	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถที่บัณฑิตได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา	91
25	ระดับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกเป็นรายข้อ	92
26	ระดับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ด้านความรู้ จำแนกเป็นรายข้อ	93
27	ระดับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ด้านทักษะทางปัญญา จำแนกเป็นรายข้อ	94
28	ระดับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จำแนกเป็นรายข้อ	95
29	ระดับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำแนกเป็นรายข้อ	96
30	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงานจริง	97

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
31	ระดับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงาน ด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกเป็นรายชื่อ	97
32	ระดับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงาน ด้านความรู้ จำแนกเป็นรายชื่อ	98
33	ระดับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงาน ด้านทักษะทางปัญญา จำแนกเป็นรายชื่อ	99
34	ระดับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงาน ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จำแนกเป็นรายชื่อ	100
35	ระดับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงาน ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำแนกเป็นรายชื่อ	101
36	จำนวนและร้อยละ ระดับความพึงพอใจต่อรายได้หรือค่าตอบแทนจากการทำงาน ในปัจจุบัน	102
37	จำนวนและร้อยละ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการทำงานของบัณฑิต	102
38	จำนวนและร้อยละ ระดับความพึงพอใจต่อความก้าวหน้าในการทำงานตั้งแต่สำเร็จ การศึกษามาถึงปัจจุบัน	103
39	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อ ความรู้ความสามารถของบัณฑิต	104

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
40	ระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกเป็นรายข้อ	104
41	ระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านความรู้ จำแนกเป็นรายข้อ	105
42	ระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะทางปัญญา จำแนกเป็นรายข้อ	106
43	ระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จำแนกเป็นรายข้อ	107
44	ระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำแนกเป็นรายข้อ	108
45	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสอดคล้องกับความคาดหวังของ อาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต	109
46	ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของ บัณฑิต ด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกเป็นรายข้อ	109
47	ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของ บัณฑิต ด้านความรู้ จำแนกเป็นรายข้อ	110
48	ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของ บัณฑิต ด้านทักษะทางปัญญา จำแนกเป็นรายข้อ	111

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
49	ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จำแนกเป็นรายข้อ	112
50	ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำแนกเป็นรายข้อ	113
51	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต	114
52	ระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกเป็นรายข้อ	115
53	ระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านความรู้ จำแนกเป็นรายข้อ	116
54	ระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะทางปัญญา จำแนกเป็นรายข้อ	117
55	ระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จำแนกเป็นรายข้อ	118
56	ระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำแนกเป็นรายข้อ	119

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
57	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต	120
58	ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกเป็นรายข้อ	120
59	ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิต ด้านความรู้ จำแนกเป็นรายข้อ	121
60	ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะทางปัญญา จำแนกเป็นรายข้อ	122
61	ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จำแนกเป็นรายข้อ	123
62	ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำแนกเป็นรายข้อ	124
63	จำนวนและร้อยละ ระดับความพึงพอใจโดยรวมของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต	125
64	การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามประเภทของหน่วยงานที่บัณฑิตปฏิบัติงาน	126

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
65	การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ใช้ในการทำงานของบัณฑิต จำแนกตามประเภทของหน่วยงานที่บัณฑิตปฏิบัติงาน	127
66	การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับความรู้ความสามารถที่บัณฑิตได้ใช้ในการปฏิบัติงานจริง	128
67	การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต จำแนกตามประเภทของหน่วยงาน	129
68	การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต จำแนกตามประเภทของหน่วยงาน	130
69	การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต	131
70	การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต โดยรวม จำแนกตามมุมมองระหว่างบัณฑิต อาจารย์ และ ผู้ใช้บัณฑิต ด้วยวิธีการของ LSD	132
71	การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นรายคู่ จำแนกตามมุมมองระหว่างบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต ด้วยวิธีการของ LSD	133

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
72	การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะทางปัญญาเป็นรายคู่ จำแนกตามมุมมองระหว่างบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต ด้วยวิธีการของ LSD	133
73	การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบเป็นรายคู่ จำแนกตามมุมมองระหว่างบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต ด้วยวิธีการของ LSD	134
74	การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นรายคู่ จำแนกตามมุมมองระหว่างบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต ด้วยวิธีการของ LSD	134
75	การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตระหว่างอาจารย์และผู้ใช้บัณฑิต	135
76	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	137
ตารางผนวกที่		
1	ค่า Item-total Statistics ใน Reliability Analysis - Scale (Alpha) แบบสอบถามสำหรับบัณฑิต	181
2	ค่า Item-total Statistics ใน Reliability Analysis - Scale (Alpha) แบบสอบถามสำหรับอาจารย์	184
3	ค่า Item-total Statistics ใน Reliability Analysis - Scale (Alpha) แบบสอบถามสำหรับผู้ใช้บัณฑิต	187

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	องค์ประกอบของคุณภาพการศึกษาขององค์การ UNICEF (2000)	13
2	แผนผังภาพรวมของคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา	27
3	แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของพระราชบัญญัติแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการอุดมศึกษา และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา	54
4	กรอบแนวคิดในการวิจัย	64

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญในการขับเคลื่อนประเทศให้เจริญก้าวหน้า ประเทศจะพัฒนาได้ต่อเมื่อประชากรได้รับการสนับสนุนทางการศึกษา และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ทั้งนี้เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาศักยภาพของแต่ละประเทศ ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รวมถึงการเพิ่มศักยภาพของมนุษย์ให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ประเทศไทยเริ่มให้ความสำคัญกับการศึกษา ตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) และได้มีการพัฒนาทางการศึกษาอย่างจริงจังในทศวรรษที่ผ่านมา การศึกษาเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อประเทศไทยโดยถูกกำหนดเป็นนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ สืบเนื่องมาถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ที่กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์และสังคมไทยไปสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ที่มุ่งการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีภูมิคุ้มกัน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศโดยเห็นความรู้คู่คุณธรรม (ชาวี โรจนแสง, 2549: 34-46)

จากแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำให้การจัดการการศึกษาจะต้องมีการวางแผนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ตลอดจนมีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางวิชาการให้สอดคล้องกับความต้องการ สนับสนุนเป้าหมายและแผนยุทธศาสตร์ของประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้รัฐบาลไทยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาเป็นอย่างมาก มีการนำแผนการศึกษาแห่งชาติและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมาเป็นกรอบในการปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกันทั่วประเทศ รวมทั้งมีการสนับสนุนในด้านการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนและนักศึกษาในทุกระดับชั้น ประเทศไทยจึงถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีการลงทุนทางการศึกษาสูงเป็นอันดับที่ 2 ของเอเชีย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.), 2545ข: 23) เมื่อพิจารณาการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา พบว่า รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเพื่อ

การศึกษาเป็นสัดส่วนมากกว่า 1 ใน 4 ของงบประมาณรวมของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551: 70) โดยงบประมาณการศึกษาส่วนใหญ่ใช้ในการจัดการศึกษาก่อนวัยเรียนและการศึกษาขั้นพื้นฐาน รองลงมา คือใช้ในการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี

การศึกษาในระดับอุดมศึกษาถือได้ว่าเป็นการศึกษาระดับสูงสุด เป็นการเตรียมบุคลากรเข้าสู่สังคม ของการทำงานที่ตนเองมีความรู้ความสามารถและมีความถนัด จึงจัดว่าเป็นกระบวนการสำคัญอย่างหนึ่ง ในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญวิชาเฉพาะในสาขาต่างๆ อันเป็น รากฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจะเป็นแรงงานในระดับสูง เป็น พนักงานในฝ่ายปฏิบัติการที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และบางส่วนเข้ามาเป็นผู้บริหารองค์กร ดังนั้นหาก เปรียบสถาบันอุดมศึกษาเสมือนเป็นหน่วยธุรกิจที่มีหน้าที่ในการผลิตสินค้าและให้บริการ ผู้ผลิตก็ควรคำนึงถึง ความต้องการของลูกค้ามาเป็นอันดับแรก และทำการผลิตสินค้าและให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการ ของลูกค้า รวมทั้งคำนึงถึงคุณภาพของสินค้าและบริการนั้นด้วย การที่ผู้ผลิตจะสร้างความพึงพอใจให้กับ ลูกค้าได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับคุณภาพของสินค้าและบริการที่ผู้ผลิตส่งมอบให้กับลูกค้า ซึ่งจะต้อง ตอบสนองความต้องการในเรื่องของคุณภาพที่ตรงกันระหว่างผู้ผลิตและลูกค้า ทั้งนี้เพื่อสร้างความได้เปรียบ แข่งขันให้กับธุรกิจ ในทางตรงกันข้ามหากว่าผู้ผลิตไม่คำนึงถึงความต้องการ หรือคุณภาพของสินค้าและ บริการที่นำเสนอแก่ลูกค้าแล้ว จะทำให้สินค้าและบริการที่ผลิตมานั้นไม่เป็นที่ต้องการของตลาด เช่นเดียวกับการทำให้ “ผลผลิต” และ “ผลลัพธ์” ของสถาบันอุดมศึกษาเป็นที่พึงพอใจทั้งผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนสอดคล้องกับความต้องการของประเทศและตลาดแรงงาน ทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ เพื่อเป็นการ เพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา และเป็นรากฐานที่สำคัญในการแข่งขันกับสังคมนานาชาติ

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนา ประเทศเป็นอย่างมาก ทำให้ในปัจจุบันนี้สถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นและก้าวเข้าสู่ รูปแบบของธุรกิจการศึกษา กล่าวคือ การศึกษาไม่ได้มุ่งเน้นการส่งเสริมหรือให้ความรู้ในเชิงวิชาการแต่เพียง อย่างเดียว แต่ยังคงสภาพของความเป็นองค์การธุรกิจที่ประกอบการเพื่อมุ่งหวังผลกำไรมากกว่าเป็นความ รับผิดชอบต่อสังคม สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งต่างมุ่งเน้นที่จะขยายตัวในเชิงปริมาณเป็นหลัก โดยไม่ได้ คำนึงถึงคุณภาพที่ออกมาว่าจะเป็นอย่างไร ด้วยเหตุนี้จึงละเลยการพัฒนาทางวิชาการและทำให้บัณฑิตที่จบ ออกมามีคุณภาพต่ำลงไปเป็นลำดับ (บุญเสริม วิสกุล, 2546) จากความหลากหลายของสถาบันอุดมศึกษาที่ เป็นอยู่ในประเทศ ทำให้เกิดช่องว่างที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการอุดมศึกษาของประเทศไทย อาทิ ความ อ่อนแอด้านคุณภาพการศึกษา การไม่สามารถตอบสนองความต้องการของสังคม และการพัฒนาขีดความสามารถ ในการแข่งขันกับต่างประเทศอย่างเต็มที่ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.), 2552ก) ถึงแม้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 48 ได้กำหนดให้

หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.), 2545ก) เพื่อเป็นการมุ่งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้ดีขึ้น

อย่างไรก็ตาม สภาพการศึกษาในปัจจุบันของประเทศไทย พบว่า มาตรการดังกล่าวไม่ได้แก้ปัญหาการกลายเป็นองค์กรธุรกิจของสถานศึกษา เพราะปัญหาการพัฒนาคุณภาพการจัดการการศึกษายังคงมีอยู่ แสดงให้เห็นจากการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่จัดโดยสถาบันนานาชาติเพื่อการจัดการ (International Institute for Management Development: IMD) ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาด้านธุรกิจชั้นนำแห่งหนึ่งของโลก ตั้งอยู่ในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ สถาบันแห่งนี้มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในการศึกษา และการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ ได้ประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันนานาชาติ พบว่า อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะการตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของอุดมศึกษาไทย และการถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจของประเทศไทยมีแนวโน้มสมรรถนะลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลเสียต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยโดยรวมในอนาคต เพราะความสามารถในการแข่งขันหมายถึงโอกาสที่จะมีการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาหรือความมั่นคงสู่ประชาชนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551)

วิทยากร เชียงกูล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550ค) กล่าวว่า งบประมาณการศึกษาของประเทศไทยที่ให้แก่ระดับอุดมศึกษานั้น ไม่ได้สะท้อนถึงการช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับดังกล่าวแต่อย่างใด จากการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่า สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งคุณภาพยังอยู่แค่ระดับต้องปรับปรุงและพอใช้ ที่สำคัญอัตราการว่างงานในปัจจุบันเป็นผู้จบการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยสูงถึง 1 ใน 5 ของคนว่างงาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการลงทุนที่รัฐบาลลงไปนั้นค่อนข้างจะสูญเปล่า จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ต้องตระหนักถึงบทบาทในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ และสอดคล้องกับความต้องการและทิศทางการพัฒนาประเทศ เพื่อยกระดับการศึกษาของประเทศไทยให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานในระดับสากล

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวมานี้ ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาเรื่องคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ แล้ว ผู้ผลิตบุคลากรนั้นจะต้องผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ เพราะบัณฑิตถือได้ว่าเป็นผลผลิตทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญ และสามารถสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการศึกษา โดยพิจารณาได้จากผลลัพธ์ทางการศึกษา อันได้แก่ การที่บัณฑิตเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน มีสถานภาพการทำงานที่มั่นคง สามารถนำ

ความรู้ความสามารถ และทักษะที่ได้รับจากการศึกษาไปปรับใช้ในการทำงานได้เป็นอย่างดี และเป็นสิ่งที่พึงพอใจของผู้จ้างงาน ซึ่งสอดคล้องกับการที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้กำหนดให้ปี พ.ศ. 2552 เป็นปีแห่งการรณรงค์ในเรื่องคุณภาพการอุดมศึกษาไทย และประกาศใช้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education; TQF:HEd) เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่สังคมว่าคุณวุฒิที่บัณฑิตได้รับจากสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง มีคุณภาพและมาตรฐานที่สามารถเทียบเคียงกันได้ โดยมุ่งเน้นเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของบัณฑิตทางด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะด้านต่างๆ ในการทำงานและการประกอบอาชีพ รวมทั้งคุณลักษณะอื่นๆ ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพอีกด้วย (สกอ., 2552ก)

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกสาขาวิชาบริหารธุรกิจเป็นหน่วยวิเคราะห์ เพราะการบริหารเป็นสาขาวิชาที่มีการประยุกต์ใช้ความรู้ หลักการ และทฤษฎีในการปฏิบัติงานโดยอาศัยความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของแต่ละบุคคลในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ศาสตร์ทางการบริหารจึงมีความเป็นพลวัตและไม่หยุดนิ่ง ต้องปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อม (ซซ์ กิตตินาคดล, 2546) ดังนั้น การบริหารจึงมีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ซึ่งมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการทั้งในหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะหน่วยงานของเอกชนเป็นแหล่งการทำงานที่สำคัญ และมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก และสาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาวิจัยสถาบันอุดมศึกษานั้น เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน แต่จากการรายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ร้อยละ 18.52 ของผู้ว่างงานเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550ก: 95) และจากการรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) (2551ก) พบว่า มีผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ในกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจเป็นจำนวนมาก และมีอัตราส่วนการว่างงานสูงมากกว่าสาขาวิชาอื่น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจและต้องการวิจัยในเรื่องคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจในมุมมองของบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต ในฐานะที่เป็นผู้เรียน ผู้สอน และผู้ใช้ผลผลิตทางการศึกษา (ตามลำดับ) เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยนี้ จะสามารถช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษา และมีคุณค่าต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ให้สามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร ในมุมมองของบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร ภายในมุมมอง และระหว่างมุมมองของบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจให้สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้อง (บัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต)

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตของการวิจัยทางด้านเนื้อหา และทางด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. **ขอบเขตทางด้านเนื้อหา** ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร ในมุมมองของ 3 ฝ่าย ได้แก่
 - 1.1 ศึกษาจากบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจเกี่ยวกับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริงของบัณฑิต
 - 1.2 ศึกษาจากอาจารย์ที่สอนในสาขาวิชาบริหารธุรกิจเกี่ยวกับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต และเปรียบเทียบกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต
 - 1.3 ศึกษาจากผู้ใช้บัณฑิต ที่มีพนักงานภายใต้บังคับบัญชาเป็นบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต และเปรียบเทียบกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต

2. ขอบเขตทางด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ต่อไปนี้

2.1 บัณฑิต ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ระหว่างปี พ.ศ. 2549-2551 จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร และปัจจุบันทำงานอยู่ในกรุงเทพมหานคร

2.2 อาจารย์ ที่สอนในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร

2.3 ผู้ใช้บัณฑิต ที่เป็นหัวหน้างานโดยตรงของบัณฑิต ในองค์กรที่ได้ว่าจ้างบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาบริหารธุรกิจ จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานครเข้าทำงาน และมีสถานที่ตั้งขององค์กรอยู่ในกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เพื่อทราบสถานการณ์ปัจจุบันของคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

นิยามศัพท์

คุณภาพการศึกษาของบัณฑิต หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะของบัณฑิต โดยพิจารณาจากมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม
- 2) ด้านความรู้
- 3) ด้านทักษะทางปัญญา
- 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ
- 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สาขาวิชาบริหารธุรกิจ หมายถึง กลุ่มสาขาวิชาธุรกิจและการบริหาร (Business and Administration) ตามการจัดจำแนกการศึกษาตามมาตรฐานสากลที่องค์การ UNESCO เป็นผู้กำหนด มาตรฐานการแบ่งกลุ่มสาขาวิชา ISCED (International Standard Classification of Education) ขึ้น เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการจำแนกหลักสูตรสาขาวิชาเพื่อเป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งในงานวิจัยนี้จะรวมเฉพาะสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องในกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ และมีชื่อปริญญา คือ บริหารธุรกิจบัณฑิต และบัญชีบัณฑิตเท่านั้น

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) มีสถานภาพและการดำเนินงานทั้งที่เป็นแบบส่วนราชการและแบบไม่เป็นส่วนราชการ มีหน้าที่จัดการศึกษาโดยรับนักศึกษาจำนวนจำกัด ซึ่งใช้วิธีการคัดเลือกโดยการสอบแข่งขันความสามารถในเชิงวิชาการของนักเรียน

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ หมายถึง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ใช้บัณฑิต หมายถึง หัวหน้างาน หรือผู้ที่มีหน้าที่ในการควบคุมกำกับดูแลการทำงานของบัณฑิตในองค์กรที่ได้จ้างบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ จาก 4 มหาวิทยาลัย ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 ถึง 2551 เข้าทำงาน

บัณฑิต หมายถึง นิสิตนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ระหว่างปี พ.ศ. 2549-2551 จาก 4 มหาวิทยาลัย ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ หมายถึง ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา ทั้งที่เป็นอาจารย์ประจำ หรือพนักงานมหาวิทยาลัยสายอาจารย์ ที่มีหน้าที่ในการสอนนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาบริหารธุรกิจ จาก 4 มหาวิทยาลัย ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้นเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดประเด็นในการนำเสนอ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา
2. การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย
3. สภาพการอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร
4. ปัญหาคุณภาพการอุดมศึกษาของประเทศไทย
5. แนวคิดการพัฒนาคุณภาพการอุดมศึกษาของประเทศไทย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานจัดการศึกษาอย่างมีระบบตามแผนที่กำหนดไว้ ทำให้ผลผลิตที่เกิดขึ้นมีคุณภาพมาตรฐาน ทำให้ผู้รับบริการทางการศึกษาโดยตรง ได้แก่ นิสิต นักศึกษา ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคม มีความมั่นใจในการศึกษา ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษามีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

1. ความหมายของคุณภาพการศึกษา

คุณภาพการศึกษาถือได้ว่าเป็นความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา ซึ่งนิยามของคำว่า “คุณภาพการศึกษา” นั้น มีความแตกต่างกันออกไป จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีผู้ให้ความหมายของคุณภาพการศึกษาไว้ ดังนี้

คุณภาพ มีความหมายที่สัมพันธ์กัน 2 ด้าน คือ 1) ด้านผู้ผลิต คุณภาพ หมายถึงความตรงตามมาตรฐาน และ 2) ด้านผู้บริโภค คุณภาพ หมายถึงความตรงตามความต้องการและเกิดความพึงพอใจสูงสุดของผู้บริโภค (Sallis, 1993 อ้างใน สำคัญ เพชรทอง, 2544)

ในระดับสากล คุณภาพ หมายถึง คุณสมบัติโดยรวมของผลิตภัณฑ์ สินค้า และบริการของกิจการ ตลอดจนองค์กรใดๆ ที่แสดงถึงความสามารถในการตอบสนองทั้งความต้องการที่ชัดเจนและความต้องการที่แฝงเร้นของลูกค้า (คำจำกัดความตามมาตรฐาน ISO 8402:1994 อ้างใน วิฑูรย์ ลิมะโชคดี, 2550)

สำหรับในประเทศไทย สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (สวร.) (2551: 3) กล่าวว่าไว้ว่า คุณภาพ หมายถึง คุณลักษณะที่เป็นไปตามมาตรฐานปราศจากข้อผิดพลาด ทำให้เกิดผลผลิตที่ดี ตอบสนองตามความคาดหวัง และเกิดความพึงพอใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

จากความหมายของคำว่า คุณภาพ (Quality) ผู้วิจัยสรุปได้ว่า คุณภาพ หมายถึง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะของสินค้าและบริการที่เป็นไปตามข้อกำหนดที่ผู้ผลิตต้องการและสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า ซึ่งคุณภาพจะมีความแตกต่างกันไปตามความรู้สึก แต่สามารถวัดได้จากความพึงพอใจ

ในทางการศึกษา Baumgart (1987: 81–85 อ้างใน พรเทพ รุ่งแผน, 2549) ได้กล่าวถึงความหมายของคุณภาพการศึกษาว่าขึ้นอยู่กับมุมมองในการให้คำนิยาม หากเป็นมุมมองทางเศรษฐศาสตร์ก็ต้องมองว่าผลผลิตบัณฑิตที่จบการศึกษาออกไปเป็นความต้องการของตลาดมากน้อยเพียงใด หากไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดก็นับว่าไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ซึ่งถือว่ามีคุณภาพต่ำ ส่วนมุมมองทางด้านสังคมวิทยาจะพิจารณาว่า สถาบันการศึกษาได้ตอบสนองให้กับสังคมได้ดีเพียงใด สถาบันที่มีชื่อเสียงจึงเป็นสถาบันที่มีคุณภาพ สำหรับในมุมมองของนักการศึกษาจะพิจารณาจากความสามารถของผู้จบการศึกษาในการแก้ปัญหาและการวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

สถาบันนานาชาติเพื่อการวางแผนการศึกษาขององค์การ UNESCO กล่าวถึงความหมายคุณภาพการศึกษา (Quality of Education) ว่า ประกอบด้วย 3 มิติที่สัมพันธ์กัน คือ คุณภาพของทรัพยากรที่ใช้ในการเรียนการสอน คุณภาพของผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา (Input) คุณภาพของกระบวนการเรียนการสอน (Teaching Process) และคุณภาพของผลผลิต (Outputs) (Grisay and Mahlek, 1991 อ้างใน สำคัญ เพชรทอง, 2544: 16)

Cryer (1993 อ้างใน สำคัญ เพชรทอง, 2544: 16) ได้กล่าวว่า คุณภาพการศึกษา คือ ผลรวมของคุณลักษณะและคุณสมบัติของผลผลิตที่สนองต่อความต้องการที่กำหนด

Whatmough (1994: 94–95 อ้างใน พรเทพ รุ่งแผน, 2549) ได้กล่าวว่า คุณภาพการศึกษาเป็นการพิจารณาคุณภาพจากทัศนะของบุคคล 2 กลุ่ม คือ ผู้มารับบริการ และนักการศึกษา หากการจัดการของสถานศึกษาสามารถทำให้ผู้มารับบริการเกิดความพึงพอใจ ก็หมายความว่า มีคุณภาพตามทัศนะที่หนึ่ง นอกจากนี้ การจัดการศึกษาต้องสอดคล้องและเป็นไปตามหลักการ และวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาอีกด้วย ซึ่งในประเด็นหลังนี้จะเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจตามทัศนะของนักการศึกษา

วันชัย ศิริชนะ (2539 อ้างใน เฉลิมเผ่า อจละนันท์, 2545) ได้กล่าวว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง บัณฑิตที่ผลิตออกมามีคุณสมบัติตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สุวิมล ว่องวานิช และคณะ (2545: 1 อ้างใน สมควร วงษ์แก้ว และคณะ, 2551: 31) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง สิ่งที่เราคาดหวังไว้หรือสิ่งที่เราต้องการจะให้เกิด ซึ่งต้องเป็นไปตามความต้องการของลูกค้า คือ นักเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรืออาจเรียกว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (สวร.) (2548 อ้างใน สวร., 2551: 3) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณสมบัติ หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและกระบวนการจัดการศึกษา ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการตอบสนองความต้องการและความจำเป็นสำหรับผู้เรียนและสังคมปัจจุบัน

พรเทพ รุ่งแผน (2549) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียน และวิธีการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่ทำให้ผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหลาย มีความเชื่อมั่น หรือพึงพอใจนั่นเอง และสามารถพิจารณาคุณภาพการศึกษาได้ 2 แนวทาง ดังนี้

1. คุณภาพการศึกษาที่พิจารณาจากตัวผู้เรียน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ความสามารถอ่านเขียน คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ทักษะกระบวนการทำงาน อัตราการตกซ้ำชั้น และภาวะทางโภชนาการ
2. คุณภาพการศึกษาที่พิจารณาจากวิธีการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู การบริหารจัดการ และปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550: ก) ได้กล่าวไว้ว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง ภาพรวมของผลซึ่งเกิดขึ้นกับผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรมตามที่คุณเรียนแต่ละระดับพึงมีพึงเป็น

ดร. สุนทรายุทธ (2551: 470) ได้กล่าวว่า การกำหนดความหมายของคำว่า “คุณภาพ” ในระดับอุดมศึกษา มีความหมายครอบคลุมมุมมองต่างๆ 4 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 คุณภาพ หมายถึง ความสามารถทางวิชาการ ไม่ว่าจะในด้านการสร้างความรู้ หรือการถ่ายทอดความรู้ หรืออาจเรียกว่าความเป็นเลิศทางวิชาการ มีผลผลิตดีเยี่ยม มีการสร้างและถ่ายทอดความรู้ ทำให้สังคมมีพลังอำนาจ ทำให้เกิดประชาคมแห่งการเรียนรู้

มิติที่ 2 คุณภาพ หมายถึง การตอบสนองปณิธาน ภารกิจเฉพาะของสถาบัน ต้องเร่งทำภารกิจองค์การ (Mission Statement) เพื่อบ่งบอกเป้าหมาย คุณลักษณะเฉพาะของสถาบัน และมีการตอบสนองต่อบริบทของตน คุณภาพลักษณะนี้เป็นการให้คำมั่นสัญญาแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) และกลุ่มเป้าหมาย

มิติที่ 3 คุณภาพ หมายถึง การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า นอกจากการไฝ่แสวงความเป็นเลิศทางวิชาการแล้ว ยังเป็นการทำงานอย่างคุ้มค่า คุ้มค่าเงิน หรือมีประสิทธิภาพ รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างฉลาด

มิติที่ 4 คุณภาพ หมายถึง การมีขีดความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองเป็นความสามารถหรือศักยภาพ ในการตรวจสอบข้อผิดพลาดของตนและแก้ไขปรับปรุงเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) มีความสามารถในการสร้างและสะสมทุนทางปัญญา (Intellectual Capital)

มิติทางคุณภาพทั้ง 4 มิติดังกล่าวข้างต้น เป็นเพียงความคิดที่จะชักนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับบริบทของอุดมศึกษา คุณภาพจึงจะแสดงขึ้นตามความหมายที่แต่ละมิติกำหนดไว้

จากนิยามความหมายของ คุณภาพการศึกษา (Quality of Education) ผู้วิจัยสรุปได้ว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง ผลผลิตรวมของสถาบันที่ได้ผลงานเป็นผู้สำเร็จการศึกษา ผลงาน และผลการจัดการศึกษาที่ประกอบด้วยคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้ผลิตนั้น ซึ่งสามารถพิจารณาคุณภาพการศึกษาได้จากตัวผู้เรียน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และวิธีการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้สอน ปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ อาทิ สื่อการเรียนการสอน ห้องสมุด คอมพิวเตอร์ เป็นต้น อันจะตอบสนองความต้องการของลูกค้าหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง และมีผลกระทบต่อสังคมโดยรวมในทางที่ดีน่าปรารถนา ผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีสมรรถนะในการทำงาน กล่าวคือ สามารถประยุกต์หลักการและเทคนิควิธีการในสาขานั้นๆ ให้เข้ากับสถานการณ์ปฏิบัติจริงในการทำงาน ทำให้การทำงานสำเร็จลุล่วง และสร้างความพึงพอใจให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้จัดบริการ หมายถึง ผู้สอน ผู้บริหาร และผู้รับบริการ หมายถึง ผู้เรียน ผู้ปกครอง นายจ้าง สังคม ชุมชน และประเทศ

2. องค์ประกอบของคุณภาพการศึกษา

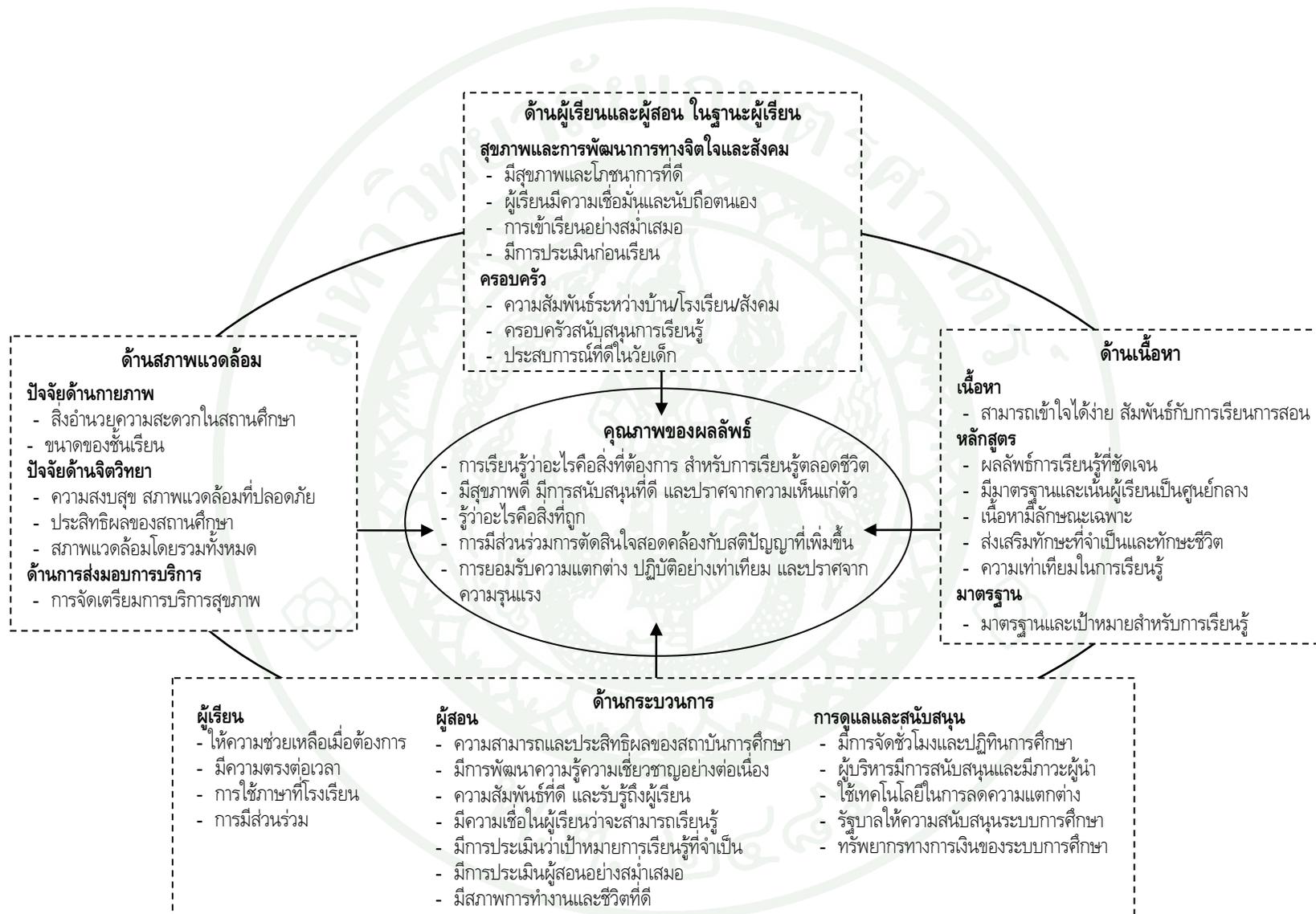
จากความหมายของคุณภาพการศึกษาดังกล่าวข้างต้น องค์การ UNICEF (2000) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคำจำกัดความของคุณภาพการศึกษา (Defining Quality in Education) โดยใช้การสังเคราะห์งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษา และวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณภาพการศึกษา ได้ดังนี้

1. **ผู้เรียน (Learner)** มีสุขภาพที่ดี ได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมทางการศึกษา และได้รับการสนับสนุนด้านการศึกษาจากครอบครัวและสังคม
2. **สภาพแวดล้อม (Environment)** มีความสมบูรณ์ ปลอดภัย และมีการจัดเตรียมทรัพยากร และสิ่งอำนวยความสะดวกตามความเหมาะสม
3. **เนื้อหา (Content)** มีความสอดคล้องกับหลักสูตร และทำให้เกิดทักษะพื้นฐาน โดยเฉพาะความสามารถในการอ่านและเขียน การคิดคำนวณ และทักษะที่จำเป็นสำหรับชีวิต
4. **กระบวนการ (Process)** ผู้สอนมีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง รวมถึงการบริหารจัดการที่ดี ทั้งห้องเรียน สถานศึกษา และปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ต่างๆ
5. **ผลลัพธ์ (Outcomes)** ผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาของประเทศ รวมถึงการมีส่วนร่วมในสังคม

สำหรับในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2533 อ้างใน อุบลรัตน์ โพร้พัฒน์ชัย และ เพ็ญศรี ทองเพชร, 2550: 7) กล่าวไว้ว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง การศึกษาที่มีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์และเนื้อหาในหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของรัฐและเหมาะสมกับสภาพสังคม และเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต
2. มีมาตรการ กระบวนการดำเนินงานในการติดตามผลที่นำไปสู่วัตถุประสงค์ที่วางไว้
3. ผู้สำเร็จการศึกษา มีคุณลักษณะตามที่ต้องการครบถ้วน

ซึ่งคุณภาพการศึกษาทั้ง 3 มิติ มีความสัมพันธ์กันในแง่ที่ว่า มิติ 2 ข้อแรกของคุณภาพการศึกษาเป็นเหตุปัจจัยให้เกิดมิติที่ 3 การศึกษาทั้ง 3 มิติพร้อมกันจะแสดงให้เห็นความเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกัน

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของคุณภาพการศึกษาขององค์การ UNICEF (2000)

ที่มา: แปลจาก The International Working Group on Education Florence. UNICEF (2000: 30)

องค์ประกอบของคุณภาพการศึกษา เป็นองค์ประกอบที่ครอบคลุมทั้ง ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลลัพธ์ หรือผลผลิต (Outputs) ของระบบ ซึ่งในการจัดการศึกษาถือเป็นปัจจัยหลัก 3 ประการ ที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลซึ่งกันและกัน คือ (สำคัญ เพชรทอง, 2544: 16-18)

1. ปัจจัยนำเข้า (Inputs) หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ช่วยให้การดำเนินงานการจัดการศึกษาสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ ครู และทรัพยากรที่ใช้ในการเรียนการสอน อาทิ หลักสูตร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และทรัพยากรอื่นๆ ซึ่งเป็นปัจจัยของกระบวนการ หรือการดำเนินงานต่างๆ อันจะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. กระบวนการ (Process) หมายถึง วิธีการ แนวทาง กิจกรรม กลวิธี หรือเทคนิคที่เป็นขั้นตอนที่ใช้ในการทำงานหรือการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จหรือผลผลิตทางการศึกษา กระบวนการที่สำคัญในการจัดการศึกษา ได้แก่ กระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ

3. ผลผลิต (Outputs) หมายถึง ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดกระบวนการจัดการศึกษา หรือผลสุดท้ายที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการต่างๆ ในด้านการศึกษาผลผลิต หรือผลสำเร็จของการจัดการศึกษาก็คือนักเรียนที่จบการศึกษาตามหลักสูตรในแต่ละระดับ และบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรตามที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับ

คุณภาพการศึกษาสามารถพิจารณาได้จากหลายองค์ประกอบ โดยคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบสำคัญของคุณภาพโดยรวมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แต่ที่สำคัญ คือ คุณภาพการศึกษาสามารถสะท้อนได้ชัดที่คุณภาพของผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ การงานและชีวิต และเจตคติโดยรวม ซึ่งนักวิชาการอาจจะนิยามคุณภาพได้หลายความหมาย แต่โดยสรุปแล้วมี 2 ลักษณะ คือ คุณภาพเชิงสัมบูรณ์ (Absolute Quality) กับคุณภาพเชิงสัมพัทธ์ (Relative Quality) ซึ่งหมายความว่า คนที่นิยามคุณภาพเชิงสัมบูรณ์นั้น มองว่าสิ่งนั้นมีคุณภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับความเห็น หรือความชอบเฉพาะตนของบุคคลนั้น หรืออาจจะเรียกว่า “คุณภาพตามทัศนะของแต่ละบุคคล” ส่วนคุณภาพเชิงสัมพัทธ์นั้น เป็นคุณภาพเชิงเปรียบเทียบ โดยมีมาตรฐานหรือข้อกำหนดไว้ว่า สิ่งที่มีคุณภาพเป็นอย่างไร และการพิจารณาว่าสิ่งนั้นมีคุณภาพหรือไม่ ก็เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรฐานหรือข้อกำหนดนั้น หรืออาจจะเรียกว่า “คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้” (สमान อัครภูมิ, 2551: 304)

จากการอธิบายข้างต้น สรุปได้ว่า คุณภาพการศึกษา สามารถพิจารณาได้จากหลายองค์ประกอบ ซึ่งองค์ประกอบของคุณภาพการศึกษาจะครอบคลุมทั้งปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และ ผลผลิต (Outputs) โดยคุณภาพการศึกษาสามารถสะท้อนให้เห็นได้ชัดจากปัจจัยด้านผลผลิต อันได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และหน้าที่การงานของบัณฑิต ซึ่งถือเป็นผลรวมของระบบที่สามารถสะท้อน ระดับคุณภาพการศึกษา แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะการนิยามความหมายของคุณภาพการศึกษาว่าจะนิยาม คุณภาพตามทัศนะของแต่ละบุคคล หรือนิยามคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

3. แบบจำลองคุณภาพการศึกษา

3.1 แบบจำลองคุณภาพการศึกษาของ Owlia and Aspinwall

Owlia and Aspinwall (1996) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับมิติคุณภาพการศึกษา โดยอาศัยการ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของคุณภาพของสินค้า ซอฟต์แวร์ และการบริการ เพื่อเป็นมิติคุณภาพที่ สอดคล้องกับการใช้เป็นตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยมิติคุณภาพในสถาบันอุดมศึกษา สามารถแบ่งออกเป็น 6 มิติ ได้แก่

3.1.1 มิติด้านการสัมผัสได้ (Tangibles) เป็นมิติที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา

3.1.2 มิติด้านความสามารถ (Competence) เป็นมิติที่เกี่ยวข้องกับระดับความรู้ทั้งใน ภาควิชา และภาคปฏิบัติของผู้สอน รวมถึงทักษะในการนำเสนอ

3.1.3 มิติด้านทัศนคติ (Attitude) เป็นมิติที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

3.1.4 มิติด้านเนื้อหา (Content) เป็นมิติที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาความรู้ ทักษะ และความ สอดคล้องกับการนำไปใช้ในการทำงานของผู้เรียนในอนาคต

3.1.5 มิติด้านการส่งมอบ (Delivery) เป็นมิติที่เกี่ยวข้องกับความทันต่อเวลา ทั้งในการสอน การสอบ การให้ความสนับสนุน และข้อมูลป้อนกลับ

3.1.6 มิติด้านความเชื่อมั่น (Reliability) เป็นมิติที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้อง ความแม่นยำ และความทันสมัยของความรู้ รวมถึงความสามารถที่จะตอบสนองความต้องการและการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 6 มิติของ Owlia and Aspinwall นั้น มีความแตกต่างกันในมุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 1 มิติคุณภาพการศึกษาตามการรับรู้ของผู้เกี่ยวข้องของ Owlia and Aspinwall (1996)

มิติคุณภาพ	ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษา
การสัมผัสได้	นักศึกษา อาจารย์
ความสามารถ	นักศึกษา อาจารย์
ทัศนคติ	นักศึกษา
เนื้อหา	นักศึกษา อาจารย์ นายจ้าง
การส่งมอบ	นักศึกษา
ความเชื่อมั่น	นักศึกษา อาจารย์ นายจ้าง

ที่มา: แปลจาก Owlia and Aspinwall (1996)

แนวคิดของ Owlia and Aspinwall นั้น ใช้หลักการของการบริหารจัดการคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management) ที่ต้องการความชัดเจนในสิ่งที่ลูกค้าต้องการ เช่นเดียวกับในสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า โดยประเมินจากตัวชี้วัดคุณภาพในมิติต่างๆ ที่ลูกค้าแต่ละกลุ่มสามารถรับรู้ได้

3.2 แบบจำลองคุณภาพการศึกษาของ Cheng and Tam

Cheng and Tam (1997) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับแบบจำลองคุณภาพการศึกษาในหลายมิติ โดยพัฒนาแนวคิดมาจากแบบจำลองการประเมินประสิทธิภาพของสถานศึกษาของ Cameron and Whetten ซึ่งแบบจำลองคุณภาพการศึกษาของ Cheng and Tam มีทั้งหมด 7 รูปแบบ ดังนี้

3.2.1 แบบจำลองเป้าหมาย (Goal and Specification Model) ความสามารถในการ

ดำเนินการบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด เงื่อนไขของการประเมิน คือ สถานศึกษาต้องมีเป้าหมายของสถานศึกษาชัดเจน และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินตามแบบจำลองนี้คือวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด

3.2.2 แบบจำลองทรัพยากร-ปัจจัยป้อน (Resources-Input Model) ความสามารถในการจัดหาทรัพยากรที่มีคุณภาพ เงื่อนไขของการประเมิน คือ ความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรในการดำเนินงานกับผลผลิตที่มีความชัดเจน และสถานศึกษาอยู่ในสภาพที่ขาดแคลนทรัพยากร ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินคือ ทรัพยากรต่างๆ ที่จัดหาได้

3.2.3 แบบจำลองกระบวนการ (Process Model) การที่สถานศึกษาที่มีกระบวนการดำเนินงานภายในราบรื่น ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการบริหารจัดการการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน เงื่อนไขของการประเมิน คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรในการดำเนินงานกับผลผลิตจริงที่ชัดเจน ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมิน คือ สภาวะความเป็นผู้นำ วิธีการติดต่อสื่อสารที่ใช้ การมีส่วนร่วมในการทำงานของทุกฝ่าย

3.2.4 แบบจำลองความพึงพอใจ (Satisfaction Model) การที่สถานศึกษาที่สามารถดำเนินงานให้ได้ผลเป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แต่หากผู้เกี่ยวข้องมีความต้องการที่แตกต่างกัน แบบจำลองนี้ก็ไม่เหมาะที่จะนำไปใช้ เพราะสถานศึกษายากที่จะดำเนินงานให้สนองความต้องการของทุกฝ่าย หรือเป็นที่พอใจของทุกฝ่าย ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ ความพึงพอใจของหน่วยงานหรือคณะกรรมการหรือกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2.5 แบบจำลองการดำเนินงานถูกต้องตามหลักการ (Legitimacy model) การที่สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพการดำเนินงานดีคือสถานศึกษาที่สามารถแข่งขันในการดำเนินงานในทุกวิถีทางที่จะทำให้สถานศึกษาอยู่รอดได้โดยไม่ผิดหลักการ เงื่อนไขของการประเมิน คือ เมื่อมีการประเมินเพื่อนำผลไปใช้ในการตัดสินใจของสถานศึกษาว่าควรปรับขยาย ดำเนินการต่อ หรือยกเลิกหากดำเนินการไม่ได้ผล ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินคือภาพลักษณ์ของสถานศึกษา ชื่อเสียงกิตติศัพท์ เป็นต้น

3.2.6 แบบจำลองการดำเนินงานที่ปราศจากปัญหา (Absence of problems model) การที่สถานศึกษาสามารถดำเนินงานให้ปราศจากคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ เงื่อนไขของการประเมิน คือ สถานศึกษาไม่สามารถระบุได้ชัดเจนหรือครบถ้วนว่า เป้าหมายที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาคืออะไร แต่บอกได้ว่าลักษณะอะไรบ้างที่ไม่ปรากฏอยู่ในสถานศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินคือสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา

3.2.7 แบบจำลององค์การแห่งการเรียนรู้ (Organizational Learning Model) สถานศึกษาที่สามารถพัฒนาองค์กรให้เกิดการเรียนรู้ได้ สามารถปรับเปลี่ยนการดำเนินงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งกดดันให้สถานศึกษาต้องปรับตัว ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมิน คือ การตระหนักถึงความต้องการที่จำเป็น การกำกับติดตามการทำงาน การวางแผนพัฒนา และประเมินการทำงานต่างๆ

การนำแบบจำลองคุณภาพการศึกษานี้ไปใช้ ขึ้นอยู่กับสภาพเงื่อนไขของสถานศึกษาว่าควรใช้แบบจำลองใดในการประเมิน เนื่องจากสถานศึกษามีอิสระในการกำหนดรูปแบบการประเมินคุณภาพการศึกษาของตนเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบาย หรือบริบทของสถานศึกษา เมื่อวิเคราะห์แบบจำลองทั้งหมดจะเห็นว่าทุกแบบจำลองสามารถนำไปใช้ประเมินคุณภาพการศึกษาได้ โดยเฉพาะแบบจำลองความพึงพอใจ (Satisfaction Model) เป็นแบบจำลองที่สอดคล้องกับกระแสเรียกร้องการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาจากกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 2 แบบจำลองคุณภาพการศึกษาของ Cheng and Tam (1997)

แบบจำลอง	แนวคิดคุณภาพการศึกษา	เงื่อนไขการใช้	ตัวชี้วัดคุณภาพ
เป้าหมาย	บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดของสถาบัน	มีเป้าหมายที่ชัดเจน เป็นที่ยอมรับ และสามารถวัดผลได้	วัตถุประสงค์และมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด
ทรัพยากร ปัจจัยป้อน	ความสามารถในการจัดหาทรัพยากรที่มีคุณภาพได้ตามความต้องการ	ความชัดเจนของความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรกับผลผลิต และมีการขาดแคลนทรัพยากร	ทรัพยากรต่างๆ ที่จัดหาได้
กระบวนการ	มีกระบวนการภายในที่ราบเรียบและมีการเรียนรู้จากประสบการณ์	มีความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการ และผลผลิตทางการศึกษาที่ชัดเจน	ความเป็นผู้นำ การสื่อสาร การมีส่วนร่วม
ความพึงพอใจ	ความสามารถในการทำงานเป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่าย	มีความต้องการที่เหมือนกัน	ความพึงพอใจของกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
การดำเนินงาน ถูกต้องตาม หลักการ	การดำเนินงานในทุกวิถีทางที่จะทำให้สถานศึกษาอยู่รอดได้โดยไม่ผิดหลักการ	เมื่อมีการประเมินเพื่อนำผลไปใช้ในการตัดสินใจอนาคตว่าควรปรับขยาย ดำเนินการต่อ หรือยกเลิก	ภาพลักษณ์ของสถานศึกษาชื่อเสียง กิตติศัพท์
การดำเนินงาน ปราศจากปัญหา	ดำเนินงานให้ปราศจากลักษณะที่ไม่พึงประสงค์	ไม่ทราบเป้าหมายที่ชัดเจน แต่รู้ลักษณะที่ไม่มีในสถานศึกษา	สภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในสถานศึกษา

ตารางที่ 2 (ต่อ)

แบบจำลอง	แนวคิดคุณภาพการศึกษา	เงื่อนไขการใช้	ตัวชี้วัดคุณภาพ
องค์กรแห่งการเรียนรู้	การปรับเปลี่ยนการดำเนินงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก	ต้องการเปลี่ยนแปลง เพราะสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงและไม่สามารถละลายได้	การกำกับติดตามการทำงานวางแผนการพัฒนา และประเมินการทำงานต่างๆ

ที่มา: แปลจาก Cheng and Tam (1997)

3.3 รูปแบบจำลองคุณภาพการศึกษาของ Srikanthan and Dalrymple

Srikanthan and Dalrymple (2003) ได้เสนอแบบจำลองคุณภาพการศึกษาในมุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเห็นว่าคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาขึ้นอยู่กับความสามารถในการตอบสนองความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา อันได้แก่ ผู้จัดเตรียมทรัพยากร ผู้ใช้สินค้า ผู้ใช้ผลผลิต และพนักงานของสถานศึกษา ดังนี้

3.3.1 ผู้จัดเตรียมทรัพยากร (Providers) เป็นการรับประกันความมีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ค่าหนึ่งถึงคุณภาพการส่งมอบในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งคุณภาพในความหมายนี้คือมูลค่าของเงิน (value for money) ที่มั่นใจได้ว่าจะได้รับผลตอบแทนที่ดีจากการลงทุน

3.3.2 ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ (Users of products) (หลักสูตร) (เช่น นักศึกษา ทั้งในปัจจุบันและอนาคต) จัดให้เป็นไปตามมาตรฐานซึ่งจะต้องมั่นใจได้ว่าจะมีความสัมพันธ์กับโอกาสในการประกอบอาชีพ คุณภาพในความหมายนี้คือ ความดีเลิศ (excellence) ซึ่งเป็นแนวทางให้นักศึกษาได้เลือกเรียน

3.3.3 ผู้ใช้ผลผลิต (Users of outputs) (บัณฑิต) (เช่น นายจ้าง) ความมั่นใจในความสามารถของบัณฑิตในการทำงานที่ซับซ้อนเพื่อความได้เปรียบในการแข่งขัน คุณภาพในความหมายนี้คือ ความตรงตามวัตถุประสงค์ (fitness for purpose) ที่นายจ้างต้องการความสามารถที่เหมาะสมกับตำแหน่งงาน

3.3.4 พนักงานของสถานศึกษา (The employees of the sector) (ทั้งนักวิชาการและผู้บริหาร) การมองหาความแตกต่างของผลลัพธ์ ความต้องการความพึงพอใจในการทำงาน รวมทั้งค่าตอบแทนและการเป็นที่ยอมรับ คุณภาพในความหมายนี้คือ คุณสมบัตินดีเลิศ (ความยึดมั่น) (perfection or consistency) ในพฤติกรรมที่ตรงตามมาตรฐานการศึกษา

ตารางที่ 3 แบบจำลองคุณภาพการศึกษาของ Srikanthan and Dalrymple (2003)

ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ตัวแทนของกลุ่ม	ความคาดหวัง	เกณฑ์คุณภาพ
ผู้จัดเตรียมทรัพยากร	ผู้ลงทุน	ผลตอบแทนจากการลงทุน	มูลค่าของเงิน
ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ (หลักสูตร)	นักศึกษา	ความได้เปรียบในการทำงาน	ความดีเลิศ
ผู้ใช้ผลผลิต (บัณฑิต)	นายจ้าง	ความสามารถในการทำงาน	ตรงวัตถุประสงค์
พนักงานของสถานศึกษา	นักวิชาการ ผู้บริหาร	เป็นที่ยอมรับนับถือ และ ค่าตอบแทน	การยึดมั่นในระเบียบ การปฏิบัติงาน

ที่มา: แปลจาก Srikanthan and Dalrymple (2003)

จากรูปแบบจำลองคุณภาพการศึกษาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบจำลองคุณภาพการศึกษานั้นมีความแตกต่างกันในมุมมองที่ใช้วัด ซึ่งมุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาในแต่ละมุมมองจะมีการรับรู้ในมิติที่ต่างกัน จึงเป็นสิ่งสำคัญในการนำแบบจำลองคุณภาพการศึกษาไปใช้ กล่าวคือ คุณภาพการศึกษาที่ต้องการนั้น จะใช้มุมมองใดเป็นเกณฑ์ในการวัดคุณภาพการศึกษา

4. คุณภาพทางการอุดมศึกษาและตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษา

คุณภาพทางการอุดมศึกษา หรือคุณภาพในระดับมหาวิทยาลัยนั้น ขึ้นอยู่กับนโยบายด้านคุณภาพของแต่ละสถาบันการศึกษา รวมถึงตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาที่อาจมีความเหมือน หรือแตกต่างกันออกไป ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพทางการอุดมศึกษา และตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาไว้ ดังนี้

4.1 ความหมายของคุณภาพทางการอุดมศึกษา

Bergquist (1995 อ้างใน อานุภาพ ธงภักดี, 2543: 6-7) กล่าวว่าไว้ว่า คุณภาพระดับอุดมศึกษาที่มีทรัพยากรเพียงพอหรือเหมาะสม จะส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จของผลผลิต ซึ่งเกิดจากหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษา 4 ประการ คือ

1. เกณฑ์ปัจจัยนำเข้า (Input Criteria) หมายถึง ทรัพยากรของสถาบันอุดมศึกษาที่มีอยู่เดิม และเพิ่มขึ้น ลักษณะที่นักศึกษาเข้าไปเรียนในสถาบัน อาจารย์ประจำ ขนาดห้องสมุด สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านกายภาพ และงบประมาณ

2. เกณฑ์ผลผลิต (Output Criteria) เป็นผลผลิตที่มีเป็นปกติและเพิ่มมากขึ้นของสถาบัน รวมถึงนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา การประสบความสำเร็จของศิษย์เก่า ผลงานวิจัย สิ่งตีพิมพ์ทางวิชาการ และการให้บริการชุมชน

3. เกณฑ์เกี่ยวกับคุณค่า (Value-Added Criteria) มีความแตกต่างในตัวนักศึกษา ตั้งแต่เริ่มการศึกษา โดยคุณภาพสถาบันถูกพิจารณาที่ผลการพัฒนาสติปัญญา นักศึกษาจากระดับเมื่อแรกเข้า รวมถึงการพัฒนาทางด้านสังคม ด้านอาชีพ ด้านกายภาพ และด้านจิตใจ

4. เกณฑ์กระบวนการ (Process-Oriented Criteria) กระบวนการทางการศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นเรื่องของการวางแผนเพื่อการตัดสินใจที่จะทำให้เกิดคุณภาพแก่สถาบันมากที่สุด

องค์การ UNESCO (1998 อ้างใน อุทุมพร จามรمان และ สุบิน ยุระรัช, 2545: 66) ได้กล่าวถึงคุณภาพของอุดมศึกษาไว้ ดังนี้

1. คุณภาพของบุคลากร ซึ่งครอบคลุมถึงการที่บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาจะได้รับการยอมรับในสังคม และมีฐานะทางการเงินที่เหมาะสม มีความมุ่งมั่นที่จะลดความไม่เท่าเทียมกันในบุคลากรอุดมศึกษา เช่น ในส่วนที่เกี่ยวกับเพศ การดูแลให้การจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรบุคคลให้เป็นไปอย่างเป็นธรรม (Merit principle) การจัดให้บุคลากรทางการศึกษาฝึกอบรมตามที่บุคลากรต้องการ เพื่อให้ทำงานได้อย่างเต็มที่ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง การวางระบบและสร้างแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นให้นักวิจัยได้ทำงานวิจัย เป็นทีมสหวิทยาการและเป็นโครงการเฉพาะเรื่อง (thematic project) ซึ่งแตกต่างจากวิธีการที่ทำมาแต่เดิมที่มักจะต่างคนต่างทำ

2. คุณภาพของหลักสูตร ซึ่งจะต้องครอบคลุมถึงการดูแลเป็นพิเศษในเรื่องคำนิยามของจุดมุ่งหมายในการสอนที่จะต้องให้สัมพันธ์กับข้อกำหนดของงานและความจำเป็นของสังคม การปรับกระบวนการสอนเพื่อสร้างให้เด็กมีความกระตือรือร้น (Active) และสามารถพัฒนาทักษะในการจัดการได้ การขยายและการเปิดให้ยืดหยุ่นมากขึ้น ในการใช้อุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ เพื่อให้มีการใช้อุปกรณ์เกี่ยวกับเทคโนโลยี ข่าวสาร ข้อมูลได้อย่างเต็มที่รวมถึงการพิจารณาสิ่งแวดล้อมให้มีความเหมาะสมพอดีกับความเป็นนานาชาติ และเครือข่ายของหลักสูตร นักศึกษา และครู

3. คุณภาพของผู้เรียน ผู้เรียน ซึ่งถือได้ว่า เป็นวัตถุประสงค์สำคัญของการอุดมศึกษา ซึ่งควรจะได้รับเอาใจใส่เป็นพิเศษ โดยเฉพาะในเรื่องของการรับเข้าศึกษา ที่จะต้องให้สอดคล้องกับความสามารถ และความตั้งใจของผู้เรียนเอง นโยบายเชิงรุกเกี่ยวกับผู้เรียนที่ด้อยโอกาสก็เป็นสิ่งที่ควรสนับสนุนให้เกิดขึ้น การแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงอุดมศึกษากับมัธยมศึกษาก็เป็นสิ่งที่ควรจัดทำขึ้น รวมทั้งเสริมให้หน่วยงานที่ดูแล ในช่วงเปลี่ยนจากมัธยมศึกษาไปสู่อุดมศึกษา เพื่อไม่ให้เกิดการขาดตอนไปก็เป็นสิ่งที่ควรสนับสนุนให้เกิดขึ้น

4. คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐาน โครงสร้างพื้นฐานรวมทั้งสิ่งแวดล้อมทั้งภายนอกและภายใน สถาบันจำเป็นต้องได้รับการดูแลให้มีคุณภาพสูง รวมทั้งโครงสร้างที่สัมพันธ์กับการใช้และการพัฒนา เทคโนโลยีข่าวสารข้อมูล ซึ่งมีความสำคัญมากขึ้น การส่งเสริมให้เกิดมหาวิทยาลัยเสมือนจริง (Virtual university) ก็เป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งจะต้องมากับระบบเครือข่ายและเครื่องมืออุปกรณ์ทางการศึกษาทางไกลเป็นองค์ประกอบสำคัญ

5. คุณภาพของการจัดการ คุณภาพของการจัดการที่ยุทธศาสตร์เน้นเป็นพิเศษในการปฏิรูปนี้คือการร่วมมือกับหน่วยและองค์กรต่าง ๆ ที่แวดล้อมสถาบันอุดมศึกษาอยู่ เพราะเป็นไปไม่ได้ที่สถาบันอุดมศึกษาจะอยู่โดยแยกตัวโดดๆ จากสังคม

อุทุมพร จามรมาน (2541 อ้างใน คักดีชัย เพชรช่วย, 2541: 23) ได้กล่าวไว้ว่า คุณภาพการอุดมศึกษา หมายถึง ภาพรวมของผลผลิตและบริการที่อยู่ในระดับที่ผู้รับพึงพอใจ ซึ่งมีความพึงพอใจต่อผลผลิตและบริการอาจมีหลายระดับได้

เฉลิมเผ่า อจละนันท์ และคณะ (2545: 80) กล่าวว่า คุณภาพของการอุดมศึกษา หมายถึง การศึกษาที่ทำให้เกิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา มีความเป็นเลิศทางวิชาการและวิชาชีพ (เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ และหน้าที่ของแต่ละสาขาวิชา) และมีความสัมพันธ์ระหว่างการแสวงหาความเป็นเลิศทางวิชาการและความสามารถในการใช้วิชาการ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม

จากความหมายของคุณภาพทางการอุดมศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า คุณภาพทางการอุดมศึกษา หมายถึง ผลรวมขององค์ประกอบทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ทั้งในด้านผู้เรียน ผู้สอน หลักสูตร กระบวนการสอน การบริหารจัดการ และปัจจัยสนับสนุนต่างๆ โดยส่งผลให้ผลผลิตทางการศึกษานั้นมีคุณภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของสังคม และเป็นที่ยังพอใจแก่ทุกฝ่าย

4.2 ตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษา

Johnstone (1981 อ้างใน คักดีชัย เพชรช่วย, 2541: 13) กล่าวว่า ดัชนีบ่งชี้ หรือตัวบ่งชี้ หมายถึง สารสนเทศที่บ่งบอกปริมาณเชิงสัมพัทธ์ หรือสภาวะของสิ่งที่มุ่งวัดในเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยไม่จำเป็นต้องบ่งบอกสภาวะที่เจาะจงหรือชัดเจนแต่บ่งบอก หรือสะท้อนภาพของสถานการณ์ที่เราสนใจเข้าไป ตรวจสอบอย่างกว้าง ๆ หรือให้ภาพเชิงสรุปโดยทั่วไป ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคต

นอกจากนี้ Johnstone (1981 อ้างใน คักดีชัย เพชรช่วย, 2541: 16-17) ได้แบ่งประเภทของ ตัวบ่งชี้ตามลักษณะของตัวแปรที่นำมาใช้เป็นตัวกำหนด โดยแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. ตัวบ่งชี้ที่เป็นตัวแทน (Representative Indicator) ตัวบ่งชี้ประเภทนี้ได้มาจากการเลือก ตัวแปรตัวใดตัวหนึ่งมาเป็นตัวแทน เพื่อช่วยชี้หรือสะท้อนให้เห็นแง่มุมของระบบการศึกษา หรือสภาวะที่ ต้องการศึกษา ในการเลือกตัวแปรเพื่อนำมาใช้ต้องให้ความระมัดระวังพอสมควร ตัวบ่งชี้ที่ขาดเหตุผลอ้างอิง อาจไม่เป็นตัวบ่งชี้ที่ดีนัก

2. ตัวบ่งชี้เดี่ยว (Disaggregate Indicator) ตัวบ่งชี้ประเภทนี้ได้มาจากการจำแนกตัวแปรแต่ละตัวแล้วกำหนดความหมายของตัวแปรทุกๆ ตัว เพื่ออธิบายเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งตัวแปรแต่ละตัวจะเป็นอิสระจากกัน ดังนั้น ตัวบ่งชี้ที่อาศัยความหมายของแต่ละตัวแปรจึงไม่เหมาะสมในการนำมาอธิบายระบบ การศึกษา

3. ตัวบ่งชี้รวม (Composite Indicator) ตัวบ่งชี้ประเภทนี้ได้มาจากการรวมตัวแปรต่างๆ เข้าด้วยกัน และมีการถ่วงน้ำหนักของตัวแปรแต่ละตัว เพราะตัวแปรแต่ละตัวมีค่าน้ำหนักไม่เท่ากัน แล้วจึง คำนวณค่าตัวบ่งชี้รวมออกมา การนำตัวแปรหลายๆ ตัวที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันมารวมกันเป็นตัวบ่งชี้รวม จะ ช่วยอธิบายลักษณะหรือสถานการณ์ของการศึกษาได้ดีกว่าการใช้ตัวแปรเพียงตัวเดียว

Morgan and Mitchell (1985 อ้างใน อุบลรัตน์ โปธิ์พัฒนชัย และ เพ็ญศรี ทองเพชร, 2550) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการพิจารณาความเป็นเลิศทางวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา 6 ประการ คือ

1. พิจารณาว่า สถาบันอุดมศึกษาสามารถผลิตกำลังคนตอบสนองความต้องการของระบบ เศรษฐกิจ และการเมืองได้อย่างเหมาะสมมากน้อยเพียงไร

2. พิจารณาว่า สถาบันการศึกษาได้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงปัจจัยนำเข้า (Input) ให้เป็นผลผลิต (Output) ได้มีประสิทธิภาพเพียงใด

3. พิจารณาว่า สถาบันอุดมศึกษามีความสามารถในการพัฒนานักศึกษาให้มีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นเพียงใด

4. พิจารณาถึงคุณภาพของกระบวนการของการผลิต โดยเน้นที่อาจารย์และนักศึกษาเป็นสำคัญ

5. พิจารณาถึงคุณภาพของหลักสูตรในด้านขอบเขต และเนื้อหาของหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมเพียงใด

6. พิจารณาคุณลักษณะของผู้ร่วมงาน โดยการประเมินในภาพรวมแบบผสมผสาน

Hughes (1988 cited in Chen *et al.*, 2007) และ Cheng and Tam (1997) ได้เสนอว่า ตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา มีความแตกต่างกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องภายในและภายนอก ซึ่งผู้เกี่ยวข้องภายใน ได้แก่ นักศึกษาในปัจจุบันและอาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องภายนอก ได้แก่ นายจ้าง องค์กร รัฐบาล สถาบันการบริหาร ผู้สนใจศึกษาต่อ และพนักงานปฏิบัติงาน

McGettrick and Mansor (1999 อ้างใน อุทุมพร จามรมาน และ สุบิน ยุระรัช, 2545: 66) ได้กล่าวไว้ว่า คุณภาพทางการอุดมศึกษานั้น มีตัวชี้ที่สำคัญอยู่ 3 ตัว คือ เป้าหมาย กระบวนการในการนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย และเป้าหมายบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งจะนำไปสู่การส่งเสริมและการปรับปรุงคุณภาพให้กับสถาบันอุดมศึกษาได้ โดยตัวชี้ทั้ง 3 ตัว มีรายละเอียด ดังนี้

1. เป้าหมาย (Goals) คือ สิ่งที่นักศึกษาควรจะได้รับ เช่น ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการเรียนรู้ และทัศนคติที่ดี เป็นต้น

2. กระบวนการในการบรรลุเป้าหมาย หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ (Facilities) เช่น อาจารย์/บุคลากรทางการศึกษา อาคารเรียน ห้องสมุด และสื่อ/อุปกรณ์ต่างๆ ที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถบรรลุเป้าหมายได้

3. ผลสัมฤทธิ์ (Achievement) หรือ การที่เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จ นั่นคือ คุณภาพของบัณฑิตที่พึงปรารถนา เช่น มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะการเรียนรู้ และมีทัศนคติที่ดี เป็นต้น

นอกจากนี้ McGettrick and Mansor ยังได้กล่าวถึงกรอบในการประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษาไว้ด้วย ได้แก่ หลักสูตร สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรการเรียนรู้ การสอนและการเรียนรู้ การประเมินและมาตรฐาน การแนะแนวและการส่งเสริม/สนับสนุน และผลผลิตและการควบคุมคุณภาพ

สำหรับในประเทศไทย ชินภัทร ภูมิรัตน (2538 อ้างใน คักดีชาย เพชรช่วย, 2541: 26) กล่าวว่า การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ให้มีความเพียบพร้อมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ควรคำนึงถึง ประสิทธิภาพประสิทธิผลของระบบ ซึ่งวัดได้จากคุณภาพของผลผลิต ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษา เพราะฉะนั้น คุณภาพการศึกษาจึงตัดสินที่คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉพาะในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนถือว่าเป็นตัววัดคุณภาพที่ใช้กันมากที่สุด

วันชัย คิริชนะ (2540: 8) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541: 35 อ้างใน อุทุมพร จามรมาน และ สุบิน ยุระรัช, 2545) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็น ตัวชี้คุณภาพการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยไว้ว่า โดยทั่วไปมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ มักกำหนด องค์ประกอบเบื้องต้นที่จะมีผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอน ได้แก่ หลักสูตร คณาจารย์ ห้องสมุด สื่อการศึกษา อุปกรณ์การศึกษา การวัดและประเมินผลการศึกษา การวิจัย และการสร้างองค์ความรู้ใหม่ องค์ประกอบเหล่านี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของการผลิตบัณฑิต แต่ละสถาบันอาจเพิ่มเติม องค์ประกอบที่เห็นว่าจำเป็น จะต้องควบคุมตามความเหมาะสมโดยอิสระ หากองค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้มี คุณภาพดี คุณภาพของบัณฑิตต้องดีไปด้วย จึงจำเป็นต้องสร้าง หรือพัฒนาระบบการควบคุมคุณภาพของ องค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้ขึ้นให้เหมาะสม

คักดีชาย เพชรช่วย (2541) ได้แบ่งตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา โดยใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์เชิง ระบบ (System Analysis Theory) ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. **ตัวบ่งชี้ด้านปัจจัย (Input Indicators)** ได้แก่ ตัวบ่งชี้เกี่ยวกับทรัพยากรที่ใช้ในการศึกษา เช่น อาคารสถานที่ อัตรากำลังคน และงบประมาณ
2. **ตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการ (Process Indicators)** เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงการดำเนินงานหรือ การใช้กระบวนการของสถาบันการศึกษา
3. **ตัวบ่งชี้ด้านผลผลิต (Output Indicators)** เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงผลผลิตของการศึกษาใน 2 ความหมาย คือ ผลผลิต หมายถึง ความรู้และทักษะ และอีกความหมายหนึ่ง คือ ผลผลิต หมายถึง ความพึงพอใจในระบบการศึกษา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) (2544) อธิบายไว้ว่า ตัวชี้วัดคุณภาพทางการอุดมศึกษาหรือคุณภาพในระดับมหาวิทยาลัย หมายถึง ระดับของคุณภาพผลผลิต 4 อย่างตามภารกิจ พันธกิจ งานวิจัย งานบริการทางวิชาการสู่สังคม และงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งแต่ละอย่างอาจให้คำจำกัดความได้ดังนี้

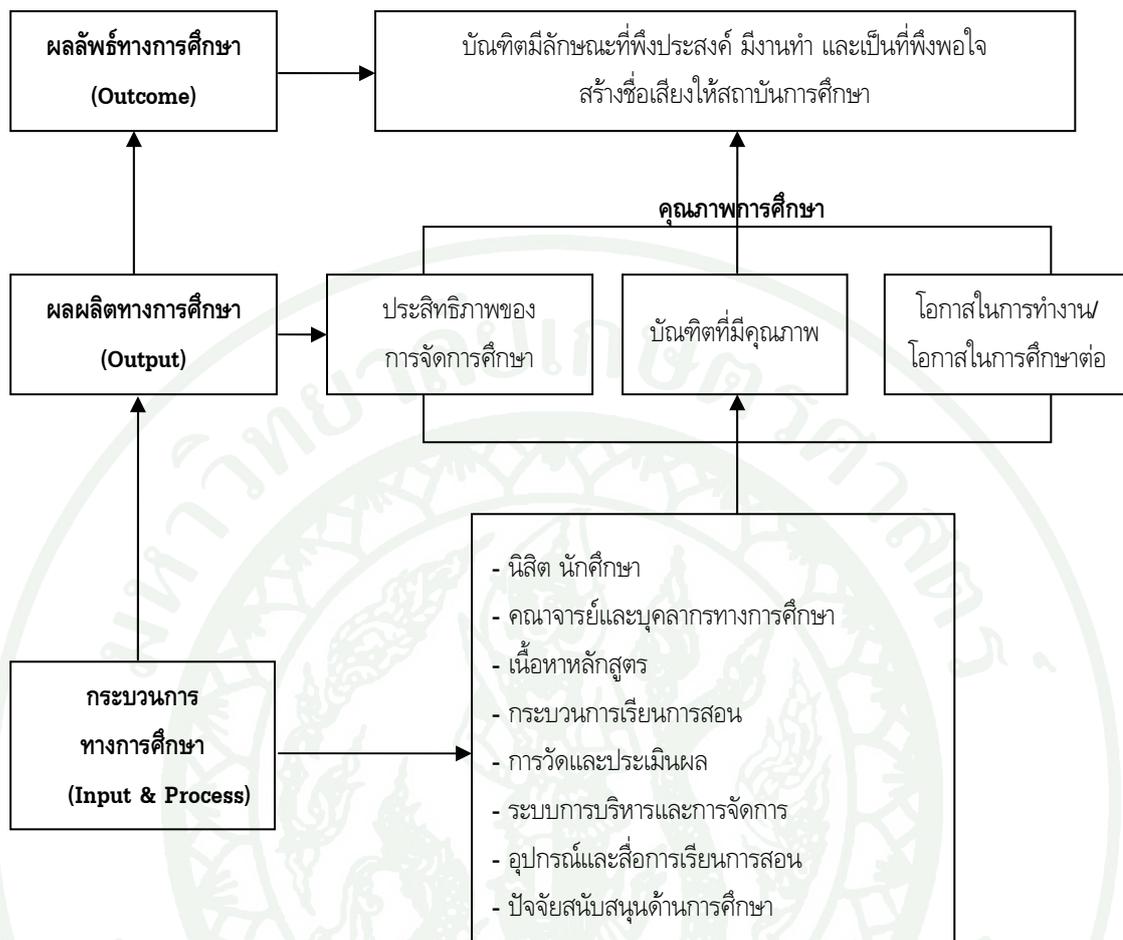
1. คุณภาพบัณฑิต หมายถึง คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรนั้นๆ สอดคล้องกับผู้ใช้นิติในสาขานั้นๆ ตลอดจนสอดคล้องกับกำลังคนของประเทศ และได้มาตรฐานของการศึกษาในสาขานั้นๆ

2. คุณภาพงานวิจัย หมายถึง งานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร (ในต่างประเทศ) ที่ยอมรับในสาขานั้นๆ

3. คุณภาพงานบริการทางวิชาการสู่สังคม หมายถึง ระดับความรู้ ความสามารถ ทักษะทัศนคติที่ดีของทั้งผู้ให้และผู้รับบริการทางวิชาการดังกล่าวในสังคม/ชุมชน นั้นๆ

4. คุณภาพงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ความรู้ ทัศนคติที่ดี ทักษะ ความชื่นชมของทั้งผู้ดำเนินงานและผู้รับผลการดำเนินงานนั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น คุณภาพทางการอุดมศึกษา ถือเป็นสิ่งที่สำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานจัดการศึกษาอย่างมีระบบ มีคุณภาพมาตรฐาน ทำให้ผู้รับบริการทางการศึกษาโดยตรงได้แก่ นักศึกษา ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคม มีความมั่นใจว่าผลผลิตทางการศึกษาจะสามารถตอบสนองความต้องการ และสร้างความพึงพอใจให้แก่ทุกฝ่าย โดยคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยหลายองค์ประกอบ ทั้งตัวผู้เรียน ผู้สอน หลักสูตร และบรรยากาศการเรียนการสอน เป็นต้น ซึ่งการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาภายใต้โครงสร้างเหล่านี้ จะเป็นปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาและการผลิตบัณฑิต กล่าวคือ ถ้าหากองค์ประกอบต่างๆ มีคุณภาพดีแล้ว ย่อมส่งผลให้คุณภาพของบัณฑิตนั้นดีไปด้วย ดังนั้น ตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาภายใต้โครงสร้างของผลลัพธ์ทางการศึกษา (Outcome) อันได้แก่ บัณฑิตเป็นที่พึงปรารถนาของทุกฝ่าย ทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านต่างๆ ในการทำงานและการประกอบอาชีพ รวมทั้งคุณลักษณะอื่นๆ ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข สิ่งเหล่านี้จะสะท้อนถึงควมมีคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่สามารถรับรู้ได้จากผลลัพธ์ทางการศึกษา ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แผนผังภาพรวมของคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ที่มา: ปรับปรุงมาจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550ช: 44)

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย เป็นการให้การศึกษาแก่นักศึกษาเพื่อให้ได้มีการฝึกทักษะและการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ผู้ที่ผ่านการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้รับการคาดหวังว่าจะต้องเป็นผู้ที่มีกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล สามารถนำความรู้ความสามารถที่ได้จากการเรียนมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างเป็นระบบ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย และได้นำเสนอ ดังนี้

1. สภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การพิจารณาสภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในปัจจุบันสามารถแบ่งได้เป็นหลายประเภทซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา โดยสามารถจำแนกได้ตามภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา และการจำแนกตามลักษณะโครงสร้างการเรียกชื่อปริญญา ดังนี้

1.1 ภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งที่สร้างองค์ความรู้และทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของสังคม โดยมีภารกิจหลักอยู่ 4 ประการ ได้แก่ การสอนหรือการผลิตบัณฑิต การสร้างองค์ความรู้หรือการวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงส่งเสริมวัฒนธรรม สถานภาพในการจัดการอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นการศึกษาระดับหลังการศึกษาระดับพื้นฐาน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1.1.1 ระดับต่ำกว่าปริญญา มีการจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัย หรือสถาบันศึกษาภายใต้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นส่วนใหญ่ โดยมีกำหนดระยะเวลาในการศึกษาตามหลักสูตร 2 ปี

1.1.2 ระดับปริญญา มีการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในสังกัดและในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยมีระยะเวลาในการศึกษาตามหลักสูตร 4-6 ปี ซึ่งเป็นหลักสูตรสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า และหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือเทียบเท่า

1.2 ลักษณะโครงสร้างการเรียกชื่อปริญญา ลักษณะโครงสร้างการเรียกชื่อปริญญาสำหรับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทย สามารถจำแนกเป็น 3 สาขา (Program) ตามลักษณะโครงสร้างการเรียกชื่อปริญญาที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด ดังนี้

1.2.1 สายวิชาการ (Academic Program) โดยรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญเข้าศึกษาต่อ ตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ในสายวิชาการจะมุ่งเน้นในการผลิตทั้งวิชาการ นักวิจัย ตั้งแต่ระดับกลางขึ้นไปถึงระดับสูง ได้แก่ ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต และศิลปศาสตรบัณฑิต ของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ

1.2.2 สายวิชาชีพ (Professional Program) โดยรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญเข้าศึกษาต่อ ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีในสายวิชาชีพ จะมุ่งเน้นการสร้างผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านสำหรับการศึกษาระดับสูงกว่าระดับปริญญาตรี ในสายวิชาชีพนี้จะเป็นการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตและประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง (Graduate Diploma) ในสาขาเฉพาะทาง ได้แก่ สาขาวิชาแพทยศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์ หลักสูตรเนติบัณฑิต หลักสูตรของทหาร-ตำรวจ เป็นต้น

1.2.3 สายเทคโนโลยี (Technology Program) โดยรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ หรือสายสามัญ เข้าศึกษาต่อในระดับอนุปริญญา หรือปริญญาตรีในสายเทคโนโลยีจะมุ่งเน้นการผลิตเจ้าหน้าที่เทคนิค หรือผู้ชำนาญการเฉพาะทาง และช่างเทคนิค

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันในทางปฏิบัติสายวิชาการ และสายวิชาชีพมีความเกี่ยวข้องกันอย่างมาก โดยไม่สามารถที่จะแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจน เพราะการศึกษาจะต้องเป็นการบูรณาการความรู้ในด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม ผู้เรียนจึงจะมีทักษะในสิ่งที่ตนเองเรียนและสามารถนำไปใช้ได้จริงในการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตปัจจุบัน ยกตัวอย่างเช่น สาขาวิชาสังคมศาสตร์บางสาขาที่สามารถเป็นได้ทั้งสายวิชาการและสายอาชีพ เช่น นักกฎหมาย นักสังคมศาสตร์ เป็นต้น (สกศ., 2542 อ้างใน เฉลิมเผ่า อจละนันท์ และคณะ, 2545)

2. จุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม จุดมุ่งหมายในการจัดการ ศึกษาแต่ละระดับจึงมีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในแต่ละสาขาก็มีจุดมุ่งหมายร่วมกันตามที่กำหนดในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ดังนี้

2.1 การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะวิชาชีพในระดับกลาง รวมทั้งมีความสามารถในการริเริ่มประกอบการ

2.2 การศึกษาระดับปริญญา ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่างๆ ในระดับสูง โดยเฉพาะการประยุกต์แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ไปสู่การปฏิบัติ การริเริ่ม การพัฒนาทั้งวิชาการและวิชาชีพ นอกจากนี้การศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี ยังมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะในสาขาวิชาการเฉพาะทางให้มีความชำนาญมากขึ้น มุ่งสร้างสรรค์ความก้าวหน้า และความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยเฉพาะการศึกษาค้นคว้าวิจัย (สกศ., 2546)

การจัดการศึกษาระดับปริญญาที่ใช้เรียกขานกันในปัจจุบัน มีคำว่า “มหาวิทยาลัย” กับคำว่า “สถาบัน” โดยไม่มีกฎหมาย หรือข้อบังคับใดที่กำหนดให้ใช้คำว่า “มหาวิทยาลัย” หรือ “สถาบัน” แต่ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้ใช้คำว่า “สถาบันอุดมศึกษา” จึงถือได้ว่าเป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับคำว่า “มหาวิทยาลัย” ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ได้ให้ความหมายของคำว่า “มหาวิทยาลัย” ไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษาที่มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงหลายสาขาวิชาหรือหลายกลุ่มสาขาวิชา เพื่อให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญา และประกาศนียบัตรบัณฑิตแก่ผู้สำเร็จการศึกษา รวมทั้งดำเนินการวิจัยและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมของชาติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 840)

3. ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา

จำนวนของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาล และของเอกชน จากการรวบรวมข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) พบว่า ในปี พ.ศ. 2551 ประเทศไทยมีสถาบันอุดมศึกษาในสังกัด/ในกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จำนวน 168 แห่ง (ไม่นับรวมวิทยาเขต) แบ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (Public Institute) จำนวน 78 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน (Private Institute) 68 แห่ง และวิทยาลัยชุมชน (Community College) 19 แห่ง (สกอ., 2551ข)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้จำแนกประเภทของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยออกเป็น 3 ประเภทหลัก คือ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน และวิทยาลัยชุมชน นอกจากนี้ยังได้รวบรวมจำนวนของสถาบันอุดมศึกษาแยกตามประเภทไว้ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนสถาบันอุดมศึกษา จำแนกตามประเภทของสถาบันการศึกษา ปีการศึกษา 2551

ประเภทสถาบัน	จำนวน (แห่ง)
1. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	78
1.1 มหาวิทยาลัย/สถาบันจำกัดรับ	63
1.2 มหาวิทยาลัย/สถาบันไม่จำกัดรับ	2
1.3 มหาวิทยาลัยในกำกับ	13
2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	68
2.1 มหาวิทยาลัยเอกชน	33
2.2 วิทยาลัยเอกชน	30
2.3 สถาบันเอกชน	5
3. วิทยาลัยชุมชน	19
รวมทั้งหมด	165

ที่มา: รายงานประจำปี 2551, สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

จากตารางที่ 4 แสดงจำนวนสถาบันอุดมศึกษา จำแนกตามประเภทของสถาบัน ปีการศึกษา 2551 ในสังกัด/ในกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) สามารถอธิบายรายละเอียด ดังนี้

3.1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ คือ สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (เดิมคือทบวงมหาวิทยาลัย) มีการบริหารจัดการตามระเบียบปฏิบัติราชการแผ่นดิน ทั้งการบริหารจัดการและด้านงบประมาณ แบ่งตามประเภทการรับเข้านักศึกษาเป็น 2 ส่วน คือ

3.1.1 ประเภทจำกัดรับนักศึกษา หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลที่มีสถานภาพและการดำเนินงานเป็นแบบส่วนราชการ มีหน้าที่จัดการศึกษาโดยรับนักศึกษาในจำนวนจำกัด ซึ่งจะใช้วิธีการคัดเลือกโดยการสอบแข่งขันความสามารถในเชิงวิชาการของนักเรียน ซึ่งสามารถแบ่งสถาบันประเภทนี้ออกเป็น 2 ลักษณะตามการดำเนินงาน คือ

ก. สถาบันที่เป็นส่วนราชการ

ข. สถาบันที่ไม่เป็นส่วนราชการ หรือ สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐบาล มีการบริหาร การจัดการอิสระแยกจากระบบราชการ (Autonomous University) แต่ยังคงได้รับเงินอุดหนุนทั่วไป (block grant) ที่รัฐจัดสรรให้เป็นรายปีโดยตรง เพื่อใช้จ่ายตามความจำเป็นในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของ มหาวิทยาลัย และเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา

3.1.2 ประเภทไม่จำกัดระดับการศึกษา หมายถึง สถาบันการศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับ อุดมศึกษาโดยรับนักศึกษาเข้าศึกษาไม่จำกัดจำนวน

3.2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ สถาบันที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ แต่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการจัด การศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยบริหารจัดการให้มีคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่สำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดไว้ (สกอ., 2551ข) ซึ่งสามารถแบ่งสถาบันประเภทนี้ออกเป็น 3 ประเภท คือ

3.2.1 มหาวิทยาลัย มีการดำเนินการให้การศึกษาในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงหลายสาขาวิชา หรือหลายกลุ่มสาขาวิชา ให้การศึกษาเพื่อให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญาทุกชั้นและประกาศนียบัตร บัณฑิต และมีภารกิจด้านการสอน การผลิตบัณฑิต การวิจัยการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและการ ทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

3.2.2 สถาบัน มีการดำเนินการให้การศึกษาในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งเน้นการสอนใน สาขาวิชาใดหรือกลุ่มสาขาวิชาใดโดยเฉพาะ ให้การศึกษาเพื่อให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญาทุกชั้น และประกาศนียบัตรบัณฑิต และมีภารกิจด้านการสอน การผลิตบัณฑิต และการวิจัย และอาจจะกระทำ ภารกิจเกี่ยวกับการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม หรือการทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมของชาติด้วยก็ได้

3.2.3 วิทยาลัย มีการดำเนินการให้การศึกษาในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงในบางสาขาวิชา ให้การศึกษาเพื่อให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญาในชั้นที่ไม่สูงกว่าปริญญาโท และประกาศนียบัตร บัณฑิต และมีภารกิจด้านการสอน และการผลิตบัณฑิต และอาจกระทำภารกิจเกี่ยวกับการวิจัย หรือการ ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม หรือการทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมของชาติด้วยก็ได้

3.3 วิทยาลัยชุมชน คือ สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญา มี วัตถุประสงค์ให้การศึกษา วิจัย ให้บริการทางวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความ เข้มแข็งของชุมชน การพัฒนาที่ยั่งยืน เติบโตเต็มศักยภาพบุคคล และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้ตอบสนองต่อ

ความต้องการของชุมชนและการพัฒนาประเทศ โดยมีสภาสถาบันวิทยาลัยชุมชนเป็นองค์กรกำกับดูแลสูงสุดของสถาบัน มีหน้าที่หลักคือ การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาสถาบัน การกำกับมาตรฐานการศึกษา การติดตามประเมินการบริหารจัดการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ทั้งในรูปแบบของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน และวิทยาลัยชุมชน ต่างมีหน้าที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ให้แก่บัณฑิตนักศึกษา และเป็นแหล่งรวมความรู้ในทุกสาขาวิชาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าค้นคว้าหาข้อมูลและศึกษาหาความรู้ได้ตลอดชีวิต

4. จำนวนบุคลากรสายวิชาการในระดับอุดมศึกษา

จากการรายงานข้อมูลของกลุ่มสารนิเทศ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา(สกอ.)เกี่ยวกับจำนวนบุคลากรสายวิชาการที่มีหน้าที่ในการสอน หรืออาจารย์ประจำในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ปีการศึกษา 2550 พบว่า ส่วนใหญ่เป็นบุคลากรสายวิชาการในมหาวิทยาลัยของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 55.4 รองลงมา คือ บุคลากรสายวิชาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ คิดเป็นร้อยละ 20.8 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนบุคลากรสายวิชาการ (มีหน้าที่สอน) จำแนกตามกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการในปีการศึกษา 2550

(หน่วย: คน)

กลุ่มสถาบันอุดมศึกษา	ศาสตราจารย์	รอง	ผู้ช่วย	อาจารย์	รวม
		ศาสตราจารย์	ศาสตราจารย์		
มหาวิทยาลัยรัฐ	428	5,002	6,624	14,874	26,928
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	-	50	902	4,470	5,422
มหาวิทยาลัยราชภัฏ	8	294	2,358	7,421	10,081
มหาวิทยาลัยเอกชน	55	192	450	5,439	6,136
รวม	491	5,538	10,334	32,204	48,567

ที่มา: กลุ่มสารนิเทศ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา

5. จำนวนนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ในปีการศึกษา 2550 พบว่า ร้อยละของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีสัดส่วนร้อยละ 82.86 ขณะที่สถาบันอุดมศึกษาของเอกชนมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 17.14 และเมื่อแยกตามระดับการศึกษา พบว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีสัดส่วนในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาสูงกว่าเอกชนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐขยายตัวไปแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนเพิ่มขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551: 28)

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละนักศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาและประเภทสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน ปีการศึกษา 2550

ระดับการศึกษา	จำนวนนักศึกษา (คน)			ร้อยละ	
	รัฐ	เอกชน	รวม	รัฐ	เอกชน
อนุปริญญา/เทียบเท่า	262,045	128,589	390,634	67.08	32.92
ปริญญาตรี	1,534,299	260,905	1,795,204	85.47	14.53
ประกาศนียบัตรบัณฑิต	16,834	1,381	18,215	92.42	7.58
ปริญญาโท	162,768	19,688	182,456	89.21	10.79
ประกาศนียบัตรชั้นสูง	659	105	764	86.26	13.74
ปริญญาเอก	15,032	1,265	16,297	92.24	7.76
รวมทั้งหมด	1,991,637	411,933	2,403,570	82.86	17.14

หมายเหตุ: รวมสถาบันไม่จำกัดรับ หลักสูตรภาคพิเศษ และวิทยาลัยชุมชน

ที่มา: สภาวะการศึกษาไทย ปี 2550/2551, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551: 29)

จากตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละนิสิตนักศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาและประเภทสถาบัน การศึกษาของรัฐและเอกชน ปีการศึกษา 2550 พบว่า การศึกษาในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่จะเป็น การศึกษาในระดับปริญญาตรี มีจำนวนนักศึกษาสูงถึง 1,795,204 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 74.69 และเป็น การจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสูงถึงร้อยละ 85.47

6. จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

จากการรายงานสถิติผู้สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2548-2549 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า ทั้ง 2 ปีมีจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในระดับต่างๆ ใกล้เคียงกัน โดยจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมีจำนวนลดลงเล็กน้อยจาก 2.7 แสนคน ในปีการศึกษา 2548 เหลือ 2.6 แสนคน ในปีการศึกษา 2549 แต่ยังคงสูงพอที่จะทำให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีว่างงาน ขณะที่มีคนสำเร็จการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีเพิ่มขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551: 40-41)

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา/ประเภทการศึกษา ปีการศึกษา 2548-2549

ระดับการศึกษา	ปีการศึกษา 2548		ปีการศึกษา 2549	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อนุปริญญา/ เทียบเท่า	152,947	32.30	152,534	32.22
ปริญญาตรี	271,941	57.44	262,703	55.50
ประกาศนียบัตรบัณฑิต	4,897	1.03	8,366	1.77
ปริญญาโท	42,065	8.88	47,238	9.98
ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง	286	0.06	813	0.17
ปริญญาเอก	1,316	0.28	1,695	0.36
รวมทั้งหมด	473,452	100.00	473,349	100.00

หมายเหตุ: รวมนักศึกษาหลักสูตรพิเศษของมหาวิทยาลัยและสถาบันที่เปิดสอนระดับอุดมศึกษา

ที่มา: สภาวะการศึกษาไทย ปี 2550/2551, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551: 40-41)

จากตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา/ประเภทการศึกษา ปีการศึกษา 2548-2549 พบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในปีการศึกษา 2549 ส่วนใหญ่เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 55.50 รองลงมา คือ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา/เทียบเท่า ร้อยละ 32.22

สภาพการอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร

นอกจาก กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองหลวงของประเทศไทยแล้ว กรุงเทพมหานครยังเป็นศูนย์กลางการศึกษาของประเทศไทยอีกด้วย เพราะมีสถาบันอุดมศึกษาตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งจากการรายงานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) กล่าวไว้ว่าสถานศึกษาอุดมศึกษาทั่วประเทศ มีจำนวนทั้งหมด 285 แห่ง อยู่ในภาคกลางจำนวน 96 แห่ง และอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 64 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 66.7) (สมศ., 2549) นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับสภาพการอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร และมีรายละเอียด ดังนี้

1. จำนวนสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

ในกรุงเทพมหานคร มีสถาบันอุดมศึกษาในสังกัด/ในกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จำนวนรวมทั้งสิ้น 47 แห่ง (ไม่นับรวมมหาวิทยาลัย) แบ่งออกเป็นสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐจำนวน 21 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน 26 แห่ง ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมจำนวนของสถาบันอุดมศึกษาในสังกัด/ในกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ในกรุงเทพมหานคร แยกตามประเภทไว้ ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนสถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประเภทของสถาบัน

ประเภทสถาบัน	จำนวน (แห่ง)
1. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	21
1.1 มหาวิทยาลัย/สถาบันจำกัดรับ	14
1.2 มหาวิทยาลัย/สถาบันไม่จำกัดรับ	1
1.3 มหาวิทยาลัยในกำกับ	6
2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	26
2.1 มหาวิทยาลัยเอกชน	13
2.2 วิทยาลัยเอกชน	10
2.3 สถาบันเอกชน	3
รวมทั้งสิ้น	47

ที่มา: รายงานประจำปี 2551, สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

นอกจากนี้ยังมีสถาบันอุดมศึกษาในต่างจังหวัดที่เข้ามาตั้งศูนย์วิทยบริการและศูนย์การศึกษาใน กรุงเทพมหานครอีกหลายแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ เป็นต้น

2. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร

ในเขตกรุงเทพมหานคร มีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 21 แห่ง และสามารถแยกตามเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มมหาวิทยาลัย/สถาบันในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการ อุดมศึกษา ในปีงบประมาณ 2551 ได้ดังนี้ (สกอ., 2552ค)

2.1 มหาวิทยาลัย/สถาบันขนาดใหญ่ หมายถึง มหาวิทยาลัย/สถาบันที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ และงบลงทุน (ครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้างปีเดียว ไม่รวมสิ่งก่อสร้างผูกพัน) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 มากกว่า 1,000 ล้านบาทขึ้นไป มีจำนวนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานครที่จัดว่าเป็นมหาวิทยาลัย/สถาบันขนาดใหญ่ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่

- 2.1.1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2.1.2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 2.1.3 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 2.1.4 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- 2.1.5 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2.2 มหาวิทยาลัย/สถาบันขนาดกลาง หมายถึง มหาวิทยาลัย/สถาบันที่ได้รับจัดสรรงบดำเนินการ และงบลงทุน (ครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้างปีเดียว ไม่รวมสิ่งก่อสร้างผูกพัน) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 ตั้งแต่ 500 ล้านบาทขึ้นไป แต่ไม่เกิน 1,000 ล้านบาท มีจำนวนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานครที่ จัดว่าเป็นมหาวิทยาลัย/สถาบันขนาดกลาง จำนวน 7 แห่ง ได้แก่

- 2.2.1 มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 2.2.2 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- 2.2.3 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- 2.2.4 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- 2.2.5 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- 2.2.6 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
- 2.2.7 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

2.3 มหาวิทยาลัย/สถาบันขนาดเล็ก หมายถึง มหาวิทยาลัย/สถาบันที่ได้รับจัดสรรงบดำเนินการและงบลงทุน (ครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้างปีเดียว ไม่รวมสิ่งก่อสร้างผูกพัน) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 น้อยกว่า 500 ล้านบาท มีจำนวนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานครที่จัดว่าเป็นมหาวิทยาลัย/สถาบันขนาดเล็ก จำนวน 9 แห่ง ได้แก่

- 2.3.1 สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน
- 2.3.2 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- 2.3.3 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- 2.3.4 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
- 2.3.5 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- 2.3.6 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- 2.3.7 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- 2.3.8 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- 2.3.9 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

สำหรับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัด/ในกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และมีการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี ในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 13 แห่ง ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นมหาวิทยาลัย/สถาบันขนาดใหญ่ คือ 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 3) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 4) มหาวิทยาลัยรามคำแหง และ 5) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัย/สถาบันขนาดกลาง คือ 1) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ และ 2) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร และมหาวิทยาลัย/สถาบันขนาดเล็ก คือ 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 2) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต 3) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม 4) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร 5) มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี และ 6) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ปัญหาคุณภาพการอุดมศึกษาของประเทศไทย

การขยายเชิงปริมาณของสถาบันอุดมศึกษาที่มีมาอย่างต่อเนื่อง นำมาซึ่งปัญหาคุณภาพการศึกษาในด้านต่างๆ ทั้งในด้านของผลผลิตทางการศึกษา การจัดการเรียนการสอน สภาพความสัมพันธ์ที่สถาบันอุดมศึกษามีต่อสังคมและองค์กรต่างๆ อันนำมาซึ่งข้อเรียกร้อง และความคาดหวังให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินภารกิจด้านต่างๆ อย่างมีคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า และรวบรวมปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการอุดมศึกษาของประเทศไทยในด้านต่าง ๆ ตามมุมมองของผู้วิจัย ดังนี้

1. ปัญหาของการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา เพราะเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เป็นตัวป้อน (Input) และกระบวนการ (Process) และเกี่ยวข้องโดยตรงกับผลผลิตทางการศึกษา (Output) ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงปัญหาของการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 อ้างใน อมรวิรัช นาคทรพรพ, 2544) ได้กล่าวไว้ว่า คุณภาพการอุดมศึกษาจะตกต่ำมากขึ้น เมื่อความต้องการการศึกษาระดับอุดมศึกษามีปริมาณมากขึ้น ในขณะที่ทรัพยากรมีจำกัดทั้งปริมาณ งบประมาณ และคุณภาพของผู้สอน และเทคโนโลยีการเรียนการสอน ผกผันกับคุณค่าของปริญญาบัตร ซึ่งตีคุณค่าของปริญญาบัตรในสาขาวิชาเดียวกันอย่างทัดเทียมกัน โดยมีได้คำนึงถึงคุณภาพของบัณฑิตที่สำเร็จจากสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมีมาตรฐานการศึกษาแตกต่างกัน เป็นเหตุให้ผู้เรียนมุ่งศึกษาเพื่อปริญญาบัตรมากกว่าการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ตนเองในช่วงชีวิตที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา คุณภาพการอุดมศึกษากำลังอยู่ในภาวะวิกฤต หากไม่ได้รับการแก้ไขจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยรวม เนื่องจากการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการสร้างปัญญาชน สร้างผู้นำ และบุคลากรสาขาวิชาชีพต่างๆ อันเป็นฐานกำลังที่สำคัญในการสร้างชาติ นำพาประเทศให้ยืนหยัดและต่อสู้กับประเทศต่างๆ ในโลกของการแข่งขันได้อย่างมีศักดิ์ศรี

วิทยากร เชียงกูล (2540: 111 อ้างใน อมรวิรัช นาคทรพรพ, 2544: 20) ได้กล่าวว่า ประเทศไทยลงทุนด้านการศึกษามากก็จริง แต่เป็นการศึกษาแบบท่องจำ มองความรู้ว่าเป็นสิ่งสำเร็จรูปเป็นแห่งๆ มุ่งเรียนเพื่อสอบ เพื่อปริญญา ประกาศนียบัตร ไม่ได้มองว่าการศึกษา คือ กระบวนการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต คนไทยที่จบการศึกษาทุกระดับ ส่วนใหญ่ไม่มีจิตใฝ่ค้นคว้าศึกษาวิจัยต่อ ไม่ชอบอ่านหนังสือ ไม่ชอบหาความรู้ใหม่ๆ และการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเติบโตในทางปริมาณมาก ไม่มีบรรยากาศการฝึกฝนค้นคว้าวิจัยเลย ส่วนใหญ่ คือ การบรรยายตามตำรา และสอนท่องจำตามตำรา

สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2543 อ้างใน อมรวิรัช นาคทรพรพ, 2544: 85) ได้กล่าวไว้ว่า ในไม่ช้า สังคมจะเรียกร้องคุณภาพของปริญญา บัณฑิต หรือมหาบัณฑิต หรือผลผลิตสุดท้ายของสถาบัน (End Product) ที่จะถูกเปรียบเทียบระหว่างสถาบันว่า จบจากที่ใดจึงจะมีคุณภาพมาก ผลผลิตของสถาบันใด ถ้าตรงกับที่สังคมต้องการ มีคุณภาพได้มาตรฐานสูง สถาบันนั้นจะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น เพราะผู้ที่มีกำลังเงินจะทวีมากขึ้น และจะเลือกสถาบันที่เขามั่นใจว่ามีมาตรฐานคุณภาพที่โลกของการทำงานยกย่องยอมรับ ในกรณีนี้ ความแพงของค่าเล่าเรียนไม่ใช่เรื่องสำคัญอีกต่อไป

จากการที่มีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทบวงมหาวิทยาลัย (2543) ได้ตระหนักถึงปัญหาของการศึกษา จึงได้จัดทำรายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี และสรุปปัญหาการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีไว้หลายประการ สามารถแบ่งออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านผู้สอน คือ ผู้สอนมักทำการสอนแบบบรรยาย วิธีการสอนใช้แบบเดิม คือ ถ่ายทอดความรู้ไม่ถ่ายทอดความคิดเป็น ทำเป็น มุ่งเน้นการท่องจำเพื่อสอบมากกว่าการเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งความรักที่จะเรียนรู้ เน้นทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ ขาดทักษะ และเทคนิคในการผลิต และใช้อุปกรณ์การสอน ขาดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความเป็นจริง การเรียนการสอนเน้นด้านปริมาณมากกว่าคุณภาพ ในเชิงจริยธรรมการใช้วิธีสอนเป็นกลุ่มใหญ่เป็นวิธีที่ทำให้ครูและศิษย์ไม่ค่อยมีความใกล้ชิดกัน เป็นต้น

2. ด้านผู้เรียน คือ ความบกพร่องของบุคลิกภาพของบัณฑิตในระดับอุดมศึกษา ในเรื่องการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ความอดุสาหะ ความอดทน และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขาดทักษะและประสบการณ์ในการค้นคว้าวิจัย ขาดทักษะในการเขียนเรียงความภาษาไทย ไม่สามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษได้

3. ด้านหลักสูตร คือ สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งในปัจจุบันยังไม่มีกระบวนการหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สมบูรณ์ในสาขาวิชาที่เรียน แต่มุ่งเน้นการสอนให้ผู้เรียนเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา หลักสูตรการเรียนการสอนลอกเลียนมาจากตะวันตกมากเกินไป วิชาที่มีลักษณะเป็นวิชาเดี่ยว มักเน้นความเป็นวิชาการเฉพาะสาขาวิชานั้น มากกว่าจะเน้นลักษณะบูรณาการตามเป้าหมายวิชาพื้นฐานอย่างจริง

4. ด้านวัสดุอุปกรณ์ คือ การมีห้องสมุดที่ไม่ทันสมัย ไม่สามารถเป็นคลังแห่งความรู้ที่เพียงพอสำหรับการหาความรู้เพิ่มเติมได้ ตำราเรียนที่เป็นสื่อการสอนหลักของห้องสมุดส่วนใหญ่เป็นตำราเก่า เนื้อหาบางส่วนไม่ทันสมัย เนื่องจากปัจจุบันแนวคิดต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไป และมีแนวคิดใหม่ๆ เกิดขึ้นมาอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ของสังคม และธรรมชาติมากมายทำให้ตำราเก่าเหล่านั้นมีคุณภาพต่ำในการใช้อ้างอิงต่างๆ ของนิสิต นอกจากนี้ยังมีปัญหาอื่น เช่น ปัญหาการขาดวัสดุอุปกรณ์การศึกษาที่เหมาะสม ปัญหาคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตที่มีจำนวนไม่เพียงพอกับผู้ใช้ เป็นต้น

5. ด้านการจัดการ ได้แก่ การควบคุมคุณภาพการเรียนการสอนเป็นไปได้ยาก เพราะไม่สามารถประเมินได้ว่า ผู้สอนสอนครบถ้วนและบังเกิดผลตามหลักสูตรหรือไม่ การลงทุนด้านการวิจัยมีน้อย ทำให้ขาดองค์ความรู้ใหม่ กระทบต่อคุณภาพอาจารย์ เพราะไม่สามารถแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้

สอดคล้องกับรายงานผลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ เกี่ยวกับการสำรวจการทำงานและการว่างงาน ของกำลังคนระดับกลางและระดับสูง พ.ศ. 2543 พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.1) เห็นว่าควรปรับปรุงหลักสูตรที่เรียนมา โดยเฉพาะในระดับปริญญาตรี ซึ่งในจำนวนผู้ที่เห็นว่าควรมีการ ปรับปรุงหลักสูตรนั้น ร้อยละ 77.3 เห็นว่าควรเพิ่มประสบการณ์ให้ผู้เรียน ร้อยละ 62.1 เห็นว่าควรปรับปรุง เนื้อหาวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และมีผู้ที่เห็นว่าควรปรับปรุงความรู้ และคุณภาพของผู้สอนร้อยละ 26.4 (สกศ., 2545: 79) ซึ่งถือได้ว่า สภาพของอุดมศึกษาไทยตกอยู่ในภาวะวิกฤติ และมีปัญหาเร่งด่วนที่ จะต้องแก้ไขมากมาย ทั้งในส่วนของอาจารย์ มหาวิทยาลัย และบัณฑิตที่ผลิตออกมาสู่สังคม ในเรื่องของ บัณฑิตนั้นพบว่า มหาวิทยาลัยของรัฐแต่ละแห่งต่างมุ่งเน้นที่จะขยายตัวในเชิงปริมาณเป็นหลัก โดยที่ไม่ได้ คำนึงถึงคุณภาพว่าจะออกมาอย่างไร ด้วยเหตุนี้จึงละเลยการพัฒนาทางวิชาการ และทำให้บัณฑิตที่จบออกมา มีคุณภาพต่ำลงไปเป็นลำดับ ขณะที่ทางด้านมหาวิทยาลัยเอง เงินงบประมาณแผ่นดินได้ถูกนำไปใช้ในเรื่อง ของการสร้างอาคารสถานที่และรักษางานเดิมเป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา วิจัย และวิชาการ (บุญเสริม วีรสกุล, 2546)

ธีระ นุชเปี่ยม และ วีรวัลย์ งามสันติกุล (2548: 73) ชี้ให้เห็นว่า ในบริบทโลกและสังคมปัจจุบัน บทบาทของตลาดได้เข้ามาดำรงอยู่ควบคู่กับระบบการศึกษาอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยงได้ สถาบันอุดมศึกษาไทย ได้เปลี่ยนแปลงสถานะจากการ “รับใช้” ราชการ มาสู่การสนองตอบความต้องการของภาคธุรกิจมากขึ้น แต่การ สอนตอบความต้องการของตลาดก็เป็นไปได้หลายแนวทาง นั่นคือ ไม่จำเป็นต้อง “เอาใจตลาด” อย่างชนิดไร้ ขอบเขตและไร้ทิศทาง อย่างที่ดูเหมือนจะเป็นอยู่ในปัจจุบัน เช่น อย่างน้อยที่สุดสถาบันจะต้องเข้าใจ และมี หลักการและแนวทางชัดเจนว่า จะตอบสนองความต้องการของตลาด (ที่มี “อุปสงค์เทียม” อยู่ด้วยอย่าง แน่นนอน) ด้วยการมุ่งผลิตคนไป “ทำมาหากิน” หรือให้การศึกษาเพื่อ “พัฒนาทุนมนุษย์” ไปพร้อมกันด้วย

2. ปัญหาของผลลัพธ์ทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ผลลัพธ์ทางการศึกษา ถือได้ว่าเป็นสิ่งหนึ่งที่สามารถอ้างอิงถึงคุณภาพการศึกษาได้อย่างชัดเจนและ แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา โดยพิจารณาผลลัพธ์ทางการศึกษาได้จากคุณลักษณะของ บัณฑิต ได้แก่ ความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงาน ภาวะการทำงาน และความพึงพอใจของผู้ที่ เกี่ยวข้อง ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องของผลลัพธ์ทางการศึกษาและมิงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง ดังนี้

จากการวิจัยเรื่อง "สภาวะการศึกษาไทย ปี 2550/2551 ปัญหาความเสมอภาค และคุณภาพของการศึกษาไทย" มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอต่อสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สกศ. พบว่า จากสถิติ และข้อมูลประมาณการที่กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) รวบรวมการจัดการศึกษาในช่วงปีการศึกษา 2549-2551 สะท้อนว่า โดยภาพรวมการศึกษายังมีปัญหาทั้งปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะในส่วนของอุดมศึกษา มีจำนวนนักศึกษาในระดับปริญญาตรีในปี 2549-2550 ประมาณ 2.4 ล้านคน และจบการศึกษาระดับปริญญาตรีปีละ 1 แสนคน และประเด็นปัญหาการพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษา ซึ่งจากการจัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันกับประเทศต่างๆ อันดับของไทยมีแนวโน้มต่ำลงมาตลอด นอกจากนี้ จากการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่ผ่านมา นอกจากมาตรฐานการศึกษาที่มีปัญหาแล้ว ในส่วนของมาตรฐานครู ในด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า สถานศึกษามีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 34.2 หรืออยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง (วิทยากร เชียงกูล, 2551)

สอดคล้องกับการประชุมสัมมนาวิชาการประจำปี 2551 ของที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (ปอมท.) ที่ระบุไว้ว่า อุดมศึกษายังมีปัญหาเรื่องคุณภาพบัณฑิตที่ไม่สามารถตอบสนองภาคธุรกิจได้ และบัณฑิตไม่สามารถนำความรู้ไปใช้แก้ไขปัญหาการดำเนินชีวิตได้ จนเกิดเป็นปัญหาลังคมตามมา จึงถึงเวลาที่ต้องหันมาดูแลเรื่องคุณภาพของบัณฑิตมากกว่าเรื่องปริมาณ และปัญหาการบริหารจัดการอุดมศึกษาที่มุ่งให้ความรู้แก่บัณฑิตเพียงมิติเดียว คือ การนำความรู้ไปประกอบอาชีพ แต่ไม่รู้รอบด้าน และเชื่อมโยงปัญหาได้ ดังนั้นควรมีการทบทวนหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอน (ปอมท., 2551)

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2551ก) เกี่ยวกับการสำรวจข้อมูลภาวะการทำงานทำของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบสถานะของการทำงานทำของบัณฑิตในแต่ละปีการศึกษา ซึ่งผลของการมีงานทำของบัณฑิตจะสะท้อนให้ทราบถึงผลผลิตของสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าสู่ตลาดแรงงานว่ามีจำนวนมากน้อยเพียงใด และตรงตามความต้องการของผู้ประกอบการหรือไม่ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาสามารถนำผลจากการศึกษาไปใช้วางแผนในการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน และดำเนินมาตรการในการส่งเสริมศักยภาพของบัณฑิตในสถาบันให้มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับของผู้ประกอบการต่อไป การศึกษานี้ได้สำรวจและออกแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตในวันสมัครรับปริญญาและต่อเนื่องถึงการติดตามผลสำรวจไปอีก 1 ปี โดยทำการจำแนกบัณฑิตออกตามสาขาวิชาที่จัดกลุ่มตามเกณฑ์การจัดกลุ่มสาขาวิชามาตรฐานสากล (International Standard Classification of Education: ISCED) ที่ได้กำหนดกลุ่มสาขาวิชาไว้ 9 สาขาวิชา ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. สถานภาพการทำงานทั่วไป พบว่า จำนวนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชา สังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ และกฎหมายมีมากที่สุด แต่มีอัตราส่วนของผู้เข้าทำงานจากสาขาวิชาดังกล่าวเฉลี่ยเพียงร้อยละ 66.87 ของบัณฑิตในสาขาวิชา (สกอ., 2551ก) ซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2545 - 2546 แล้วก็จะพบว่า มีจำนวนบัณฑิตในสาขาวิชาเดียวกันจะมีอัตราการเข้าทำงานในระดับใกล้เคียงกันทุกปี

2. สถานการณ์การทำงานของบัณฑิต

2.1 การเข้าสู่ตลาดแรงงาน พบว่า บัณฑิตจากสาขาวิชาสังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ และกฎหมาย มีอัตราไม่เข้าสู่ตลาดแรงงานสูงที่สุด ถึงร้อยละ 25.44 ของบัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำ (สกอ., 2551ก) โดยเฉพาะในกลุ่มวิชาบริหารธุรกิจและการจัดการ และเมื่อพิจารณาสาเหตุของการไม่มีงานทำในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจและกฎหมาย พบว่า สาเหตุอันดับแรก คือ ยังหางานทำไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 33.23 ของบัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำในสาขาวิชานั้น ทั้งนี้เนื่องจากการที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน มีการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ และกฎหมาย จำนวนมากกว่าสาขาวิชาอื่นๆ นั้น อาจเป็นปัจจัยหนึ่งทำให้อัตราส่วนการว่างงานในสาขาวิชานั้นสูงมากกว่าสาขาวิชาอื่นไปด้วย อันเนื่องมาจากมีอุปสงค์ (จำนวนบัณฑิตจากสถาบันอุดมศึกษา) เข้ามาในตลาดแรงงานมากขึ้น ในขณะที่อุปทาน (ความต้องการแรงงานในท้องตลาดของสาขาวิชาดังกล่าว) มีเท่าเดิม

2.2 สถานภาพการทำงาน จากกลุ่มตัวอย่างบัณฑิตที่ทำงานแล้ว พบว่า บัณฑิตจากสาขาวิชา สังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ และกฎหมายมีงานทำสูงที่สุด ร้อยละ 55.87 ของบัณฑิตทั้งหมด (สกอ., 2551ก) ซึ่งอาจเนื่องมาจากบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาสังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ และกฎหมายมีจำนวนมากที่สุด และเมื่อจำแนกตามประเภทของสถานประกอบการที่เข้าทำงาน พบว่าบัณฑิตที่ทำงานแล้วเป็นพนักงานในหน่วยงานเอกชนสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.65 ของบัณฑิตที่ทำงานแล้วทั้งหมด รองลงมาคือ ข้าราชการ และพนักงานรัฐ (คิดเป็นร้อยละ 20.57) เมื่อพิจารณาจำแนกตามประเภทของสถาบัน พบว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีบัณฑิตเป็นพนักงานในหน่วยงานเอกชนสูงที่สุดเช่นเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 60.48 ของบัณฑิตที่ทำงานแล้วในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ส่วนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น บัณฑิตเข้าทำงานเป็นพนักงานในหน่วยงานเอกชนสูงที่สุดเช่นเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 72.37 ของบัณฑิตที่ทำงานแล้วในสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน (สกอ., 2551ก)

เมื่อพิจารณาในส่วนของสาขาวิชาที่บัณฑิตสำเร็จการศึกษา ในสถานประกอบการที่บัณฑิตเข้าทำงานสูงที่สุด คือ เป็นพนักงานในองค์กรเอกชน ในรายละเอียดของสาขาวิชาที่บัณฑิตในองค์กรเอกชน พบว่าเป็นบัณฑิตจากสาขาวิชาสังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ และกฎหมาย ในกลุ่มวิชาบริหารธุรกิจและการจัดการเข้าทำงานสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.23 ของบัณฑิตที่ทำงานในองค์กรเอกชน (สกอ., 2551ก)

2.3 การนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน พบว่า สภาพโดยทั่วไปในการทำงานของบัณฑิตใหม่ คือ การปรับตัวให้เข้ากับงานที่ทำ การประยุกต์ความรู้ความสามารถในการเรียนมาใช้ในการทำงานจริง จึงเป็นปัจจัยหลักของการศึกษาในปัจจุบัน จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่ทำงานแล้ว พบว่า บัณฑิตส่วนสาขาวิชา สังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ และกฎหมาย นำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้กับหน้าที่การทำงานได้ในระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 35.73 (สกอ., 2551ก)

3. สภาพปัญหาในการทำงานของบัณฑิต

3.1 ปัญหาการทำงาน พบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่มีปัญหาการทำงาน คือ งานที่ถูกใจไม่ได้ นั่นอันดับแรกเป็นบัณฑิตในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ และกฎหมาย โดยเฉพาะในกลุ่มบริหารธุรกิจ และการจัดการ ปัญหาในการทำงานที่บัณฑิตให้ความสำคัญรองลงมาคือ เงินเดือนน้อย ซึ่งบัณฑิตที่ประสบปัญหานี้มากที่สุดคือบัณฑิตในสังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ และกฎหมาย (สกอ., 2551ก)

3.2 สาเหตุของการไม่พอใจในงาน ผลจากการสำรวจ พบว่า สาเหตุที่ทำให้บัณฑิตไม่พอใจในงานมากที่สุด คือ เรื่องค่าตอบแทนในการทำงาน รองลงมาคือ บัณฑิตไม่ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ตนเองที่ได้เรียนมาในการทำงานอย่างเต็มที่ หรือการทำงานไม่ตรงสายที่เรียนมาตนเอง ซึ่งจะเกิดปัญหาการปรับตัวกับบัณฑิตอย่างมาก ส่งผลให้เกิดปัญหาตามมา คือ การเปลี่ยนงาน ย้ายงาน เป็นต้น (สกอ., 2551ก)

จากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการอุดมศึกษาดังกล่าว สามารถจำแนกปัญหาของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านผู้สอน 2) ด้านผู้เรียน 3) ด้านหลักสูตร และ 4) ด้านการจัดการ ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดจากทั้งตัวผู้เรียนเองที่ไม่สามารถปรับตัว และไม่สามารถบูรณาการความรู้ไปใช้ในการทำงานได้ และสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ไม่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ และกระบวนการวิเคราะห์อย่างเต็มที่ ทั้งนี้เกิดจากการยึดติดวัฒนธรรมการสอนแบบเดิมๆ ของผู้สอน และปัญหาเทคโนโลยีซึ่งปัจจุบันมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด การพัฒนาการเรียนการสอนให้เท่าทันเทคโนโลยีนั้นต้องใช้ต้นทุน หรืองบประมาณสูง ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาที่มีงบประมาณไม่เพียงพอ ได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลน้อย จะไม่สามารถที่จะพัฒนาเทคโนโลยีให้เท่าทันสังคมภายนอกได้ สุดท้ายก็ส่งผลกระทบต่อบัณฑิต

แนวคิดการพัฒนาคุณภาพการอุดมศึกษาของประเทศไทย

เนื่องจากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับการอุดมศึกษาของประเทศไทย ทั้งในเรื่องของปัญหาด้านการจัดการ ศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผลผลิตทางการศึกษา และนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ไม่พึงปรารถนาของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทำให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้ประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 มาตรฐานการอุดมศึกษา และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งสำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา (สกอ.) ได้กำหนดนโยบายกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย และการจัดทำหลักสูตรรายวิชาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา หรือปรับปรุงคุณภาพการอุดมศึกษา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ “เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548” สำหรับหลักสูตรระดับปริญญาตรีทุกสาขาวิชาที่จะเปิดใหม่ และหลักสูตรเก่าที่จะปรับปรุงใหม่ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน (ราชกิจจานุเบกษา, 2548ก: 7-13) ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอเฉพาะรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

1.1 ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

มุ่งให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญาของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาและมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพของสาขาวิชานั้นๆ โดยมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตให้มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ หมั่นแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี รวมทั้งให้เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม

1.2 โครงสร้างหลักสูตร

โครงสร้างหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ประกอบด้วย

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง วิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่น และสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารความหมายได้ดี มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรม ทั้งของไทยและของประชาคมนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตและดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี

หมวดวิชาเฉพาะ หมายถึง วิชาแกน วิชาเฉพาะด้าน วิชาพื้นฐานวิชาชีพและวิชาชีพ ที่มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติงานได้

หมวดวิชาเลือกเสรี หมายถึง วิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ตามที่ตนเองถนัดหรือสนใจ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนรายวิชาใดๆ ในหลักสูตรระดับปริญญาตรี

1.3 การประกันคุณภาพของหลักสูตร

ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 กำหนดให้ทุกหลักสูตรกำหนดระบบการประกันคุณภาพของหลักสูตรให้ชัดเจน ซึ่งอย่างน้อยประกอบด้วยประเด็นหลัก 4 ประเด็น คือ

- 1.3.1 การบริหารหลักสูตร
- 1.3.2 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน
- 1.3.3 การสนับสนุนและการให้คำแนะนำนักศึกษา
- 1.3.4 ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม และความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

1.4 การพัฒนาหลักสูตร

เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 กำหนดให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย แสดงการปรับปรุงดัชนีด้านมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยทุก ๆ 5 ปี และมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องทุก 5 ปี

ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 ได้กำหนดไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ต้องรับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาให้มีมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาสูงขึ้น สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาของคณะกรรมการการอุดมศึกษา และควรกำหนดตัวบ่งชี้ด้านมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของคณะกรรมการการอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งเกณฑ์มาตรฐานอื่น ๆ อาทิ จำนวน และคุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สัดส่วนนักศึกษาต่ออาจารย์ผู้สอน (ราชกิจจานุเบกษา, 2548ข: 24)

2. มาตรฐานการอุดมศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 34 ได้กำหนดให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาจัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษาเพื่อใช้เป็นกลไก ระดับกระทรวง ระดับคณะกรรมการการอุดมศึกษา และระดับหน่วยงาน เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาการอุดมศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา, 2549: 5-7)

มาตรฐานการอุดมศึกษา ประกอบด้วย มาตรฐาน 3 ด้าน ดังนี้

2.1 มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต บัณฑิตระดับอุดมศึกษาเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความสำนึกและความรับผิดชอบต่อในฐานะพลเมืองและพลโลก

2.2 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการการอุดมศึกษา มีการบริหารจัดการการอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลและพันธกิจของการอุดมศึกษาอย่างมีคุณภาพ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่

2.2.1 มาตรฐานด้านธรรมาภิบาลของการบริหารการอุดมศึกษา มีการบริหารจัดการการอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โดยคำนึงถึงความหลากหลายและความเป็นอิสระทางวิชาการ

2.2.2 มาตรฐานด้านพันธกิจของการบริหารการอุดมศึกษา การดำเนินงานตามพันธกิจของการอุดมศึกษาทั้ง 4 ด้าน อย่างมีคุณภาพ โดยมีการประสานความร่วมมือรวมพลังจากทุกภาคส่วนของชุมชนและสังคมในการจัดการความรู้

2.3 มาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ การแสวงหา การสร้างและการจัดการความรู้ตามแนวทาง/หลักการอันนำไปสู่สังคมฐานความรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้

3. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ถูกจัดทำขึ้นเพื่อเป็นกลไกในการนำแนวนโยบายในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมด้วยความสอดคล้องของมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตกับข้อปริญญา ซึ่งสามารถเทียบเคียงกันได้ดีกับปริญญาของสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ในฐานะที่เป็นหน่วยงานกำกับและส่งเสริมการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งในปี พ.ศ. 2550 จึงได้จัดทำ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ภายใต้ชื่อภาษาอังกฤษว่า Nation Qualifications Framework for Higher Education in Thailand: NOF ต่อมาในปี 2552 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น Thailand Qualifications Framework for Higher Education in Thailand: TOF ทั้งนี้เพื่อความ เป็นสากล (สกอ., 2552ก)

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TOF) เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาโดยเน้นเป้าหมายที่การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีคุณสมบัติคู่ควรต่อการจ้างงาน (Employability) ซึ่งมีรายละเอียดโดยสังเขป ดังนี้ (สกอ., 2552ข)

3.1 ความหมายของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา หมายถึง กรอบที่แสดงโครงสร้างและลักษณะสำคัญของ คุณวุฒิ และความต่อเนื่องเชื่อมโยงของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งมีหลักการและข้อกำหนดทั่วไปเกี่ยวกับ กลุ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตที่คาดหวังในแต่ละคุณวุฒิ เพื่อเป็นหลักในการพัฒนาหลักสูตรและ กระบวนการเรียนการสอนให้บรรลุถึงมาตรฐานผลการเรียนรู้ดังกล่าว รวมถึงการแสดงปัจจัยหลักในการ จัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดคุณลักษณะของบัณฑิตตามที่คาดหวัง และเป็นกรอบที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียน และผู้บริหารจัดการการอุดมศึกษาได้มีเป้าหมายที่ชัดเจน สื่อสารถึงผู้ใช้และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 วัตถุประสงค์ของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

เพื่อเป็นกรอบมาตรฐานให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ และเพื่อ ประโยชน์ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษา

3.3 องค์ประกอบของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

3.3.1 ระดับคุณวุฒิ (Levels of Qualifications) คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย มี 6 ระดับ ได้แก่ อนุปริญญา ปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง และปริญญาเอก ตามลำดับ ซึ่งกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษามีจุดเน้นทางการศึกษา 2 ส่วนสำคัญ คือ

ก. สายวิชาการ ซึ่งมุ่งเน้นการวิจัยและการถ่ายทอดศาสตร์ความรู้ในสาขาวิชาที่ไม่ได้สัมพันธ์โดยตรงกับการประกอบอาชีพ

ข. สายวิชาชีพ ซึ่งมุ่งเน้นให้มีการฝึกปฏิบัติมากกว่า เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้และทักษะระดับสูงซึ่งจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ

การศึกษาในสายวิชาการและสายวิชาชีพไม่ได้แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง การเรียนในสายวิชาการ ควรจะพัฒนาความสามารถที่สำคัญทั้งในการทำงานและการดำรงชีพในชีวิตประจำวัน หลักสูตรทางสายวิชาชีพ ควรให้นักศึกษามีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในงานวิจัยและมีความรู้ทางทฤษฎีในสาขาวิชานั้นๆ รวมทั้งสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาความคิดและความสามารถในการแก้ไขปัญหาได้ในทุกสถานการณ์ อย่างไรก็ตาม หลักสูตรทั้งสองสายดังกล่าวมีความแตกต่างกัน มีจุดเน้นที่แตกต่างกัน จึงควรสะท้อนให้เห็นในรายละเอียดของเนื้อหาวิชาและชื่อปริญญา

3.3.2 มาตรฐานผลการเรียนรู้ (Domains of Learning) ของคุณวุฒิของประเทศไทย

หมายถึง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่คาดหวังที่จะให้บัณฑิตเรียนรู้ และสามารถทำได้หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว ซึ่งต้องมีอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม (Ethics and Morals) 2) ด้านความรู้ (Knowledge) 3) ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical, Communication and Information Technology Skills)

บางสาขาวิชาอาจกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ให้มีมากกว่า 5 ด้านก็ได้ เช่น สาขาวิชาที่เน้นทักษะของการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ก็จะมีเพิ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ทางด้านทักษะพิสัย (Domain of Psychomotor Skills) หรือบางสาขาวิชาต้องการให้บัณฑิตมีมาตรฐานผลการเรียนรู้มากกว่าหรือพิเศษกว่าบัณฑิตในสาขาวิชาอื่นก็สามารถกำหนดเพิ่มเติมได้

3.3.3 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ เป็นการกำหนดแนวทางที่จำเป็นจะต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงมาตรฐานผลการเรียนรู้ทุกกลุ่มที่กำหนดไว้ ซึ่งได้แก่ การจัดทำข้อกำหนดจำเพาะของหลักสูตรและข้อกำหนดจำเพาะของรายวิชา (Program and Course Specifications) ซึ่งเป็นการจัดทำแผนการเรียนการสอนที่ผู้สอนในทุกรายวิชาของหลักสูตรจะต้องร่วมกันกำหนดกลวิธีการสอนให้ส่งเสริมและสอดคล้องกัน ทั้งนี้ ต้องอาศัยการวิจัยและพัฒนาสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับกลวิธีการสอน และจะต้องมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา และการประเมินหลักสูตรเพื่อให้มั่นใจว่าบัณฑิตบรรลุผลการเรียนรู้ตามกลุ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนด

นอกจากนี้ สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา (สมอ.) (จิริณี ต้นศิริตวงค์, 2552) ได้กล่าวถึงลักษณะของหลักสูตรคุณวุฒิและมาตรฐานผลการเรียนรู้ ระดับปริญญาตรี (Bachelor) ดังนี้

3.4. ลักษณะของหลักสูตรคุณวุฒิระดับปริญญาตรี

หลักสูตรระดับปริญญาตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชาอย่างกว้างๆ เน้นให้รู้ลึกในบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ การพัฒนา และผลการวิจัยล่าสุดนักศึกษาควรตระหนักถึงความรู้และทฤษฎีในสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ปริญญาตรีเป็นคุณวุฒิขั้นพื้นฐานสำหรับการเข้าสู่อาชีพในสาขาต่างๆ ที่ใช้ทักษะ ความชำนาญสูง และการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป ดังนั้นหลักสูตรจะต้องพัฒนาผู้เรียน ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติในวิชาชีพ และพื้นฐานความรู้ภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี และการวิจัยที่จำเป็นสำหรับการศึกษาต่อไป

3.5 มาตรฐานผลการเรียนรู้คุณวุฒิระดับปริญญาตรี

3.5.1 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สามารถจัดการเกี่ยวกับปัญหาทางด้านจริยธรรมและวิชาชีพซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม ด้วยวิถีทางที่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นได้อย่างสอดคล้องกับค่านิยมพื้นฐานและจรรยาบรรณทางวิชาชีพ แสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมในระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางค่านิยมและการจัดลำดับความสำคัญ แสดงออกถึงความซื่อสัตย์สุจริตอย่างสม่ำเสมอ และบูรณาการได้อย่างสมดุลและเหมาะสมระหว่างวัตถุประสงค์ส่วนบุคคลและวัตถุประสงค์ของกลุ่ม เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น มีภาวะผู้นำในการทำงาน ในกลุ่มต่างๆ ในครอบครัว และชุมชน

3.5.2 ความรู้ มีองค์ความรู้ในสาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ รู้หลักและทฤษฎีที่สัมพันธ์กันตระหนักในองค์ความรู้และทฤษฎีในสาขาวิชาการอื่นที่เกี่ยวข้อง สำหรับผู้ที่เรียนในหลักสูตรวิชาชีพมีความคุ้นเคยกับพัฒนาการล่าสุดในระดับแนวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชาที่ศึกษา รวมทั้งตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาและการต่อยอดองค์ความรู้ ในหลักสูตรที่เตรียมนักศึกษาเพื่อปฏิบัติงานวิชาชีพ นักศึกษาจะต้องตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติ กฎระเบียบ เทคนิคข้อบังคับ รวมถึงวิธีการปรับปรุงให้ทันตามกาลเวลาเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

3.5.3 ทักษะเชาวน์ปัญญา มีความสามารถในการทำวิจัย เข้าใจและสามารถประเมินข้อมูล ถึงแนวคิดและหลักฐานใหม่ๆ จากแหล่งข้อมูลที่กว้างขวาง และประยุกต์ข้อสรุปเพื่อแก้ไขปัญหาและข้อโต้แย้งที่แตกต่างกันได้โดยไม่ต้องอาศัยคำแนะนำจากภายนอก สามารถศึกษาปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อนและเสนอแนะแนวทางใหม่ในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงองค์ความรู้ทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประสบการณ์ภาคปฏิบัติและผลกระทบที่ตามมาจากการตัดสินใจ สามารถประยุกต์ทักษะและความเข้าใจอันถ่องแท้เหล่านี้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เรียน สำหรับหลักสูตรวิชาชีพ นักศึกษาสามารถใช้กระบวนการปฏิบัติงานที่ทำอยู่เป็นประจำได้อย่างเหมาะสม และแยกแยะสถานการณ์ที่ต้องการการแก้ไขปัญหาคด้วยนวัตกรรมใหม่ๆ พร้อมกับนำเอาความรู้ความเข้าใจในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้เพื่อสนองตอบต่อสถานการณ์เช่นนั้น

3.5.4 ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีส่วนช่วยและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นในฐานะผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในกลุ่มที่มีสถานการณ์ไม่ชัดเจน และต้องการนวัตกรรมใหม่ๆ ในการดำเนินการ แสดงออกซึ่งความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาที่ต้องการความสนใจ และกล่าวถึงปัญหาดังกล่าวได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของตนเอง และของกลุ่ม มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง รวมทั้งวิชาชีพได้อย่างต่อเนื่อง

3.5.5 ทักษะการวิเคราะห์และการสื่อสาร เมื่อศึกษาปัญหาและข้อโต้แย้งแล้ว สามารถระบุเทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์ในการแปลความหมายและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขสามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพทั้งการพูดและการเขียน รู้จักเลือกและใช้รูปแบบของการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับปัญหาและกลุ่มผู้ฟังที่แตกต่างกัน ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่เหมาะสมเป็นประจำในการเก็บรวบรวมข้อมูล แปลความหมาย และสื่อสารข้อมูลข่าวสารและความคิด

3.6 คุณลักษณะของบัณฑิตคุณวุฒิระดับปริญญาตรี โดยทั่วไปบัณฑิตจะต้องแสดงออกซึ่งความรู้ความสามารถดังต่อไปนี้

3.6.1 ความรู้ที่ครอบคลุม สอดคล้อง และเป็นระบบในสาขาวิชาที่ศึกษา ตลอดถึงความเข้าใจใน ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้อง

3.6.2 ความสามารถที่จะตรวจสอบปัญหาที่ซับซ้อน และพัฒนาแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่าง สร้างสรรค์จากความเข้าใจที่ลึกซึ้งของตนเองและความรู้จากสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยคำแนะนำแต่ เพียงเล็กน้อย

3.6.3 ความสามารถในการค้นหา การใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติที่เหมาะสมในการ วิเคราะห์ และแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ตลอดจนการเลือกใช้กลไกที่เหมาะสมในการสื่อสารการวิเคราะห์ต่อผู้รับ ข้อมูลข่าวสารกลุ่มต่างๆ

3.6.4 ในกรณีของหลักสูตรวิชาชีพ สิ่งสำคัญ คือ ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน อย่างมีประสิทธิภาพในวิชาชีพนั้นๆ

3.6.5 ในกรณีของหลักสูตรวิชาการที่ไม่มุ่งเน้นการปฏิบัติในวิชาชีพ สิ่งสำคัญคือ ความรู้ความ เข้าใจอย่างลึกซึ้งในผลงานวิจัยต่างๆ ในสาขาวิชานั้น ความสามารถในการแปลความหมายการวิเคราะห์ และ ประเมินความสำคัญของการวิจัยในการขยายองค์ความรู้ในสาขาวิชา

3.7 ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรในระดับปริญญาตรี ควรแสดงออกได้ดังนี้

3.7.1 ริเริ่มค้นหาคำถาม และคำตอบในปัญหา และข้อโต้แย้งทั้งในสถานการณ์ส่วนบุคคลและ ของกลุ่ม โดยการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการเสาะหาทางเลือกใหม่ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้

3.7.2 ประยุกต์ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎีและระเบียบวิธีการศึกษาค้นคว้าในสาขาวิชาของ ตนเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและข้อโต้แย้งในสถานการณ์อื่นๆ

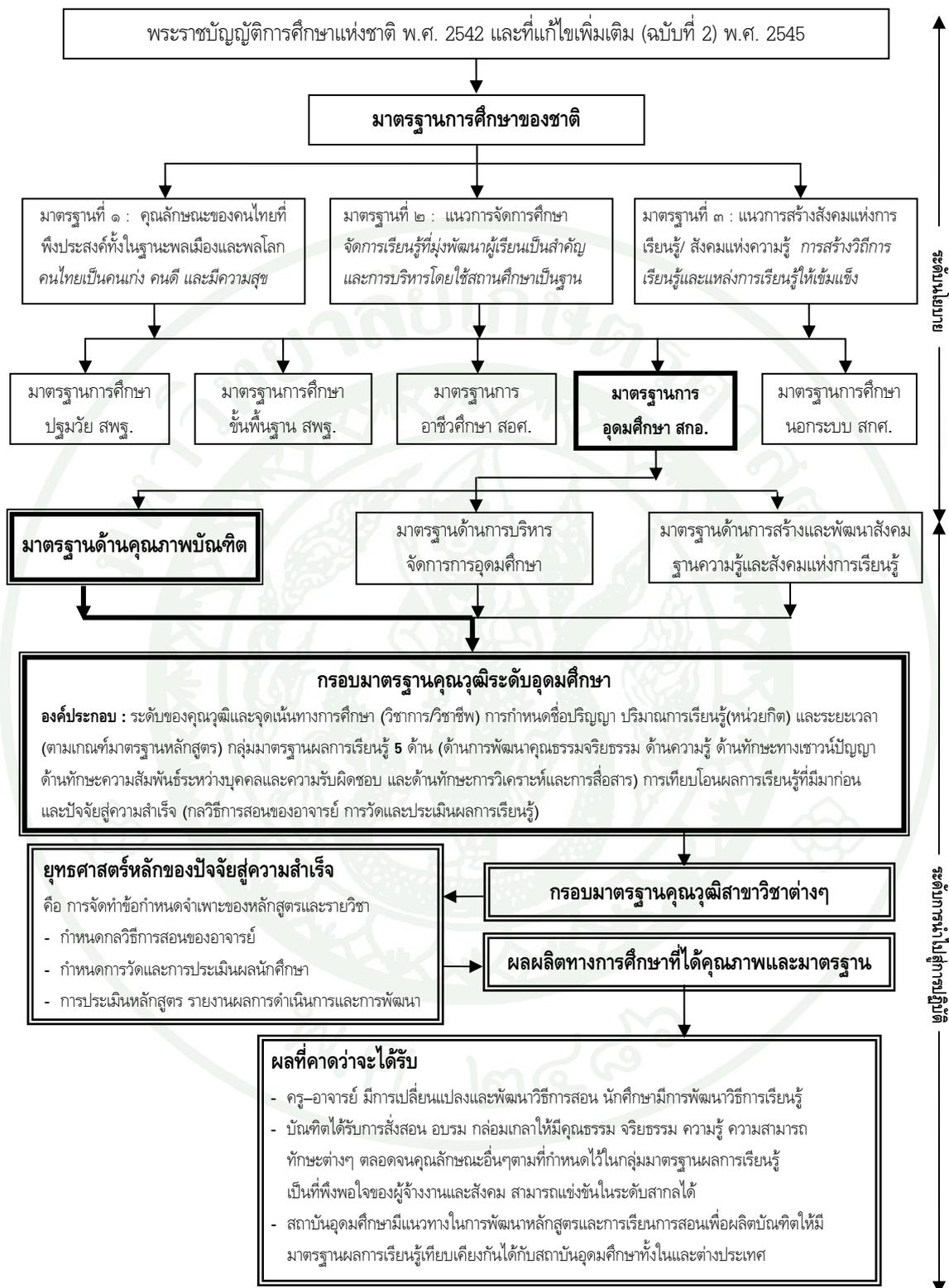
3.7.3 ยอมรับธรรมชาติขององค์ความรู้ในสาขาวิชาของตน และนำมาประกอบในการพิจารณา แสวงหาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาทางวิชาการหรือวิชาชีพ

3.7.4 มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อปรับปรุงพัฒนาการทางสาขาของตนให้ทันสมัย และเพิ่มพูน ความรู้และความเข้าใจของตนเองอยู่เสมอ

3.7.5 แสดงพฤติกรรมอย่างมีจริยธรรมและมีความรับผิดชอบสูงในบริบททางวิชาการ วิชาชีพ และชุมชน

ในการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาตินั้น ได้มีการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี จำนวน 8 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร พยาบาลศาสตร์ เทคโนโลยีชีวภาพ โลจิสติกส์ ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ การท่องเที่ยวและการโรงแรม คอมพิวเตอร์ และเคมี (สกอ., 2552ก) แต่สำหรับในสาขาวิชาบริหารธุรกิจนั้น ยังไม่มีการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีในสาขาวิชานี้

จากแนวคิดการพัฒนาคุณภาพการอุดมศึกษาของประเทศไทย ดังที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าประเทศไทยนั้นได้ตระหนักถึงความสำคัญของคุณภาพการศึกษา และมุ่งเน้นที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศโดยรวม โดยเน้นที่จะพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสม ทั้งในด้านความรู้และทักษะที่จำเป็น ตลอดจนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อการทำงาน จึงได้มีการกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงการจัดการศึกษา ทั้งในเรื่องหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและมีคุณลักษณะตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

ภาพที่ 3 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของพระราชบัญญัติแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ

มาตรฐานการอุดมศึกษา และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2549: 14)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Phillips and Zuber-Skerritt (1993) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจและการจัดการ ที่สถาบันการศึกษาและองค์การธุรกิจต้องการ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มนายจ้าง และกลุ่มอาจารย์ผู้สอน พบว่า กลุ่มนายจ้างมีความต้องการบัณฑิตที่มีความรู้และทักษะต่างๆ ไปมากกว่าความรู้เฉพาะด้าน ได้แก่ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ กลุ่มนายจ้างให้ความเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนควรพัฒนาหลักสูตรให้ส่งเสริมประสบการณ์การทำงาน เพื่อสร้างความมั่นใจได้ว่าบัณฑิตจะได้รับทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การทำงานเป็นทีม และความเป็นผู้นำจากหลักสูตรการศึกษา ในขณะที่กลุ่มของอาจารย์ผู้สอน พบว่า ต้องการให้บัณฑิตมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจระหว่างประเทศ รวมทั้งทางเศรษฐกิจ และการเมือง ความสามารถในการบริหารปฏิบัติงาน เช่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม ทักษะการสื่อสาร และทักษะการวิจัย ส่วนในเรื่องจริยธรรมและความสมดุลระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติยังให้ความสำคัญน้อย และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นทั้ง 2 กลุ่ม พบว่าทั้ง 2 กลุ่มต่างให้ความสำคัญต่อทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การทำงานเป็นทีม และทักษะการสื่อสารเหมือนกัน

Nabi and Bagley (1998) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ของบัณฑิตต่อการถ่ายโอนทักษะส่วนบุคคล (transferable personal skills) และการเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพ โดยกลุ่มตัวอย่างคือ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย Central Lancashire จำนวน 143 คน (คิดเป็นร้อยละ 45) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสำรวจคุณภาพบัณฑิตเกี่ยวกับทักษะการถ่ายโอนความรู้และความสามารถของบัณฑิต แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) คุณลักษณะของบุคคล (Personal attributes) 2) คุณลักษณะในการสื่อสาร (Communication attributes) และ 3) คุณลักษณะในการแก้ปัญหา (Problem-solving attributes) และทำการศึกษาว่าปัจจัยส่วนบุคคลของบัณฑิตมีผลต่อการรับรู้หรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับทักษะด้านปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก และมีความสามารถในการทำงานด้วยตนเองสูง แต่มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับต่ำ เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการรับรู้ พบว่า เพศชายและเพศหญิง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ในด้านคุณลักษณะในการสื่อสาร และคุณลักษณะในการแก้ปัญหา ตามลำดับ

Kretovics (1999) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษาปริญญาโทสาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรัฐโคโลราโด (Colorado State University; CSU) เพื่อสำรวจประสิทธิผลของนักศึกษาบัณฑิตในหลักสูตรของวิทยาลัยด้านบริหารธุรกิจ (College of Business) โดยใช้การวัดและเปรียบเทียบค่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่รับเข้ามาใหม่กับกลุ่มที่ผู้สำเร็จการศึกษา มีเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งใช้ The learning skills profile (LSP) ที่พัฒนาขึ้นจากรูปแบบการเรียนรู้และทฤษฎีประสบการณ์เรียนรู้ โดยแบ่งการวัดทักษะการเรียนรู้เป็นกลุ่มเป็น 4 ทักษะ คือ 1) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Skills) 2) ทักษะด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Gathering Skills) 3) ทักษะด้านการวิเคราะห์ (Analytical Skills) และ 4) ทักษะด้านพฤติกรรม (Behavioral Skills) ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจที่สอนในวิทยาลัย CSU's College of Business มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น กล่าวคือ นักศึกษาหลักสูตรสาขาบริหารธุรกิจ มีทักษะการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน และเมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาในหลักสูตรอื่น พบว่า มีเพียงทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารที่ไม่พบความแตกต่างกัน

Louw, Bosch and Venter (2001) ได้ทำการศึกษาวินิจฉัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างบัณฑิตและผู้บังคับบัญชาที่มีต่อคุณภาพการศึกษาในหลักสูตรบริหารธุรกิจ และศึกษาทักษะด้านบริหารและคุณลักษณะที่ต้องการในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บัณฑิต จากมหาวิทยาลัยในแอฟริกาใต้ จำนวน 633 คน และผู้บังคับบัญชา จำนวน 245 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย พบว่า ทั้งบัณฑิตและผู้บังคับบัญชาต่างให้ความสำคัญกับรายวิชาหลัก ทักษะด้านบริหาร และคุณลักษณะในการทำงานเหมือนกัน กล่าวคือ รายวิชาหลักที่สำคัญ ได้แก่ การบริหารงานทั่วไป และการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ส่วนในด้านทักษะการบริหารและคุณลักษณะ ได้แก่ ความรับผิดชอบ (accountability) จริยธรรมทางธุรกิจและความซื่อสัตย์ (business ethics and integrity) ทักษะที่เอื้อต่อการเรียน (facilitating skills) ความสามารถในการแปลความ (ability to interpret instructions correctly) ความมั่นคงทางอารมณ์ (emotional stability) ทักษะการสอนงาน (coaching skills) ทักษะการคำนวณ (numerical skills) ทักษะการเป็นหัวหน้างาน (supervisory skills) และความเอาใจใส่และขยันหมั่นเพียร (interest and studiousness) ซึ่งระหว่าง 2 กลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Tay (2001) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้บริหารต่อบัณฑิตปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจในประเทศมาเลเซีย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ องค์กรธุรกิจที่ตั้งอยู่ในเมืองกัวลาลัมเปอร์และเมืองไกล์เคียง จำนวน 112 องค์กร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า มีองค์กรธุรกิจที่มีการจ้างงานบัณฑิตปริญญาโทสาขาบริหารธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 67 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับสถาบันการศึกษาของบัณฑิต ส่วนสาเหตุการไม่จ้างงาน พบว่า เนื่องจากส่วนใหญ่บัณฑิต

ต้องการเงินเดือนระดับสูง และบางองค์กรมีนโยบายการส่งเสริมบุคลากรภายในองค์กร ในด้านคุณลักษณะการทำงานของบัณฑิต พบว่า องค์กรธุรกิจร้อยละ 94 ของตัวอย่าง ให้ความสำคัญกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ภาวะผู้นำ ทักษะการบริหารพอๆ กับจริยธรรมการทำงาน และร้อยละ 92 ให้ความสำคัญกับความสามารถในการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ดี ความคิดสร้างสรรค์ และทักษะใหม่ๆ พอๆ กับความสามารถในการทำงานเป็นทีม ซึ่งส่วนใหญ่องค์กรธุรกิจมีการประเมินค่าคุณลักษณะการทำงานของบัณฑิตค่อนข้างสูง แต่มีจำนวนน้อยมากที่มีความเต็มใจในการจ่ายค่าตอบแทนตามระดับการศึกษา และมีองค์กรที่เต็มใจสนับสนุนให้พนักงานไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ในสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน จำนวน 23 และ 19 องค์กร (ตามลำดับ) ซึ่งในอนาคตองค์กรธุรกิจคาดหวังว่าความรู้ความสามารถจะเป็นสากลมากยิ่งขึ้น

Mihail and Elefterie (2006) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบต่อการทำงานและความก้าวหน้าในอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ กรณีศึกษาในประเทศกรีซ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ บัณฑิตปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ ที่มีประสบการณ์ทำงาน 3 ปี จำนวน 68 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย เพื่อประเมินว่าการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มีผลต่อความสามารถด้านการบริหาร การจ้างงาน และการพัฒนาอาชีพ โดยทดสอบสมมติฐานที่ว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาจะมีความสามารถด้านการบริหาร และสามารถยกระดับการจ้างงานของบัณฑิต ตลอดจนความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่งในอาชีพ และการเพิ่มขึ้นของค่าตอบแทน ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มีอิทธิพลเชิงบวกในระดับปานกลางกับความสามารถด้านการบริหาร และ ความก้าวหน้าในอาชีพของบัณฑิต โดยความสามารถด้านการบริหารที่บัณฑิตใช้ในการปฏิบัติงานจริงมากกว่าที่ได้รับจากการศึกษา อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยยังพบว่า บัณฑิตได้รับทักษะการวิจัย และทักษะการนำเสนอ ด้วยวาจา จากการศึกษามากกว่าที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

Duoc and Metzger (2007) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพบัณฑิตสาขาบริหารธุรกิจ ในสถาบัน การศึกษาของประเทศเวียดนามในทัศนะของผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา เพื่อสำรวจและศึกษาความแตกต่างในการรับรู้ของคุณภาพบัณฑิตจากผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บัณฑิต ที่จบการศึกษาและมีประสบการณ์ทำงานอย่างน้อย 3 ปี จำนวน 460 คน อาจารย์จาก 7 สถาบัน จำนวน 195 คน และนายจ้างทั้งของภาครัฐและเอกชน จำนวน 153 คน เครื่องมือในการวิจัยประกอบไปด้วย 2 วิธี คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับตัวบ่งชี้ในคุณภาพบัณฑิตแบ่ง ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ความสามารถทางวิชาชีพ (Professional competencies) ลักษณะส่วนบุคคล (Personal attributes) และทักษะทางการบริหาร (Business Skills) จากการวิจัย พบว่า ในกลุ่ม ความสามารถทางวิชาชีพ นายจ้างให้ความสำคัญอย่างมากในความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ นอกจากนี้ทั้งบัณฑิต อาจารย์ และนายจ้างต่างให้ความสำคัญในด้านการวิเคราะห์ตรวจทาน (Critical

analysis) ด้านทักษะในการแก้ปัญหา (Problem-solving skills) และคุณภาพการทำงานโดยรวม (Overall quality of work) มากที่สุด ส่วนตัวบ่งชี้คุณภาพบัณฑิตที่มีมุมมองแตกต่างกันคือ คุณลักษณะส่วนบุคคล โดยมีการรับรู้ต่อคุณภาพบัณฑิตระหว่าง 3 กลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ

Gray *et al.* (2007) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ถึงสมรรถนะที่สำคัญของนักการตลาดโดยศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างนายจ้าง อาจารย์ และนักศึกษา เพื่อศึกษาความรู้และทักษะที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการตลาดต้องการต่อการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่าง คือ นายจ้างที่ทำงานเกี่ยวกับด้านการตลาด จำนวน 141 คน อาจารย์ที่สอนวิชาการตลาดใน 6 มหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์ และนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายที่ศึกษาในสาขาการตลาดของมหาวิทยาลัย Otago จำนวน 107 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย พบว่า ทั้ง 3 กลุ่มให้ความสำคัญกับความตั้งใจในการเรียนรู้ แต่มีความแตกต่างอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติระหว่าง 3 กลุ่ม นายจ้างและอาจารย์ต่างให้ความสำคัญในด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการสื่อสารด้วยวาจาเหมือนกัน ส่วนอาจารย์และนักศึกษาต่างให้ความสำคัญในทักษะด้านการสื่อสารด้วยวาจา และการทำงานเป็นทีม นอกจากนี้นักศึกษาให้ความสำคัญกับทักษะการแก้ปัญหา และความเชื่อมั่นในตนเองอีกด้วย และเมื่อเปรียบเทียบการจัดอันดับระหว่างนายจ้าง อาจารย์ และนักศึกษา พบว่า ควรจะพัฒนาทักษะการสื่อสารด้วยการเขียน และทักษะการวิเคราะห์ เนื่องจากถูกจัดอันดับค่อนข้างต่ำ

สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตภาคปกติ ที่สำเร็จการศึกษาประจำปีการศึกษา 2546 เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของสถาบันราชภัฏลำปาง เพื่อสำรวจความคิดเห็นของบัณฑิตภาคปกติที่สำเร็จการศึกษาประจำปีการศึกษา 2546 เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของสถาบันราชภัฏลำปาง ในประเด็นเรื่องความเหมาะสมในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์ ประสิทธิภาพของอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน และคุณลักษณะของบัณฑิตประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2546 จำนวน 2,187 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจความคิดเห็น ผลการวิจัย พบว่า บัณฑิตมีความคิดเห็นว่าตนเองมีคุณลักษณะต่างๆ 3 อันดับแรก คือ ความมีน้ำใจต่อเพื่อนมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้การทำงาน และมีความเสียสละอุทิศตนในการทำงาน ส่วนใน 3 อันดับสุดท้าย คือ ความรู้ความสามารถและทักษะในสาขาวิชาที่เรียน มีความเป็นผู้นำ และความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม (2548) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตและภาวะการมีงานทำของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ปีการศึกษา 2546-2547 เพื่อให้ทราบถึงความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตและภาวะการมีงานทำของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากคณะวิทยาการจัดการ ปีการศึกษา 2546-2547 โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้สำเร็จการศึกษาจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ปีการศึกษา 2546-2547 จำนวน 1,039 คน และผู้ใช้บัณฑิต 120 คน พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อบัณฑิตในระดับมาก โดยพึงพอใจในเรื่องความขยันอดทน ลู่งาน ไม่เกียจงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เข้ากับผู้ร่วมงานคนอื่นได้เป็นอย่างดี รวมทั้งยังมีความซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัยสามารถเรียนรู้งานได้เร็ว รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายและมีความคิดสร้างสรรค์ แต่ส่วนที่ต้องปรับปรุงและพัฒนา คือ การใช้ภาษาต่างประเทศ และเทคโนโลยีใหม่ๆ โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์

พิมุกต์ สมชอบ (2550) ได้ทำการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาโปรแกรมวิชาบริหารธุรกิจ (วิชาเอก การตลาด) เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาโปรแกรมวิชาบริหารธุรกิจ (วิชาเอก การตลาด) เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาที่เรียนวิชาเอกการตลาด 173 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียน ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านจริยธรรม พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านมนุษยสัมพันธ์ในระดับมากที่สุด

ทองฟู ศิริวงศ์ (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่องประสิทธิผลการศึกษาของนิสิตหลักสูตรมหาบัณฑิตสาขาบริหารธุรกิจ ภาควิชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อศึกษาประสิทธิผลการศึกษาของนิสิตในด้านการบริหารโครงการ สมรรถนะของนิสิต และผลสัมฤทธิ์ของนิสิต และเพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของนิสิตที่มีผลต่อประสิทธิผลการศึกษาในหลักสูตรมหาบัณฑิตสาขาบริหารธุรกิจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนิสิตที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 223 คน เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม พบว่า การบริหารโครงการ ในด้านทรัพยากรด้านต่างๆ เป็นไปตามเป้าหมาย สมรรถนะของนิสิตมีทักษะในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะด้านการรวบรวมข้อมูล ทักษะด้านการวิเคราะห์ และทักษะด้านพฤติกรรม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากซึ่งแสดงถึงความพร้อมของนิสิตจากการเข้าศึกษา และผลสัมฤทธิ์ของนิสิต แสดงให้เห็นว่านิสิตได้รับการว่าจ้าง และเป็นส่วนหนึ่งของเจ้าของกิจการ สถานภาพการทำงานเป็นงานประจำ และปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อประสิทธิผลการศึกษาที่แตกต่างกันตามนัยสำคัญทางสถิติ

เสาวณี ใจรักษ์ และคณะ (2551) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อการปฏิบัติงานและคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปี พ.ศ.2551 เพื่อสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต และศึกษาความสอดคล้องของคุณลักษณะของบัณฑิตกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต รวมถึงเพื่อให้ได้ข้อมูลให้มหาวิทยาลัยใช้ประกอบการพัฒนาคุณภาพในการผลิตบัณฑิต โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เป็นการระดมความคิดจากผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก คือ จากหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน จำนวนทั้งสิ้น 86 คน และการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อการปฏิบัติงานและคุณลักษณะของบัณฑิต โดยการทำวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือผู้ใช้บัณฑิต นายจ้าง ผู้ประกอบการ ผู้ที่บัณฑิตทำงานเกี่ยวข้องด้วย หรือบัณฑิตที่ประกอบอาชีพอิสระ ที่ได้ข้อมูลมาจากการติดตามสภาพการดำเนินงานของบัณฑิต ปีการศึกษา 2549 จำนวน 1,230 คน พบว่าผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่เป็นผู้ใช้บัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ ร้อยละ 43.66 เป็นหัวหน้าหน่วยงาน ร้อยละ 82.6 เป็นหน่วยงานเอกชน ร้อยละ 40.9 บัณฑิตทำงานตรง/สอดคล้องกับสาขาวิชาที่สำเร็จมา ร้อยละ 76.0 และทำงานกับผู้ใช้บัณฑิตมาแล้วมากกว่า 6 เดือน ร้อยละ 85.8 การวิจัยในครั้งนี้ ได้วัดความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตทั้งหมด 4 ด้านด้วยกัน โดยความพึงพอใจรวมเป็นระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.89 และความพึงพอใจในทุกๆ ด้านในระดับมาก ผู้ใช้บัณฑิตต้องการให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่พัฒนาคุณภาพบัณฑิตในการปฏิบัติงาน ด้านความรู้ความสามารถที่เรียนมามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศ การฝึกปฏิบัติจริง กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก และการทำงานอย่างมีระบบ

สำราญ ทองเล็ก (2552) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาต่อบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ ปีการศึกษา 2550 เพื่อศึกษาถึงจุดเด่นและจุดด้อยของบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนายจ้างที่มีต่อบัณฑิต โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บัณฑิตและมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2550 รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,147 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด คือ แบบสอบถามสำหรับบัณฑิตและมหาบัณฑิต และแบบสอบถามสำหรับผู้ใช้บัณฑิต ผลการวิจัย พบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่ได้งานทำทันทีหลังจบการศึกษา และบัณฑิตมีจุดเด่น คือ มีความขยัน ใฝ่ที่จะเรียนรู้งาน เรียนรู้งานได้ไว และเข้ากับผู้อื่นได้งาน ส่วนจุดด้อยคือ บัณฑิตมีความละเอียดรอบคอบในการทำงานน้อย ยังไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะพัฒนางานให้ดีขึ้น และไม่กล้าตัดสินใจ นายจ้างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อบัณฑิตอย่างมากในด้านมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความอดทนต่อแรงกดดัน และสามารถทำงานเป็นทีมได้ และส่วนที่ต้องปรับปรุงคือ ด้านภาษาอังกฤษและภาษาที่สามซึ่งควรจะมีเพื่อเพิ่มคุณค่าของตนเอง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต (ดังแสดงในตารางที่ 9) และได้ทำการเทียบเคียงผลกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Domains of Learning) ระดับปริญญาตรี ตามที่กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TOF)

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิต

Nabi & Bagley(1998)	Kretovics (1999)	Louw et al. (2001)	Tay (2001)	Mihail et al. (2006)	Duoc & Metzger (2007)	Gray et al. (2007)
<u>คุณลักษณะทางการสื่อสาร</u>					<u>ความสามารถด้านวิชาชีพ</u>	
ทักษะด้านการสื่อสาร		ทักษะการสื่อสาร	ทักษะด้านการสื่อสาร		ทักษะด้านการสื่อสาร	ทักษะการสื่อสาร
	<u>ทักษะการวิเคราะห์</u>	คิดแบบองค์รวม			คิดอย่างมีเหตุผล	คิดแบบบูรณาการ
	ทักษะเชิงทฤษฎี		ความรู้		การประยุกต์ใช้ความรู้	
<u>คุณลักษณะการแก้ปัญหา</u>		ทักษะการเจรจา		ทักษะการเจรจา		
			คิดวิจารณ์ญาณ		วิจารณ์ญาณในการวิเคราะห์	
การคำนวณ	ทักษะเชิงปริมาณ	ทักษะการคำนวณ				
ทักษะด้านคอมพิวเตอร์	ทักษะเทคโนโลยี	ทักษะคอมพิวเตอร์	ทักษะด้านเทคโนโลยี		เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์	
อดทนต่อความเครียด				บริหารความเครียด		
การประเมินข้อมูล	<u>ทักษะการรวบรวมข้อมูล</u>				ความเป็นเลิศทางวิชาการ (GPA)	
	ทักษะการวิเคราะห์	การคิดวิเคราะห์				ทักษะการวิเคราะห์
การสรุปข้อมูล	ทักษะการรวบรวมข้อมูล			ทักษะการวิจัย	ทักษะการวิจัย	
รู้จักการคว้าโอกาส		ทักษะการควบคุม			ความสามารถบีบบังคับ	
	ทักษะการสร้างความรู้				สามารถปรับเปลี่ยนได้	กล้าเปลี่ยนแปลง
การประเมินตนเอง		จริยธรรมทางธุรกิจ	จริยธรรมในการทำงาน			จริยธรรมและซื่อสัตย์
<u>ลักษณะส่วนบุคคล</u>	<u>ทักษะด้านปฏิสัมพันธ์</u>				<u>ทักษะด้านการบริหาร</u>	
ภาวะผู้นำ	ทักษะการเป็นผู้นำ	ภาวะผู้นำ	ทักษะการเป็นผู้นำ	การควบคุมผู้อื่น	ภาวะผู้นำ	
		การแก้ปัญหา			ทักษะการแก้ปัญหา	การแก้ปัญหา
การทำงานเป็นทีม	ทักษะการช่วยเหลือ	การทำงานเป็นทีม	ทำงานเป็นทีม	การทำงานเป็นทีม	ทำงานเป็นทีม	ทำงานเป็นทีม

ตารางที่ 9 (ต่อ)

Nabi & Bagley (1998)	Kretovics (1999)	Louw et al. (2001)	Tay (2001)	Mihail et al (2006)	Duoc & Metzger (2007)	Gray et al. (2007)
ลักษณะส่วนบุคคล (ต่อ)	ทักษะด้านปฏิสัมพันธ์ (ต่อ)				ทักษะด้านการบริหาร (ต่อ)	
ทักษะการนำเสนอ			ทักษะการนำเสนอ	ทักษะการนำเสนอ	ทักษะการนำเสนอ	
	ทักษะความสัมพันธ์	ทักษะความสัมพันธ์	ทักษะความสัมพันธ์	ทักษะความสัมพันธ์		ทักษะความสัมพันธ์
การบริหารเวลา		การบริหารเวลา สามารถเป็นผู้แทน	ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ	การบริหารเวลา	การบริหารเวลา ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ	
	ทักษะเชิงพฤติกรรม				การทำงานมีคุณภาพ	
ความคิดริเริ่ม	ทักษะการคิดริเริ่ม	การคิดริเริ่ม			ความคิดริเริ่ม	
การตัดสินใจได้แม่นยำ		การตัดสินใจ	การตัดสินใจ	การตัดสินใจ	ความสามารถในการตัดสินใจ	
การวางแผน/จัดระบบ	ทักษะการปฏิบัติ	วางแผน/จัดระบบ	ทักษะการบริหาร	การบริหารงาน	การวางแผน/จัดองค์การ	วางแผนการทำงาน
จัดลำดับความสำคัญ	การตั้งเป้าหมาย				คุณลักษณะส่วนบุคคล	
		กระตือรือร้น			ความกระตือรือร้น	
อิสระในการตัดสินใจ		เชื่อมั่นในตนเอง		เชื่อมั่นในตนเอง	เชื่อมั่นในตนเอง	เชื่อมั่นในตนเอง
		การคิดสร้างสรรค์	ทักษะการคิดสร้างสรรค์		ความไว้วางใจตนเอง	อิสระในการตัดสินใจ
		ทักษะในการจูงใจ			คิดสร้างสรรค์	การคิดสร้างสรรค์
ความยืดหยุ่น					การจูงใจตนเอง	
		มั่นคงทางอารมณ์			ยืดหยุ่นในการปรับตัว	สามารถปรับตัวได้
		ความรับผิดชอบ			มีวุฒิภาวะ	
มีความมุ่งมั่น		ทักษะในการรับรู้			ความตรงต่อเวลา	
					การตั้งใจที่จะเรียนรู้	การตั้งใจที่จะเรียนรู้

ที่มา: จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการตรวจสอบเอกสารข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ ด้านผู้สอน หลักสูตร กระบวนการสอน และปัจจัยสนับสนุนต่างๆ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะมีผลต่อการผลิตบัณฑิต หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า คุณภาพของบัณฑิตจะเป็นตัวชี้วัดที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงควมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษาได้อย่างชัดเจน และคุณภาพการศึกษานั้นจะเกิดขึ้น ก็ต่อเมื่อบัณฑิตสามารถก้าวเข้าสู่การทำงานได้อย่างมีศักยภาพ ทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะต่างๆ ตลอดจนสามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้ พัฒนามาจากแนวความคิดของ Baumgart (1987), Owlia and Aspinwall (1996), Srikanthan and Dalrymple (2003), องค์การ UNICEF (2000), สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) และสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา(2552) และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ Nabi and Bagley (1998), Louw, Bosch and Venter (2001), Mihail and Elefterie (2006) และ Duoc and Metzger (2007) หลังจากนั้นผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเรื่อง คุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ตัวแปรอิสระออกเป็น 3 ฝ่าย ได้แก่ บัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต และได้ตัวแปรตามเป็นคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต โดยประเมินจากมาตรฐานผลการเรียนรู้ ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ดังรูปภาพที่ 4

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานในการศึกษาวิจัยเรื่องคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร มีดังนี้

1. บัณฑิตที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานประเภทต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแตกต่างกัน
2. บัณฑิตที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานประเภทต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
3. ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับความรู้ความสามารถที่บัณฑิตใช้ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
4. ผู้ใช้บัณฑิตในหน่วยงานประเภทต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตต่างกัน
5. ผู้ใช้บัณฑิตในหน่วยงานประเภทต่างกัน มีความสอดคล้องกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตต่างกัน
6. คุณภาพการศึกษาของบัณฑิตสาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร ในมุมมองของบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต แตกต่างกัน
7. ความสอดคล้องกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตระหว่างอาจารย์และผู้ใช้บัณฑิตแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชา บริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research method) โดยวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพ การศึกษาของบัณฑิต ในมุมมองของบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการศึกษาของ บัณฑิตระหว่าง 3 ฝ่าย และเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสาขาวิชา บริหารธุรกิจ ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่ง ดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยโดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิที่ ได้จากการใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

สำหรับในบทนี้ จะกล่าวถึงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาวิจัยเฉพาะประชากรจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขต กรุงเทพมหานคร ซึ่งจัดว่าเป็นมหาวิทยาลัย/สถาบันขนาดใหญ่ ตามเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มมหาวิทยาลัย/ สถาบัน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) (2552ค) ใช้ในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาให้ แต่ละสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแต่ละแห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้งนี้ไม่รวมมหาวิทยาลัยรามคำแหง เนื่องจาก เป็นสถาบันอุดมศึกษาประเภทไม่จำกัด ซึ่งอาจมีผลทำให้ผลการวิจัยมีความคลาดเคลื่อนได้ และสาเหตุที่ ผู้วิจัยได้เลือกวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาขนาดใหญ่ เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 แห่งนั้น สามารถ เทียบเคียงกันได้ในด้านสภาพแวดล้อมทางการศึกษา เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา สื่อการเรียน การสอน ทรัพยากรห้องสมุด ทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่

1.1 อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 262 คน ทั้งนี้ไม่นับรวมอาจารย์ที่ลาศึกษาต่อ จำนวนอาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาบริหารธุรกิจมี รายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 10 จำนวนอาจารย์ที่สอนในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามมหาวิทยาลัย (ข้อมูล ณ เดือนตุลาคม 2552)

มหาวิทยาลัย	จำนวน (คน)
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ¹	85
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ²	53
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ²	110
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ¹	24
รวม	262

ที่มา: ¹ เลขาภาควิชาแต่ละภาควิชา

² สารบรรณคณะ

1.2 บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ระหว่างปีการศึกษา 2549-2551 จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่มีการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ และตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร มี รายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 11 จำนวนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามมหาวิทยาลัยและปีที่สำเร็จการศึกษา

มหาวิทยาลัย	จำนวน (คน)			รวม
	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	548	582	572	1,702
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	469	465	509	1,443
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	476	457	478	1,411
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	157	161	169	487
รวม	1,650	1,665	1,728	5,043

ที่มา: สำนักทะเบียนคณะของแต่ละมหาวิทยาลัย

1.3 ผู้ใช้บัณฑิต ที่มีผู้ได้บังคับบัญชาเป็นบัณฑิต ที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบัณฑิต และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้บัณฑิต ส่วนกลุ่มอาจารย์ผู้สอนนั้น เนื่องจากมีจำนวนประชากรไม่มาก ผู้วิจัยจึงได้ทำการเลือกอาจารย์ทุกท่านที่สอนในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ จำนวน 262 คน

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบัณฑิต

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random Sampling) โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2551: 59)

ขั้นที่ 1 กำหนดหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร โดยใช้สูตรหาจำนวนตัวอย่างของ Taro Yamane มีสูตร ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย

e = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างที่ยอมให้มีได้

เมื่อแทนค่าตัวแปรที่ได้ในสมการ เพื่อคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของบัณฑิต โดยประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ($\alpha = .05$) ได้ ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{5,043}{1 + 5,043 (0.05)^2} \\ &= 370.60 \text{ หรือ } 371 \end{aligned}$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของบัณฑิต คือ 371 คน

ขั้นที่ 2 หาจำนวนตัวอย่างที่ต้องการสุ่มในแต่ละสถาบันการศึกษา โดยวิธีการกำหนดสัดส่วนของจำนวนสมาชิกในแต่ละชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) มีวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละสถาบัน} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละสถาบัน}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตารางที่ 12 จำนวนกลุ่มตัวอย่างบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ จำแนกตามมหาวิทยาลัย (หน่วย: คน)

มหาวิทยาลัย	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1,702	125
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	1,443	106
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	1,411	104
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	487	36
รวม	5,043	371

จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างจากบัณฑิตแต่ละปีการศึกษาที่สำเร็จการศึกษาได้ดังนี้

ตารางที่ 13 จำนวนกลุ่มตัวอย่างบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ จำแนกตามปีการศึกษาและสถาบันการศึกษา (หน่วย: คน)

ปีการศึกษา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย		มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์		มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์		มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	
	จำนวน	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	กลุ่มตัวอย่าง
	2549	548	40	469	35	476	35	157
2550	582	43	465	34	457	34	161	12
2551	572	42	509	37	478	35	169	12
รวม	1,702	125	1,443	106	1,411	104	487	36

ขั้นที่ 3 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) เมื่อผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสถาบันอุดมศึกษาแล้ว คิดสัดส่วนต่อจำนวนประชากรของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่าไร แล้วก็ทำการจับสลากเลือกกลุ่มตัวอย่างจากรายชื่อทั้งหมดของบัณฑิตใน แต่ละสถาบันอุดมศึกษาตามสัดส่วนที่คำนวณได้ข้างต้น โดยไม่มีการทดแทน จากนั้นจะส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังบัณฑิตที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้บัณฑิต

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้บัณฑิต เนื่องจากไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนของประชากร ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างจึงได้มาจากการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ W.G. Cochran (1953) ดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2551: 46)

$$n = \frac{p(1-p)(Z)^2}{e^2}$$

- เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 p = สัดส่วนของประชากรที่ต้องการจะสุ่มจากประชากรทั้งหมด
 Z = ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้
 e = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับให้มีได้

สำหรับกรณีไม่ทราบค่า p มีค่าสูงสุดเมื่อ $p = 0.50$ โดยต้องการระดับความเชื่อมั่น 95% (Z มีค่าเท่ากับ 1.96) และยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างได้ 5% ($\alpha = .05$) จะคำนวณได้ ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{(0.50)(1-0.50)(1.96)^2}{(0.05)^2} \\ &= \frac{0.9604}{0.0025} \\ &= 384.16 \text{ หรือ } 385 \text{ ท่าน} \end{aligned}$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของผู้ใช้บัณฑิต คือ 385 ท่าน

การดำเนินการสุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานจิต จะทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากผู้ใช้งานจิตที่มีผู้ได้บังคับบัญชาสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาการบริหารธุรกิจ จากสถานอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีทั้งหมด 3 ชุด มีรายละเอียด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับบัณฑิต ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (Check list) และแบบเติมคำตอบ (Short Answer) จำนวน 9 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ 1) เพศ 2) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 3) มหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษา 4) หลักสูตรและสาขาวิชา 5) ระยะเวลาที่สำเร็จการศึกษามาแล้ว 6) ลักษณะงานที่ปฏิบัติงานอยู่ 7) ประเภทของหน่วยงาน 8) ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน และ 9) การปฏิบัติงานตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของบัณฑิต โดยแบ่งออกเป็นความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งจะเป็นส่วนที่จะแสดงถึงความพร้อมของบัณฑิตในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน และความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะใช้เกณฑ์ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 25 ข้อ มีลักษณะคำถามเป็นเชิงบวก โดยให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
มาก	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
น้อยที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

ส่วนเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของบัณฑิต มีดังนี้

มากที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
มาก	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
น้อยที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจในงานของบัณฑิต เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อรายได้และความก้าวหน้าในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ 1) ความพึงพอใจต่อรายได้หรือค่าตอบแทนจากการทำงานในปัจจุบัน 2) ความก้าวหน้าในการทำงานของท่าน เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี รุ่นเดียวกัน หลักสูตรสาขาวิชาเดียวกัน และเริ่มทำงานใกล้เคียงกัน และ 3) ความพึงพอใจต่อความก้าวหน้าในการทำงานปัจจุบัน

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด (Open ended question) ให้ผู้ตอบได้แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งที่ควรปรับปรุงในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น จำนวน 1 ข้อ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบเติมคำตอบ (Short Answer) จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ 1) เพศ 2) อายุ 3) วุฒิการศึกษาสูงสุด 4) ตำแหน่งทางวิชาการ 5) มหาวิทยาลัยที่สอนประจำอยู่ ณ ปัจจุบัน และ 6) ประสบการณ์ในการสอน

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของบัณฑิต ซึ่งเป็นส่วนที่จะแสดงถึงความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนในการทำหน้าที่การผลิตบุคลากรให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยแบ่งออกเป็นความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต และเปรียบเทียบกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ซึ่งความรู้ความสามารถของบัณฑิตนั้นจะใช้เกณฑ์ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด จำนวน 25 ข้อ มีลักษณะคำถามเป็นเชิงบวก โดยให้คะแนน ดังนี้

ดีมาก	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
ดี	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
น้อยที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

ส่วนเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความรู้ความสามารถของบัณฑิตกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต มีดังนี้

มากที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
มาก	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
น้อยที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด (Open ended question) ให้ผู้ตอบได้แสดงข้อเสนอแนะใน 2 ประเด็น คือ 1) สิ่งที่ต้องปรับปรุงในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ และ 2) สิ่งที่บัณฑิตในสาขาวิชาบริหารธุรกิจควรปรับปรุง ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ชุด 3 แบบสอบถามสำหรับผู้บัณฑิต ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) และแบบเติมคำตอบ (Short Answer) จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ 1) เพศ 2) ประเภทของหน่วยงาน 3) ตำแหน่งงานของท่านในปัจจุบัน 4) ประสบการณ์การทำงานของท่านในตำแหน่งปัจจุบัน 5) ท่านมีผู้ได้บังคับบัญชาที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจหรือไม่ และ 6) ท่านมีผู้ได้บังคับบัญชาที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หรือไม่

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของบัณฑิต โดยแบ่งเป็นความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต และเมื่อเปรียบเทียบกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ซึ่งความรู้ความสามารถของบัณฑิตนั้นจะใช้เกณฑ์ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด จำนวน 25 ข้อ มีลักษณะคำถามเป็นเชิงบวก โดยให้คะแนน ดังนี้

ดีมาก	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
ดี	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
น้อยที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

ส่วนเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความรู้ความสามารถของบัณฑิตกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ดังนี้

มากที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
มาก	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
น้อยที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิต เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจโดยรวมของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิต มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 1 ข้อ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด (Open ended question) ให้ผู้ตอบได้แสดงข้อเสนอแนะใน 2 ประเด็น คือ 1) สิ่งที่ต้องปรับปรุงในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ และ 2) สิ่งที่บัณฑิตในสาขาวิชาบริหารธุรกิจควรปรับปรุง ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

1. การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้อง เที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้หรือไม่ หลังจากนั้นก็นำมาแก้ไขปรับปรุงเพื่อดำเนินการในขั้นต่อไป

1.2 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (Try-out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

1.2.1 กลุ่มอาจารย์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยไปทดสอบกับอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ จำนวน 30 ท่าน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) และค่าความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งหมดนับเท่ากับ 0.98 รายละเอียดตามตารางที่ 14

1.2.2 กลุ่มบัณฑิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 39 คน โดยไปทดสอบกับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) และค่าความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งหมดนับเท่ากับ 0.95 รายละเอียดตามตารางที่ 15

1.2.3 กลุ่มผู้ใช้นิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 34 ท่าน โดยไปทดสอบกับผู้ใช้นิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) และค่าความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งหมดนับเท่ากับ 0.98 รายละเอียดตามตารางที่ 16

ตารางที่ 14 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามสำหรับอาจารย์ จำแนกตามมิติที่ประเมิน

มิติ – รายการประเมิน	Cronbach's Alpha Coefficient	
	ความรู้ความสามารถ ของบัณฑิต	สอดคล้อง กับความคาดหวัง
1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม	0.90	0.84
2) ด้านความรู้	0.85	0.92
3) ด้านทักษะทางปัญญา	0.86	0.91
4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ	0.88	0.90
5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	0.86	0.91
รวม	0.96	0.97
รวมทั้งฉบับ		0.98

ตารางที่ 15 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามสำหรับบัณฑิต จำแนกตามมิติที่ประเมิน

มิติ – รายการประเมิน	Cronbach's Alpha Coefficient	
	ความรู้ความสามารถ ที่ได้รับจากการศึกษา	ความรู้ความสามารถ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง
1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม	0.76	0.83
2) ด้านความรู้	0.77	0.76
3) ด้านทักษะทางปัญญา	0.86	0.74
4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ	0.79	0.74
5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	0.86	0.68
รวม	0.93	0.90
รวมทั้งฉบับ		0.95

ตารางที่ 16 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามสำหรับผู้ใช้นักศึกษา จำแนกตามมิติที่ประเมิน

มิติ – รายการประเมิน	Cronbach's Alpha Coefficient	
	ความรู้ความสามารถ	สอดคล้องกับความ
	ของบัณฑิต	คาดหวัง
1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม	0.82	0.84
2) ด้านความรู้	0.84	0.91
3) ด้านทักษะทางปัญญา	0.94	0.95
4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ	0.86	0.89
5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	0.82	0.86
รวม	0.96	0.96
รวมทั้งฉบับ	0.98	

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งวิธีการเก็บข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของอาจารย์ มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากร ได้แก่ อาจารย์ที่สอนในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ จากทั้ง 4 มหาวิทยาลัย จำนวน 262 ท่าน

1.2 แจกแบบสอบถามแก่อาจารย์ที่เป็นกลุ่มประชากร จำนวน 262 ท่าน ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด 91 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 34.73 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ปรากฏว่าแบบสอบถามที่ได้รับคืนมามีความสมบูรณ์จำนวน 91 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 34.73

ตารางที่ 17 จำนวนแบบสอบถามสำหรับอาจารย์ที่ส่งและได้รับการตอบกลับ จำแนกตามมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัย	จำนวนแบบสอบถาม (ฉบับ)			
	ส่ง		ได้รับการตอบกลับ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	85	32.44	33	38.82
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	53	20.23	25	47.17
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	110	41.98	21	19.09
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	24	9.16	12	50.00
รวม	262	100.00	91	34.73

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของบัณฑิต มีการดำเนินการ ดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของบัณฑิต ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ระหว่างปี 2549-2551 จากทั้ง 4 มหาวิทยาลัย ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยในแบบสอบถามจะแนบซองพร้อมติดแสตมป์และจำหน่ายซองตามที่อยู่ของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ได้รับความอนุเคราะห์จากทางคณะบริหารธุรกิจ) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับคืนมา โดยกำหนดให้ส่งกลับคืนมาภายใน 1 เดือนหลังจากที่ได้รับแบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามทุกฉบับจะมีจดหมายนำเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ผลปรากฏว่าจากแบบสอบถามที่ส่งไป จำนวน 1,500 ฉบับ (คิดอัตราการตอบกลับทางไปรษณีย์ร้อยละ 25 (ตุลย์ ณ ราชดำเนิน, 2551) เท่ากับ 1,484 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามจำนวน 1,500 ฉบับ) ได้รับแบบสอบถามตอบกลับทั้งหมด 504 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 33.60 แบบสอบถามถูกตีกลับจำนวน 43 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 2.87 เนื่องจากบัณฑิตมีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ และเมื่อนำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ปรากฏว่าแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับมีความสมบูรณ์ จำนวน 478 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 31.87 ทั้งนี้เนื่องจากมีบัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถามได้ระบุว่ากำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาโท จำนวน 21 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 1.40

ตารางที่ 18 จำนวนแบบสอบถามสำหรับบัณฑิตที่ส่งและได้รับการตอบกลับ จำแนกตามมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัย	จำนวนแบบสอบถาม (ฉบับ)							
	ส่ง		ตีกลับ		ได้รับการตอบกลับ		สมบูรณ์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จุฬาลงกรณ์	500	33.33	12	2.40	131	26.20	118	23.60
เกษตรศาสตร์	430	28.67	8	1.86	150	34.88	148	34.42
ธรรมศาสตร์	420	28.00	21	5.00	173	41.19	162	38.57
ศรีนครินทรวิโรฒ	150	10.00	2	1.33	50	33.33	50	33.33
รวม	1,500	100.00	43	2.87	504	33.60	478	31.87

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของผู้ใช้บัณฑิต ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 วิธี ได้แก่ 1) การส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และ 2) การนำแบบสอบถามไปมอบให้แก่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการแต่ละวิธี ดังนี้

3.1 การส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อขอข้อมูลจากทำเนียบรุ่นนิสิตในโครงการปริญญาโทสำหรับผู้บริหาร (Ex-MBA) และโครงการเกษตรนิพนธ์เอ็มบีเอ เนื่องจากนิสิตที่เข้าศึกษาทั้ง 2 โครงการนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าของธุรกิจ และผู้มีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งบริหารทั้งในภาคธุรกิจเอกชน หน่วยงานราชการ และรัฐวิสาหกิจ จากนั้นผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 ฉบับ โดยพิจารณาจากสถานที่ทำงานของกลุ่มตัวอย่างที่มีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจเข้าทำงาน โดยในแบบสอบถามจะแนบซองพร้อมติดแสตมป์และจำหน่ายซองตามที่อยู่ของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ได้รับความอนุเคราะห์จากทางคณะบริหารธุรกิจ) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับคืนมา โดยกำหนดให้ส่งกลับคืนมาภายใน 1 เดือนหลังจากที่ได้รับแบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามทุกชุดจะมีจดหมายปะหน้าเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ผลปรากฏว่าจากแบบสอบถามที่ส่งไป จำนวน 500 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามตอบกลับทั้งหมด 115 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 23.00 แบบสอบถามถูกตีกลับจำนวน 25 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 5 เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสถานที่ทำงาน และเมื่อนำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ปรากฏว่าแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับมีความสมบูรณ์จำนวน 106 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 21.20

3.2 การนำแบบสอบถามไปมอบให้แก่กลุ่มตัวอย่าง

การนำแบบสอบถามไปมอบให้แก่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้บัณฑิตนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยตนเองและผู้ช่วยเก็บข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามแก่ผู้ใช้บัณฑิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 ฉบับ (รวมทั้งสิ้น 55 หน่วยงาน รายละเอียดในภาคผนวก ค) พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดในการทำวิจัยให้แก่ผู้ตอบแบบสอบถามได้เข้าใจ และได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาทั้งหมด 290 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.67 เมื่อนำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ปรากฏว่าแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับมีความสมบูรณ์ จำนวน 281 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.67

ตารางที่ 19 จำนวนแบบสอบถามสำหรับผู้บัณฑิตที่ส่งและได้รับการตอบกลับ จำแนกตามวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	จำนวนแบบสอบถาม (ฉบับ)					
	ส่ง		ได้รับการตอบกลับ		สมบูรณ์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การส่งทางไปรษณีย์	500	62.50	115	23.00	106	21.20
การนำไปมอบให้แก่กลุ่มตัวอย่าง	300	37.50	290	96.67	281	93.67
รวม	800	100.00	405	50.63	387	48.38

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 15 พฤศจิกายน 2552 ถึง 15 มีนาคม 2553 รวมระยะเวลา 4 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนำมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (Statistical Software) โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) และการแจกแจงความถี่ (Frequency) ใช้อธิบายข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ใช้อธิบายข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ การแปลผลคะแนนเฉลี่ย โดยใช้วิธีการคำนวณ ดังนี้ (สรชัย พิศาลบุตร, เสาวรส ใหญ่สว่าง และ ปรีชา อัครเดชาบุตร, 2549: 111)

$$\begin{aligned} \text{สูตร} &= \frac{\text{คะแนนมากที่สุด} - \text{คะแนนน้อยที่สุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.21 – 5.00	ได้รับความรู้ความสามารถมากที่สุด
3.41 – 4.20	ได้รับความรู้ความสามารถมาก
2.61 – 3.40	ได้รับความรู้ความสามารถปานกลาง
1.81 – 2.60	ได้รับความรู้ความสามารถน้อย
1.00 – 1.80	ได้รับความรู้ความสามารถน้อยที่สุด

ส่วนระดับคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.21 – 5.00	ใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานมากที่สุด
3.41 – 4.20	ใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานมาก
2.61 – 3.40	ใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานปานกลาง
1.81 – 2.60	ใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานน้อย
1.00 – 1.80	ใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานน้อยที่สุด

ส่วนการแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์และผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.21 – 5.00	ความรู้ความสามารถของบัณฑิตอยู่ในระดับดีมาก
3.41 – 4.20	ความรู้ความสามารถของบัณฑิตอยู่ในระดับดี
2.61 – 3.40	ความรู้ความสามารถของบัณฑิตอยู่ในระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	ความรู้ความสามารถของบัณฑิตอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.80	ความรู้ความสามารถของบัณฑิตอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ยความสอดคล้องกับความคาดหวังของอาจารย์และผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.21 – 5.00	สอดคล้องกับความคาดหวังมากที่สุด
3.41 – 4.20	สอดคล้องกับความคาดหวังมาก
2.61 – 3.40	สอดคล้องกับความคาดหวังปานกลาง
1.81 – 2.60	สอดคล้องกับความคาดหวังน้อย
1.00 – 1.80	สอดคล้องกับความคาดหวังน้อยที่สุด

3. ค่า t-test (Independent Sample t-test) การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระที่มีการแบ่งเกณฑ์เป็น 2 กลุ่ม โดยใช้ทดสอบสมมติฐาน 1) การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของบัณฑิตที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานประเภทต่างกัน 2) การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานประเภทต่างกัน และ 3) การเปรียบเทียบความแตกต่างความสอดคล้องกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตระหว่างอาจารย์กับผู้ใช้บัณฑิตกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95% โดยจะพิจารณาจากค่าความแปรปรวนของกลุ่ม หากค่า P-value มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ .05 หมายถึงความแปรปรวนของกลุ่มไม่เท่ากัน (Equal variances not assumed) แต่หากค่า P-value มีค่ามากกว่า .05 หมายถึงความแปรปรวนของกลุ่มเท่ากัน (Equal variances assumed) และจะเลือกพิจารณาจาก P-value หากมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก หมายความว่าความคิดเห็นระหว่าง 2 กลุ่มมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และใช้ Paired-Samples t-test ในการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้

ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษากับความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง โดยจะพิจารณาจากค่า P-value หากมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก หมายความว่าความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษากับความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ค่า F-test (One-Way ANOVA) การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระที่มีการแบ่งเกณฑ์มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้ทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตระหว่างบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และพิจารณาจาก P-value หากมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก หมายความว่ามีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่ม จึงจะทำการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ที่ระดับนัยสำคัญ .05 หรือระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD)

สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ .05

ตารางที่ 20 การใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถาม	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล		
	บัณฑิต	อาจารย์	ผู้ใช้บัณฑิต
ส่วนที่ 1	แจกแจงความถี่ (Frequency)	แจกแจงความถี่ (Frequency)	แจกแจงความถี่ (Frequency)
	ค่าร้อยละ (Percentage)	ค่าร้อยละ (Percentage)	ค่าร้อยละ (Percentage)
ส่วนที่ 2	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าเฉลี่ย (Mean)
	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
	แจกแจงความถี่ (Frequency)	แจกแจงความถี่ (Frequency)	แจกแจงความถี่ (Frequency)
ส่วนที่ 3	ค่าร้อยละ (Percentage)	ค่าร้อยละ (Percentage)	ค่าร้อยละ (Percentage)
	แจกแจงความถี่ (Frequency)	-	แจกแจงความถี่ (Frequency)
การทดสอบสมมติฐานภายในกลุ่ม	t-test (Independent Sample t-test)	-	t-test (Independent Sample t-test)
การทดสอบสมมติฐานระหว่างกลุ่ม	-	t-test (Independent Sample t-test)	
		F-test (One-Way ANOVA)	

บทที่ 4

ผลและวิจารณ์

การศึกษาวจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร ระหว่างมุมมองของบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต และเพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจให้สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของบัณฑิต
- ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์
- ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต
- ส่วนที่ 5 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง
- ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากการศึกษาวจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 478 คน (คิดเป็นร้อยละ 31.87) 2) อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 91 ท่าน (คิดเป็นร้อยละ 34.73) และ 3) ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 387 ท่าน (คิดเป็นร้อยละ 48.38) รวมทั้งสิ้น 956 ตัวอย่าง โดยในแต่ละส่วนจะสรุปผลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ เป็นการแจกแจงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบัณฑิต กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ผู้สอน และกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บัณฑิต มีรายละเอียดดังนี้

1. ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มบัณฑิต

กลุ่มตัวอย่างแรก เป็นกลุ่มตัวอย่างบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งลักษณะข้อมูลทั่วไปของบัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม จะเป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเพศ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรที่สำเร็จ การศึกษา ระยะเวลาที่สำเร็จการศึกษา ลักษณะงานที่ปฏิบัติงาน ประเภทของหน่วยงาน ระยะเวลาในการ ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน และการปฏิบัติงานตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของบัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

			(n = 478)
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
1. เพศ			
ชาย	116	24.27	
หญิง	362	75.73	
2. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน			
ต่ำกว่า 15,000 บาท	113	25.62	
15,000 – 20,000 บาท	205	46.49	
20,001 – 25,000 บาท	63	14.29	
25,000 บาทขึ้นไป	60	13.60	
\bar{x} = 20,067.36 บาท	S.D. = 7,489.49	ค่าพิสัย: 8,000 - 75,000 บาท	
3. สำเร็จการศึกษาจาก			
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	118	24.69	
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	148	30.96	
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	162	33.89	
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	50	10.46	
4. หลักสูตร			
บริหารธุรกิจบัณฑิต	272	57.14	
บัญชีบัณฑิต	204	42.86	

ตารางที่ 21 (ต่อ)

(n = 478)		
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5.ระยะเวลาที่สำเร็จการศึกษา		
น้อยกว่า 1 ปี	150	31.91
1 - 2 ปี	173	36.81
มากกว่า 2 ปี	147	31.28
$\bar{x} = 1.70$ ปี	S.D. = 0.83	ค่าพิสัย: 0.33 - 3 ปี
6. ประเภทของหน่วยงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน		
รัฐบาล	12	2.52
รัฐวิสาหกิจ	33	6.93
เอกชน	431	90.55
- กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	15	3.15
- กลุ่มสินค้าอุปโภคฯ	35	7.35
- กลุ่มธุรกิจการเงิน	112	23.53
- กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	50	10.50
- กลุ่มอสังหาริมทรัพย์	27	5.67
- กลุ่มทรัพยากร	14	2.94
- กลุ่มบริการ	146	30.67
- กลุ่มเทคโนโลยี	26	5.46
- อื่นๆ	6	1.26
7.ลักษณะงานที่ปฏิบัติงาน		
ประจำ	410	86.32
สัญญาจ้าง	42	8.84
อาชีพอิสระ	16	3.37
อื่นๆ	7	1.47
8.ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน		
น้อยกว่า 1 ปี	220	47.21
1 - 2 ปี	159	34.12
มากกว่า 2 ปี	87	18.67
$\bar{x} = 1.28$ ปี	S.D. = 0.82	ค่าพิสัย: 0.08 - 3 ปี

ตารางที่ 21 (ต่อ)

(n = 478)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
9.ลักษณะงานตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา		
ตรง	293	61.55
ไม่ตรงแต่ใกล้เคียง	141	29.62
ไม่ตรง	42	8.82

จากตารางที่ 21 พบว่า บัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 362 คน คิดเป็นร้อยละ 75.73 สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 33.89 รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 30.96 บัณฑิตส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต จำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 โดยสำเร็จการศึกษามาแล้วเป็นระยะเวลา 1 - 2 ปี จำนวน 173 คน (ร้อยละ 36.81) ส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานเอกชน กลุ่มบริการ จำนวน 146 คน (ร้อยละ 30.67) รองลงมาคือกลุ่มธุรกิจการเงิน จำนวน 112 คน (ร้อยละ 23.53) ลักษณะงานที่ทำเป็นงานประจำ จำนวน 410 คน (ร้อยละ 86.32) โดยมีประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งปัจจุบันน้อยกว่า 1 ปี จำนวน 220 คน (ร้อยละ 47.21) มีรายได้ระหว่าง 15,000 - 20,000 บาทต่อเดือน มีจำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 46.49 ซึ่งบัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 293 คน (ร้อยละ 61.55)

2. ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มอาจารย์

ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่สองของการวิจัยนี้ เป็นอาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาบริหารธุรกิจในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร ลักษณะข้อมูลทั่วไปของอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการ มหาวิทยาลัยที่สอนประจำ และประสบการณ์ทางด้านการสอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

(n = 91)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1.เพศ		
ชาย	44	48.89
หญิง	46	51.11

ตารางที่ 22 (ต่อ)

(n = 91)		
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
2.อายุ		
น้อยกว่า 35 ปี	27	32.14
35 - 45 ปี	34	40.48
46 - 55 ปี	14	16.67
มากกว่า 55 ปี	9	10.71
$\bar{x} = 40.89$ ปี	S.D. = 9.03	ค่าพิสัย: 28 - 62 ปี
3.วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาโท	36	40.91
ปริญญาเอก	52	59.09
4.ตำแหน่งทางวิชาการ		
ศาสตราจารย์	1	1.11
รองศาสตราจารย์	15	16.67
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	21	23.33
อาจารย์	53	58.89
5.มหาวิทยาลัยที่สอนประจำ		
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	33	36.26
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	25	27.47
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	21	23.08
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	12	13.19
6.ประสบการณ์ในการสอน		
น้อยกว่า 5 ปี	24	27.27
5 - 10 ปี	20	22.73
11 - 15 ปี	21	23.86
16 - 20 ปี	8	9.09
20 ปีขึ้นไป	15	17.05
$\bar{x} = 12.67$ ปี	S.D. = 9.10	ค่าพิสัย: 2.00 - 37.42 ปี

จากตารางที่ 22 พบว่า กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงและเพศชายมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ 46 และ 44 คน คิดเป็นร้อยละ 51.11 และ 48.89 ตามลำดับ มีอายุระหว่าง 35 - 45 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 40.48 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 59.09 มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 58.89 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สอนประจำที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 36.26 รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 25 คน (ร้อยละ 27.47) มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 รองลงมา มีจำนวนใกล้เคียงกันคือระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 23.86

3. ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ใช้นิติต

กลุ่มตัวอย่างสุดท้ายของการวิจัยนี้ คือผู้ใช้นิติตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้นิติตผู้ตอบแบบสอบถามเป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเพศ ประเภทหน่วยงาน ตำแหน่งงานในปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้นิติตผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

(n = 387)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	193	49.87
หญิง	194	50.13
2. ประเภทหน่วยงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน		
รัฐบาล	90	23.32
รัฐวิสาหกิจ	71	18.39
เอกชน	225	58.29
- กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	5	1.30
- กลุ่มสินค้าอุปโภคฯ	10	2.59
- กลุ่มธุรกิจการเงิน	53	13.73
- กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	63	16.32
- กลุ่มอสังหาริมทรัพย์	44	11.40
- กลุ่มทรัพยากร	4	1.04

ตารางที่ 23 (ต่อ)

(n = 387)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. ประเภทหน่วยงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน (ต่อ)		
- กลุ่มบริการ	27	6.99
- กลุ่มเทคโนโลยี	16	4.15
- อื่นๆ	3	0.78
3. ตำแหน่งงานในปัจจุบัน		
ผู้อำนวยการ/ผู้จัดการ	92	24.27
รองผู้อำนวยการ/รองผู้จัดการ	48	12.66
หัวหน้าแผนก/หัวหน้างาน/หัวหน้าฝ่าย	176	46.44
เจ้าของกิจการ	20	5.28
อื่นๆ	43	11.35
4. ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน		
น้อยกว่า 5 ปี	136	35.50
5 - 10 ปี	88	22.98
11 - 15 ปี	69	18.02
16 - 20 ปี	53	13.84
20 ปีขึ้นไป	37	9.66
$\bar{x} = 10.24$ ปี	S.D. = 7.63	ค่าพิสัย: 0.33 - 40 ปี

จากตารางที่ 22 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บัณฑิตเป็นเพศหญิงและเพศชายมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ 194 และ 193 คน คิดเป็นร้อยละ 50.13 และ 49.87 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในหน่วยงานเอกชน กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 16.32 รองลงมาคือกลุ่มธุรกิจการเงิน จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.73 ส่วนใหญ่มีตำแหน่งงานในปัจจุบัน คือ หัวหน้าแผนก หัวหน้างาน หรือหัวหน้าฝ่าย จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 46.44 โดยมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 35.51

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของบัณฑิต

ความคิดเห็นของกลุ่มบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของตนเอง ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งการนำเสนอผลการวิจัยในส่วนนี้ เป็นการนำเสนอผลการวิจัยที่ได้จากการประเมินตนเองของบัณฑิตเกี่ยวกับ 1) ความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา 2) ความรู้ความสามารถที่บัณฑิตใช้ในการปฏิบัติงานจริง และ 3) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบัณฑิต ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถที่บัณฑิตได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่บัณฑิตได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นส่วนที่จะแสดงให้เห็นถึงความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานของบัณฑิต มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.97	0.53	มาก
2. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	3.95	0.52	มาก
3. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.78	0.53	มาก
4. ด้านทักษะทางปัญญา	3.64	0.58	มาก
5. ด้านความรู้	3.64	0.58	มาก
รวม	3.80	0.42	มาก

จากตารางที่ 24 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถที่บัณฑิตได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 25 ระดับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
ด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษา					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับผู้อื่น	144 (30.38)	267 (56.33)	56 (11.81)	7 (1.48)	-	4.16	0.68	มาก
2. ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน	149 (31.24)	235 (49.27)	84 (17.61)	9 (1.89)	-	4.10	0.75	มาก
3. ความเสียสละและอุทิศตนในการปฏิบัติงาน	99 (20.80)	260 (54.62)	107 (22.48)	9 (1.89)	1 (0.21)	3.94	0.72	มาก
4. ความมีระเบียบวินัยปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ	75 (15.76)	268 (56.30)	117 (24.58)	14 (2.94)	2 (0.42)	3.84	0.73	มาก
5. ความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน	91 (19.08)	229 (48.01)	140 (29.35)	17 (3.56)	-	3.83	0.77	มาก
รวม						3.97	0.53	มาก

จากตาราง 25 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 26 ระดับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
ด้านความรู้ จำแนกเป็นรายชื่อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านความรู้	ความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษา					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. มีความรอบรู้ในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	89 (18.70)	227 (47.69)	151 (31.72)	9 (1.89)	-	3.83	0.74	มาก
2. มีความรู้เพียงพอในการปฏิบัติงาน	88 (18.41)	228 (47.70)	147 (30.75)	15 (3.14)	-	3.81	0.76	มาก
3. มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ	64 (13.42)	185 (38.78)	192 (40.25)	34 (7.13)	2 (0.42)	3.58	0.83	มาก
4. มีความรอบรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำ	51 (10.69)	203 (42.56)	185 (38.78)	36 (7.55)	2 (0.42)	3.56	0.80	มาก
5. มีความรอบรู้ด้านวิชาการสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน	29 (6.09)	179 (37.61)	243 (51.05)	24 (5.04)	1 (0.21)	3.44	0.70	มาก
รวม						3.64	0.58	มาก

จากตาราง 26 พบว่า ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ด้านความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 27 ระดับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
ด้านทักษะทางปัญญา จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านทักษะทางปัญญา	ความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษา					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. สามารถนำความรู้มาประยุกต์ ในการปฏิบัติงาน	58 (12.13)	258 (53.97)	146 (30.54)	15 (3.14)	1 (0.21)	3.75	0.71	มาก
2. สามารถตัดสินใจ แก้ไขปัญหา เฉพาะหน้าได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	63 (13.24)	213 (44.75)	185 (38.87)	15 (3.15)	- -	3.68	0.74	มาก
3. ความสามารถในการ บริหารงาน	43 (9.01)	220 (46.12)	199 (41.72)	14 (2.94)	1 (0.21)	3.61	0.70	มาก
4. สามารถนำความรู้ตามหลัก วิชาการเดิมมาผสมผสานกับ วิชาการสมัยใหม่	45 (9.41)	221 (46.23)	194 (40.59)	15 (3.14)	3 (0.63)	3.61	0.73	มาก
5. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผลงานใหม่	56 (11.76)	173 (36.34)	218 (45.80)	28 (5.88)	1 (0.21)	3.54	0.78	มาก
รวม						3.64	0.58	มาก

จากตาราง 27 พบว่าความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ด้านทักษะทางปัญญาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 28 ระดับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความ รับผิดชอบ	ความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษา					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. ความรับผิดชอบต่องานที่ ได้รับมอบหมาย	184 (38.49)	246 (51.46)	43 (9.00)	4 (0.84)	1 (0.21)	4.27	0.67	มากที่สุด
2. ความมีมนุษยสัมพันธ์	146 (30.54)	239 (50.00)	88 (18.41)	5 (1.05)	-	4.10	0.72	มาก
3. ความกระตือรือร้นในการ ปฏิบัติงาน	92 (19.25)	276 (57.74)	101 (21.13)	7 (1.46)	2 (0.42)	3.94	0.71	มาก
4. ความเป็นผู้ตาม	59 (12.34)	244 (51.05)	166 (34.73)	8 (1.67)	1 (0.21)	3.74	0.70	มาก
5. ความเป็นผู้นำ	70 (14.64)	217 (45.40)	176 (36.82)	14 (2.93)	1 (0.21)	3.71	0.75	มาก
รวม						3.95	0.52	มาก

จากตาราง 28 พบว่า ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตมีความคิดเห็นว่าได้รับความรู้ความสามารถในเรื่องความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ส่วนความมีมนุษยสัมพันธ์ ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ความเป็นผู้ตาม และความเป็นผู้นำอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 29 ระดับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำแนกเป็นรายข้อ
จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	ความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษา					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	1. ความสามารถในการใช้ภาษาไทย	110 (23.01)	218 (45.61)	130 (27.20)	17 (3.56)			
2. สามารถคิดวิเคราะห์และจับ ประเด็นปัญหาได้	80 (16.77)	253 (53.04)	140 (29.35)	4 (0.84)	-	3.86	0.69	มาก
3. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ช่วยในการปฏิบัติงาน	95 (19.87)	214 (44.77)	150 (31.38)	17 (3.56)	2 (0.42)	3.80	0.81	มาก
4. สามารถในการสรุปประเด็นและ นำเสนอได้อย่างเหมาะสม	68 (14.26)	229 (48.01)	175 (36.69)	5 (1.05)	-	3.75	0.70	มาก
5. ความสามารถในการใช้ภาษาต่าง ประเทศ	66 (13.81)	181 (37.87)	203 (42.47)	28 (5.86)	-	3.60	0.80	มาก
รวม						3.78	0.53	มาก

จากตาราง 29 พบว่าความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก

2. ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง

การนำเสนอผลการวิจัยในส่วนนี้ เป็นการประเมินตนเองของบัณฑิตเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของบัณฑิตที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 30 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงานจริง

ความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.11	0.47	มาก
2. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	4.05	0.50	มาก
3. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.86	0.54	มาก
4. ด้านทักษะทางปัญญา	3.71	0.59	มาก
5. ด้านความรู้	3.67	0.57	มาก
รวม	3.88	0.42	มาก

จากตาราง 30 พบว่าความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงานจริงโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 31 ระดับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงานด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงานจริง					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับผู้อื่น	175 (36.76)	252 (52.94)	46 (9.66)	3 (0.63)	-	4.26	0.65	มากที่สุด
2. ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน	165 (34.59)	254 (53.25)	56 (11.74)	2 (0.42)	-	4.22	0.66	มากที่สุด
3. ความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน	139 (29.08)	233 (48.74)	95 (19.87)	11 (2.30)	-	4.05	0.76	มาก
4. ความมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ	93 (19.54)	299 (62.82)	81 (17.02)	3 (0.63)	-	4.01	0.63	มาก
5. ความเสียสละและอุทิศตนในการปฏิบัติงาน	107 (22.43)	269 (56.39)	98 (20.55)	3 (0.63)	-	4.01	0.68	มาก
รวม						4.11	0.47	มาก

จากตาราง 31 พบว่าความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงานจริง ด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าบัณฑิตได้ใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานจริงในระดับมากที่สุด คือ ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 รองลงมาคือ การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ส่วนความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน ความมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ และความเสียสละและอุทิศตนในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 32 ระดับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงาน ด้านความรู้ จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านความรู้	ความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงานจริง					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. มีความรู้เพียงพอในการปฏิบัติงาน	73 (15.30)	252 (52.83)	135 (28.30)	14 (2.94)	3 (0.63)	3.79	0.75	มาก
2. มีความรอบรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำ	69 (14.53)	219 (46.11)	168 (35.37)	18 (3.79)	1 (0.21)	3.71	0.77	มาก
3. มีความรอบรู้ในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	60 (12.66)	215 (45.36)	181 (38.19)	14 (2.95)	4 (0.84)	3.66	0.77	มาก
4. มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ	80 (16.81)	188 (39.50)	174 (36.55)	28 (5.88)	6 (1.26)	3.65	0.87	มาก
5. มีความรอบรู้ด้านวิชาการในสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติ	42 (8.84)	199 (41.89)	211 (44.42)	23 (4.84)	-	3.55	0.72	มาก
รวม						3.67	0.57	มาก

จากตาราง 32 พบว่าความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงานจริง ด้านความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 33 ระดับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงาน
ด้านทักษะทางปัญญา จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านทักษะทางปัญญา	ความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงานจริง					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. สามารถตัดสินใจ แก้ไขปัญหา เฉพาะหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ	100 (21.05)	215 (45.26)	149 (31.37)	11 (2.32)	-	3.85	0.77	มาก
2. สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใน การปฏิบัติงาน	74 (15.58)	253 (53.26)	137 (28.84)	10 (2.11)	1 (0.21)	3.82	0.72	มาก
3. ความสามารถในการบริหารงาน	61 (12.90)	223 (47.15)	178 (37.63)	11 (2.33)	-	3.71	0.72	มาก
4. สามารถนำความรู้ตามหลัก วิชาการเดิมมาผสมผสานกับ วิชาการสมัยใหม่	56 (11.79)	212 (44.63)	189 (39.79)	16 (3.37)	2 (0.42)	3.64	0.75	มาก
5. ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ผลงานใหม่	53 (11.16)	185 (38.95)	204 (42.95)	31 (6.53)	2 (0.42)	3.54	0.79	มาก
รวม						3.71	0.59	มาก

จากตาราง 33 พบว่า ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงานจริง ด้านทักษะทางปัญญาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 34 ระดับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงาน
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จำแนกเป็นรายชื่อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความ รับผิดชอบ	ความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงานจริง					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	230 (48.12)	213 (44.56)	34 (7.11)	1 (0.21)	-	4.40	0.64	มากที่สุด
2. ความมีมนุษยสัมพันธ์	173 (36.19)	230 (48.12)	72 (15.06)	3 (0.63)	-	4.20	0.71	มาก
3. ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน	119 (24.90)	273 (57.11)	81 (16.95)	5 (1.05)	-	4.06	0.68	มาก
4. ความเป็นผู้ตาม	77 (16.11)	264 (55.23)	129 (26.99)	5 (1.05)	3 (0.63)	3.85	0.71	มาก
5. ความเป็นผู้นำ	69 (14.44)	224 (46.86)	164 (34.31)	21 (4.39)	-	3.71	0.76	มาก
รวม						4.05	0.50	มาก

จากตาราง 34 พบว่าความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงานจริงด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่าบัณฑิตได้ใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานจริงในระดับมากที่สุด คือ ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ส่วน ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ความเป็นผู้ตาม และความเป็นผู้นำอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 35 ระดับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงาน

ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	ความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงานจริง					\bar{X}	S.D.	แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
	1. ความสามารถในการใช้ เทคโนโลยีช่วยในการปฏิบัติงาน	139 (29.08)	233 (48.74)	98 (20.50)	7 (1.46)			
2. ความสามารถในการใช้ ภาษาไทย	118 (24.69)	223 (46.65)	119 (24.90)	15 (3.14)	3 (0.63)	3.92	0.82	มาก
3. สามารถคิดวิเคราะห์และจับ ประเด็นปัญหาได้	90 (18.87)	250 (52.41)	129 (27.04)	8 (1.68)	-	3.88	0.72	มาก
4. สามารถในการสรุปประเด็นและ นำเสนอได้อย่างเหมาะสม	81 (16.95)	219 (45.82)	170 (35.56)	8 (1.67)	-	3.78	0.74	มาก
5. ความสามารถในการใช้ภาษาต่าง ประเทศ	86 (17.99)	189 (39.54)	174 (36.40)	25 (5.23)	4 (0.84)	3.69	0.86	มาก
รวม						3.86	0.54	มาก

จากตาราง 35 พบว่า ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงานจริง ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก

3. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบัณฑิต

ผลการศึกษาวิจัยในส่วนของการประเมินตนเองของบัณฑิตเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบัณฑิต ซึ่งประกอบด้วย 1) ความพึงพอใจต่อรายได้หรือค่าตอบแทนจากการทำงานในปัจจุบัน 2) ความก้าวหน้าในการทำงาน เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี รุ่นเดียวกัน หลักสูตรสาขาวิชาเดียวกัน และเริ่มทำงานใกล้เคียงกัน และ 3) ความพึงพอใจต่อความก้าวหน้าในการทำงานปัจจุบัน มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 36 จำนวนและร้อยละ ระดับความพึงพอใจต่อรายได้หรือค่าตอบแทนจากการทำงานในปัจจุบัน

(n=478)

ระดับความพึงพอใจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มากที่สุด	13	2.75
มาก	97	20.51
ปานกลาง	290	61.31
น้อย	67	14.16
น้อยที่สุด	6	1.27
รวม	473	100.00

จากตารางที่ 36 พบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อรายได้หรือค่าตอบแทนจากการทำงานในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 61.31

ตารางที่ 37 จำนวนและร้อยละ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการทำงานของบัณฑิต

(n=478)

ระดับความก้าวหน้า	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มากที่สุด	19	4.00
มาก	99	20.89
ปานกลาง	312	65.82
น้อย	38	8.02
น้อยที่สุด	6	1.27
รวม	474	100.00

จากตารางที่ 37 พบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่มีความก้าวหน้าในการทำงาน เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี รุ่นเดียวกัน หลักสูตรสาขาวิชาเดียวกัน และเริ่มทำงานใกล้เคียงกันอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 312 คน คิดเป็นร้อยละ 65.82

ตารางที่ 38 จำนวนและร้อยละ ระดับความพึงพอใจต่อความก้าวหน้าในการทำงานตั้งแต่สำเร็จการศึกษาจนถึงปัจจุบัน

(n=478)

ระดับความพึงพอใจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มากที่สุด	24	5.05
มาก	130	27.37
ปานกลาง	260	54.74
น้อย	58	12.21
น้อยที่สุด	3	0.63
รวม	475	100.00

จากตารางที่ 38 พบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อความก้าวหน้าในการทำงานตั้งแต่สำเร็จการศึกษาจนถึงปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 54.74 รองลงมาคือ พึงพอใจระดับมาก จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 27.37

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์

การนำเสนอผลการวิจัยในส่วนนี้ เป็นการนำเสนอผลการวิจัยที่ได้จากการประเมินความรู้ความสามารถของบัณฑิตในมุมมองของอาจารย์ ซึ่งประกอบด้วยความคิดเห็นเกี่ยวกับ 1) ความรู้ความสามารถของบัณฑิต 2) ความสอดคล้องกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของบัณฑิต

ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับความรู้ความสามารถของบัณฑิตนั้น จะแสดงให้เห็นเกี่ยวความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนในการทำหน้าที่การผลิตบุคลากรให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 39 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต

ความรู้ความสามารถของบัณฑิต	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	3.90	0.52	ดี
2. ด้านทักษะทางปัญญา	3.70	0.50	ดี
3. ด้านความรู้	3.66	0.53	ดี
4. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.66	0.55	ดี
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.57	0.53	ดี
รวม	3.70	0.43	ดี

จากตารางที่ 39 พบว่าความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตโดยรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับดี

ตารางที่ 40 ระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ความรู้ความสามารถของบัณฑิต					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับผู้อื่น	12 (13.48)	61 (68.54)	15 (16.85)	1 (1.12)	-	3.94	0.59	ดี
2. ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน	7 (7.78)	58 (64.44)	24 (26.67)	1 (1.11)	-	3.79	0.59	ดี
3. ความเสียสละและอุทิศตนในการปฏิบัติงาน	10 (10.98)	47 (51.65)	30 (32.97)	4 (4.40)	-	3.69	0.73	ดี
4. ความมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ	6 (6.59)	42 (46.15)	37 (40.66)	6 (6.59)	-	3.53	0.72	ดี
5. ความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน	7 (7.69)	28 (30.77)	47 (51.65)	9 (9.89)	-	3.36	0.77	ปานกลาง
รวม						3.66	0.55	ดี

จากตารางที่ 40 พบว่าความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเกือบทุกข้ออยู่ในระดับดี ยกเว้นความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36

ตารางที่ 41 ระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านความรู้
จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านความรู้	ความรู้ความสามารถของบัณฑิตบัณฑิต					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. มีความรู้เพียงพอในการปฏิบัติงาน	16 (18.68)	58 (63.54)	17 (17.58)	-	-	3.99	0.61	ดี
2. มีความรอบรู้ในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	18 (19.78)	50 (54.95)	23 (25.27)	-	-	3.95	0.67	ดี
3. มีความรอบรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำ	9 (9.89)	50 (54.95)	31 (34.07)	1 (1.10)	-	3.74	0.65	ดี
4. มีความรอบรู้ด้านวิชาการในสาขาอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติ	3 (3.33)	39 (43.33)	41 (45.56)	7 (7.78)	-	3.42	0.69	ดี
5. มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ	4 (4.40)	28 (30.77)	45 (49.45)	13 (14.29)	1 (1.10)	3.23	0.79	ปานกลาง
รวม						3.66	0.53	ดี

จากตารางที่ 41 พบว่าความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านความรู้โดยรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเกือบทุกข้ออยู่ในระดับดี ยกเว้นความรู้ด้านภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23

ตารางที่ 42 ระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะทางปัญญา
จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านทักษะทางปัญญา	ความรู้ความสามารถของบัณฑิต					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ผลงานใหม่	7 (7.78)	58 (64.44)	25 (27.78)	-	-	3.80	0.57	ดี
2. สามารถนำความรู้มาประยุกต์ ในการปฏิบัติงาน	8 (8.79)	55 (60.44)	27 (29.67)	1 (1.10)	-	3.77	0.62	ดี
3. สามารถตัดสินใจ แก้ไขปัญหา เฉพาะหน้าได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	11 (12.09)	43 (47.25)	36 (39.56)	1 (1.10)	-	3.70	0.69	ดี
4. สามารถนำความรู้ตามหลัก วิชาการเดิมมาผสมผสานกับ วิชาการใหม่	6 (6.67)	51 (56.67)	27 (30.00)	6 (6.67)	-	3.63	0.71	ดี
5. ความสามารถในการบริหารงาน	7 (7.69)	40 (43.96)	42 (46.15)	2 (2.20)	-	3.57	0.67	ดี
รวม						3.70	0.50	ดี

จากตารางที่ 42 พบว่าความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะทางปัญญาโดยรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับดี

ตารางที่ 43 ระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	ความรู้ความสามารถของบัณฑิต					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ความมีมนุษยสัมพันธ์	25 (27.47)	58 (63.74)	7 (7.69)	1 (1.10)	-	4.18	0.61	ดี
2. ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	17 (18.89)	49 (54.44)	24 (26.67)	-	-	3.92	0.67	ดี
3. ความเป็นผู้ตาม	16 (17.58)	53 (58.24)	20 (21.98)	2 (2.20)	-	3.91	0.69	ดี
4. ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน	11 (12.09)	54 (59.34)	24 (26.37)	1 (1.10)	1 (1.10)	3.80	0.70	ดี
5. ความเป็นผู้นำ	10 (10.99)	43 (47.25)	38 (41.76)	-	-	3.69	0.66	ดี
รวม						3.90	0.52	ดี

จากตารางที่ 43 พบว่าความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับดี

ตารางที่ 44 ระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	ความรู้ความสามารถของบัณฑิต					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	1. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีช่วยในการปฏิบัติงาน	14 (15.38)	53 (58.24)	22 (24.18)	2 (2.20)			
2. สามารถคิดวิเคราะห์และจับประเด็นปัญหาได้	9 (9.89)	46 (50.55)	34 (37.36)	2 (2.20)	-	3.68	0.68	ดี
3. ความสามารถในการใช้ภาษาไทย	9 (9.89)	45 (49.45)	30 (32.97)	5 (5.49)	2 (2.20)	3.59	0.83	ดี
4. สามารถในการสรุปประเด็นและนำเสนอได้อย่างเหมาะสม	3 (3.33)	44 (48.89)	39 (43.33)	4 (4.44)	-	3.51	0.64	ดี
5. ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ	2 (2.20)	28 (30.77)	46 (50.55)	14 (15.38)	1 (1.10)	3.18	0.75	ปานกลาง
รวม						3.57	0.53	ดี

จากตารางที่ 44 พบว่าความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเกือบทุกข้ออยู่ในระดับดี ยกเว้น ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18

2. ความสอดคล้องกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต

ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสอดคล้องกับความคาดหวังของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 45 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสอดคล้องกับความคาดหวังของอาจารย์ที่มีต่อ
ความรู้ความสามารถของบัณฑิต

ความสอดคล้องกับความคาดหวัง	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	3.75	0.64	มาก
2. ด้านทักษะทางปัญญา	3.59	0.64	มาก
3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.52	0.67	มาก
4. ด้านความรู้	3.51	0.69	มาก
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.47	0.69	มาก
รวม	3.57	0.57	มาก

จากตารางที่ 45 พบว่าความรู้ความสามารถของบัณฑิตสอดคล้องกับความคาดหวังของอาจารย์โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 46 ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต
ด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวัง					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ให้ความร่วมมือในการ ปฏิบัติงานกับผู้อื่น	8 (8.99)	49 (55.06)	30 (33.71)	1 (1.12)	1 (1.12)	3.70	0.70	มาก
2. ความซื่อสัตย์ในการ ปฏิบัติงาน	9 (10.00)	48 (53.33)	27 (30.00)	6 (6.67)	-	3.67	0.75	มาก
3. ความเสียสละและอุทิศตน ในการปฏิบัติงาน	8 (9.30)	41 (47.67)	27 (31.40)	8 (9.30)	2 (2.33)	3.55	0.86	มาก
4. ความมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ	5 (5.49)	40 (43.96)	37 (40.66)	8 (8.79)	1 (1.10)	3.44	0.78	มาก
5. ความตรงต่อเวลาในการ ปฏิบัติงาน	4 (4.40)	34 (37.36)	39 (42.86)	12 (13.19)	2 (2.20)	3.29	0.83	ปานกลาง
รวม						3.52	0.67	มาก

จากตารางที่ 46 พบว่าระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเกือบทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29

ตารางที่ 47 ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านความรู้ จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านความรู้	ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวัง					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. มีความรอบรู้ในสาขา วิชาที่สำเร็จการศึกษา	16 (17.58)	37 (40.66)	33 (36.26)	5 (5.49)	-	3.70	0.82	มาก
2. มีความรู้เพียงพอในการปฏิบัติงาน	13 (14.29)	41 (45.05)	33 (36.26)	4 (4.40)	-	3.69	0.79	มาก
3. มีความรอบรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำ	9 (10.00)	38 (42.22)	37 (41.11)	5 (5.56)	1 (1.11)	3.54	0.80	มาก
4. มีความรอบรู้ด้านวิชาการในสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติ	6 (6.67)	34 (37.78)	40 (44.44)	10 (11.11)	-	3.40	0.78	ปานกลาง
5. มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ	4 (5.49)	31 (34.07)	37 (40.66)	14 (15.38)	4 (4.40)	3.21	0.93	ปานกลาง
รวม						3.51	0.69	มาก

จากตารางที่ 47 พบว่าระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเกือบทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นความรู้ด้านวิชาการในสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติ และความรู้ด้านภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 และ 3.21 ตามลำดับ

ตารางที่ 48 ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต
ด้านทักษะทางปัญญา จำแนกเป็นรายชื่อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านทักษะทางปัญญา	ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวัง					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ผลงานใหม่	10 (11.11)	44 (48.89)	31 (34.44)	5 (5.56)	-	3.66	0.75	มาก
2. สามารถนำความรู้มาประยุกต์ ในการปฏิบัติงาน	8 (8.89)	47 (52.22)	31 (34.44)	4 (4.44)	-	3.66	0.71	มาก
3. สามารถตัดสินใจ แก้ไขปัญหา เฉพาะหน้าได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	11 (12.09)	33 (36.26)	44 (48.35)	3 (3.30)	-	3.57	0.75	มาก
4. สามารถนำความรู้ตามหลัก วิชาการเดิมมาผสมผสานกับ วิชาการสมัยใหม่	8 (8.89)	41 (45.56)	35 (38.89)	6 (6.67)	-	3.57	0.75	มาก
5. ความสามารถในการบริหารงาน	10 (11.00)	32 (35.16)	43 (47.25)	6 (6.59)	-	3.51	0.78	มาก
รวม						3.59	0.64	มาก

จากตารางที่ 48 พบว่าระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของอาจารย์ที่มีต่อความรู้
ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะทางปัญญาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 เมื่อพิจารณา
เป็นรายชื่อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 49 ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความ รับผิดชอบ	ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวัง					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. ความมีมนุษยสัมพันธ์	19 (20.88)	54 (59.34)	13 (14.29)	5 (5.49)	-	3.96	0.76	มาก
2. ความรับผิดชอบต่องานที่ ได้รับมอบหมาย	14 (15.56)	44 (48.89)	29 (32.22)	3 (3.33)	-	3.77	0.75	มาก
3. ความเป็นผู้ตาม	11 (12.09)	51 (56.04)	23 (25.27)	6 (6.59)	-	3.74	0.76	มาก
4. ความกระตือรือร้นในการ ปฏิบัติงาน	10 (10.99)	47 (51.65)	30 (32.97)	4 (4.40)	-	3.69	0.73	มาก
5. ความเป็นผู้นำ	9 (9.89)	43 (47.25)	34 (37.36)	4 (4.40)	1 (1.10)	3.60	0.77	มาก
รวม						3.75	0.64	มาก

จากตารางที่ 49 พบว่าระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 50 ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต
ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำแนกเป็นรายข้อ
จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ	ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวัง					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ความสามารถในการใช้ เทคโนโลยีช่วยในการ ปฏิบัติงาน	11 (12.79)	43 (50.00)	28 (32.56)	4 (4.65)	-	3.75	0.75	มาก
2. สามารถคิดวิเคราะห์และจับ ประเด็นปัญหาได้	8 (9.30)	35 (40.70)	35 (40.70)	8 (9.30)	-	3.52	0.79	มาก
3. ความสามารถในการใช้ ภาษาไทย	13 (15.12)	29 (33.72)	30 (34.88)	12 (13.95)	2 (2.33)	3.47	0.98	มาก
4. สามารถในการสรุปประเด็น และนำเสนอได้อย่างเหมาะสม	4 (4.71)	38 (44.71)	31 (36.47)	12 (14.12)	-	3.42	0.79	มาก
5. ความสามารถในการใช้ ภาษาต่างประเทศ	5 (5.81)	26 (33.23)	37 (43.02)	17 (19.77)	1 (1.16)	3.21	0.86	ปานกลาง
รวม						3.47	0.69	มาก

จากตารางที่ 50 พบว่าระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของอาจารย์ที่มีต่อความรู้
ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเกือบทุกข้ออยู่ในระดับมาก
ยกเว้นความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต

การนำเสนอผลการวิจัยในส่วนนี้ เป็นการนำเสนอผลการวิจัยที่ได้จากการประเมินความรู้
ความสามารถของบัณฑิตในมุมมองของผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งประกอบด้วยความคิดเห็นเกี่ยวกับ 1) ความรู้
ความสามารถของบัณฑิต 2) ความสอดคล้องกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ซึ่งมี
รายละเอียด ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของบัณฑิต

ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของบัณฑิต ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 51 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต

ความรู้ความสามารถของบัณฑิต	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.84	0.52	ดี
2. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	3.79	0.53	ดี
3. ด้านความรู้	3.60	0.52	ดี
4. ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.60	0.57	ดี
5. ด้านทักษะทางปัญญา	3.54	0.62	ดี
รวม	3.68	0.47	ดี

จากตารางที่ 51 พบว่าความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตโดยรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับดี

ตารางที่ 52 ระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านคุณธรรมจริยธรรม
จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ความรู้ความสามารถของบัณฑิต					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน	64 (16.54)	266 (68.73)	57 (14.73)	-	-	4.02	0.56	ดี
2. ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับผู้อื่น	59 (15.28)	249 (64.51)	72 (18.65)	6 (1.55)	-	3.94	0.63	ดี
3. ความมีระเบียบวินัยปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ	44 (11.37)	244 (63.05)	89 (23.00)	10 (2.58)	-	3.83	0.65	ดี
4. ความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน	55 (14.21)	195 (50.39)	120 (31.01)	16 (4.13)	1 (0.26)	3.74	0.76	ดี
5. ความเสียสละและอุทิศตนในการปฏิบัติงาน	47 (12.14)	194 (50.13)	129 (33.33)	16 (4.13)	1 (0.26)	3.70	0.74	ดี
รวม						3.84	0.52	ดี

จากตารางที่ 52 พบว่าความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับดี

ตารางที่ 53 ระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านความรู้
จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านความรู้	ความรู้ความสามารถของบัณฑิต					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. มีความรู้เพียงพอในการปฏิบัติงาน	43 (11.14)	246 (63.73)	91 (23.58)	6 (1.55)	-	3.84	0.62	ดี
2. มีความรอบรู้ในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	36 (9.33)	235 (60.88)	110 (28.50)	5 (1.30)	-	3.78	0.62	ดี
3. มีความรอบรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำ	30 (7.77)	205 (53.11)	141 (36.53)	10 (2.59)	-	3.66	0.66	ดี
4. มีความรอบรู้ด้านวิชาการในสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน	20 (5.19)	156 (40.52)	184 (47.79)	23 (5.97)	2 (0.52)	3.44	0.71	ดี
5. มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ	20 (5.21)	131 (34.11)	176 (45.83)	52 (13.54)	5 (1.30)	3.28	0.81	ปานกลาง
รวม						3.60	0.52	ดี

จากตารางที่ 53 พบว่าความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านความรู้โดยรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเกือบทุกข้ออยู่ในระดับดี ยกเว้นเพียงความรู้ด้านภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28

ตารางที่ 54 ระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะทางปัญญา
จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านทักษะทางปัญญา	ความรู้ความสามารถของบัณฑิต					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. สามารถนำความรู้มาประยุกต์ในการปฏิบัติงาน	35 (9.04)	212 (54.78)	121 (31.27)	19 (4.91)	-	3.68	0.71	ดี
2. สามารถนำความรู้ตามหลักวิชาการเดิมมาผสมผสานกับวิชาการใหม่	31 (8.05)	181 (47.01)	141 (36.62)	31 (8.05)	1 (0.26)	3.55	0.77	ดี
3. ความสามารถในการบริหารงาน	19 (4.92)	179 (46.37)	161 (41.71)	27 (6.99)	-	3.49	0.70	ดี
4. สามารถตัดสินใจ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ	26 (6.74)	167 (43.26)	159 (41.19)	34 (8.81)	-	3.48	0.75	ดี
5. ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ผลงานใหม่	37 (9.59)	148 (38.34)	163 (42.23)	37 (9.59)	1 (0.26)	3.47	0.81	ดี
รวม						3.54	0.62	ดี

จากตารางที่ 54 พบว่าความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตด้านทักษะทางปัญญาโดยรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับดี

ตารางที่ 55 ระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะ
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความ รับผิดชอบ	ความรู้ความสามารถของบัณฑิต					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	ดีมาก	ดี	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. ความมีมนุษยสัมพันธ์	80 (20.73)	234 (60.62)	65 (16.84)	7 (1.81)	-	4.00	0.67	ดี
2. ความรับผิดชอบต่องานที่ ได้รับมอบหมาย	81 (20.98)	221 (57.25)	80 (20.73)	4 (1.04)	-	3.98	0.68	ดี
3. ความกระตือรือร้นในการ ปฏิบัติงาน	50 (12.92)	226 (58.40)	101 (26.10)	10 (2.58)	-	3.82	0.68	ดี
4. ความเป็นผู้ตาม	24 (6.20)	220 (56.85)	124 (32.04)	17 (4.39)	2 (0.52)	3.64	0.69	ดี
5. ความเป็นผู้นำ	29 (7.49)	180 (46.51)	150 (38.76)	26 (6.72)	2 (0.52)	3.54	0.75	ดี
รวม						3.79	0.53	ดี

จากตารางที่ 55 พบว่าความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตด้านทักษะ
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับดี

ตารางที่ 56 ระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านทักษะการวิเคราะห์ ตัวเลข การสื่อสาร และการ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	ความรู้ความสามารถของบัณฑิต					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ความสามารถในการใช้ ภาษาไทย	59 (15.28)	222 (57.51)	94 (24.35)	11 (2.85)	-	3.85	0.70	ดี
2. ความสามารถในการใช้ เทคโนโลยีช่วยในการ ปฏิบัติงาน	60 (15.54)	215 (55.70)	91 (23.58)	19 (4.92)	1 (0.26)	3.81	0.76	ดี
3. สามารถคิดวิเคราะห์และ จับประเด็นปัญหาได้	35 (9.07)	179 (46.37)	152 (39.38)	20 (5.18)	-	3.59	0.73	ดี
4. สามารถในการสรุป ประเด็นและนำเสนอได้ อย่างเหมาะสม	28 (7.25)	161 (41.71)	171 (44.30)	25 (6.48)	1 (0.26)	3.49	0.74	ดี
5. ความสามารถในการใช้ ภาษาต่างประเทศ	20 (5.18)	122 (31.61)	188 (48.70)	51 (13.21)	5 (1.30)	3.26	0.80	ปานกลาง
รวม						3.60	0.57	ดี

จากตารางที่ 56 พบว่าความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเกือบทุกข้ออยู่ในระดับดี ยกเว้นเพียงความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26

2. ความสอดคล้องกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต

ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต จะแสดงถึงการเปรียบเทียบกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 57 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต

สอดคล้องกับความคาดหวัง	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	3.75	0.60	มาก
2. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.75	0.63	มาก
3. ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.60	0.59	มาก
4. ด้านความรู้	3.53	0.60	มาก
5. ด้านทักษะทางปัญญา	3.51	0.66	มาก
รวม	3.63	0.54	มาก

จากตารางที่ 57 พบว่า ความรู้ความสามารถของบัณฑิตสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 58 ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวัง					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน	68 (17.57)	224 (57.88)	83 (21.45)	11 (2.84)	1 (0.26)	3.90	0.72	มาก
2. ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับผู้อื่น	55 (14.25)	231 (59.84)	82 (21.24)	17 (4.40)	1 (0.26)	3.83	0.73	มาก
3. ความมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ	44 (11.37)	224 (57.88)	97 (25.06)	21 (5.43)	1 (0.26)	3.75	0.74	มาก
4. ความเสียสละและอุทิศตนในการปฏิบัติงาน	48 (12.44)	195 (50.52)	111 (28.76)	26 (6.74)	6 (1.55)	3.66	0.84	มาก
5. ความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน	47 (12.18)	184 (47.67)	117 (30.31)	37 (9.59)	1 (0.26)	3.62	0.83	มาก
รวม						3.75	0.63	มาก

จากตารางที่ 58 พบว่าระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 59 ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านความรู้ จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านความรู้	ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวัง					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. มีความรู้เพียงพอในการปฏิบัติงาน	34 (8.83)	222 (57.66)	112 (29.09)	16 (4.16)	1 (0.26)	3.71	0.70	มาก
2. มีความรอบรู้ในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	32 (8.27)	207 (53.49)	131 (33.85)	16 (4.13)	1 (0.26)	3.65	0.70	มาก
3. มีความรอบรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำ	25 (6.49)	197 (51.17)	141 (36.62)	22 (5.71)	-	3.41	0.73	มาก
4. มีความรอบรู้ด้านวิชาการในสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานที่ปฏิบัติ	17 (4.42)	158 (41.04)	176 (45.71)	32 (8.31)	2 (0.52)	3.58	0.70	มาก
5. มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ	19 (4.94)	135 (35.06)	178 (46.23)	43 (11.17)	10 (2.60)	3.29	0.83	ปานกลาง
รวม						3.53	0.60	มาก

จากตารางที่ 59 พบว่าระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเกือบทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นการมีความรู้ด้านภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29

ตารางที่ 60 ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต
ด้านทักษะทางปัญญา จำแนกเป็นรายชื่อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านทักษะทางปัญญา	ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวัง					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. สามารถนำความรู้มาประยุกต์ ในการปฏิบัติงาน	34 (8.81)	199 (51.55)	126 (32.64)	27 (6.99)	-	3.62	0.74	มาก
2. สามารถนำความรู้ตามหลัก วิชาการเดิมมาผสมผสานกับ วิชาการสมัยใหม่	32 (8.33)	176 (45.83)	141 (36.72)	34 (8.85)	1 (0.26)	3.53	0.78	มาก
3. สามารถตัดสินใจ แก้ไขปัญหา เฉพาะหน้าได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	27 (7.01)	170 (44.16)	152 (39.48)	31 (8.05)	5 (1.30)	3.48	0.79	มาก
4. ความสามารถในการ บริหารงาน	20 (5.19)	169 (43.90)	166 (43.12)	27 (7.01)	3 (0.78)	3.46	0.74	มาก
5. ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ผลงานใหม่	26 (6.74)	160 (41.45)	162 (41.97)	36 (9.33)	2 (0.52)	3.45	0.78	มาก
รวม						3.51	0.66	มาก

จากตารางที่ 60 พบว่าระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้
ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะทางปัญญาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 เมื่อพิจารณา
เป็นรายชื่อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 61 ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความสามารถของบัณฑิต
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน: คน (ร้อยละ)

ด้านทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความ รับผิดชอบ	ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวัง					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. ความมีมนุษยสัมพันธ์	64 (16.62)	230 (59.74)	83 (21.56)	7 (1.82)	1 (0.26)	3.91	0.69	มาก
2. ความรับผิดชอบต่องานที่ ได้รับมอบหมาย	80 (20.78)	199 (51.69)	92 (23.90)	13 (3.38)	1 (0.26)	3.89	0.77	มาก
3. ความกระตือรือร้นในการ ปฏิบัติงาน	57 (14.77)	203 (52.59)	109 (28.24)	15 (3.89)	2 (0.52)	3.77	0.76	มาก
4. ความเป็นผู้ตาม	26 (6.74)	200 (51.81)	144 (37.31)	16 (4.15)	-	3.61	0.68	มาก
5. ความเป็นผู้นำ	32 (8.29)	188 (48.70)	135 (34.97)	30 (7.77)	1 (0.26)	3.57	0.76	มาก
รวม						3.75	0.60	มาก

จากตารางที่ 61 พบว่าระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้
ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก
มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 62 ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต
ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำแนกเป็นรายข้อ

จำนวน : คน (ร้อยละ)

ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ	ระดับความสอดคล้องกับความคาดหวัง					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ความสามารถในการใช้ ภาษาไทย	45 (11.72)	220 (57.29)	107 (27.86)	12 (3.13)	-	3.78	0.69	มาก
2. ความสามารถในการใช้ เทคโนโลยีช่วยในการ ปฏิบัติงาน	51 (13.25)	211 (54.81)	102 (26.49)	20 (5.19)	1 (0.26)	3.76	0.76	มาก
3. สามารถคิดวิเคราะห์และจับ ประเด็นปัญหาได้	32 (8.31)	188 (48.83)	140 (36.36)	24 (6.23)	1 (0.26)	3.59	0.74	มาก
4. สามารถในการสรุปประเด็น และนำเสนอได้อย่างเหมาะสม	30 (7.79)	180 (46.75)	149 (38.70)	25 (6.49)	1 (0.26)	3.55	0.74	มาก
5. ความสามารถในการใช้ ภาษาต่างประเทศ	20 (5.19)	141 (36.62)	177 (45.97)	43 (11.17)	4 (1.04)	3.34	0.78	ปานกลาง
รวม						3.60	0.59	มาก

จากตารางที่ 62 พบว่าระดับความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้
ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเกือบทุกข้ออยู่ในระดับมาก
ยกเว้นความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34

3. ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิต

ผลการศึกษาวิจัยในส่วนของความพึงพอใจโดยรวมของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของ
บัณฑิต มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 63 จำนวนและร้อยละของระดับความพึงพอใจโดยรวมของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต

(n=387)

ระดับความพึงพอใจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มากที่สุด	15	3.88
มาก	224	57.88
ปานกลาง	133	36.69
น้อย	6	1.55
รวม	387	100.00

จากตารางที่ 63 พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่มีความพึงพอใจโดยรวมต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตอยู่ในระดับมาก จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 57.88

ส่วนที่ 5 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

การนำเสนอผลการวิจัยในส่วนนี้ เป็นผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ภายในกลุ่มตัวอย่าง และระหว่างกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 1) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิต 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต 3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม และ 4) การเปรียบเทียบความสอดคล้องกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตระหว่างกลุ่มอาจารย์และกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิต

ผลการวิจัยในส่วนนี้ เป็นการนำเสนอผลการวิจัยการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ภายในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบัณฑิต โดยประเมินจาก 1) ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษา จำแนกตามประเภทของหน่วยงานที่บัณฑิตปฏิบัติงาน 2) ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่บัณฑิตใช้ในการปฏิบัติงาน จำแนกตามประเภทของหน่วยงานที่บัณฑิตปฏิบัติงาน และ 3) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษากับความรู้ความสามารถที่บัณฑิตได้ใช้ในการปฏิบัติงานจริง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามประเภทของหน่วยงานที่บัณฑิตปฏิบัติงาน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษา จำแนกตามประเภทของหน่วยงานที่บัณฑิตปฏิบัติงาน โดยแบ่งออกเป็นหน่วยงานภาครัฐ (รวมทั้งรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ) และหน่วยงานเอกชน ปรากฏผลดังตารางที่ 64

ตารางที่ 64 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามประเภทของหน่วยงานที่บัณฑิตปฏิบัติงาน

มิติ – รายการ	ภาครัฐ (n = 45)		ภาคเอกชน (n = 341)		ค่า t	Mean diff.	P- value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.01	0.51	3.97	0.53	0.538	0.045	.591
2. ด้านความรู้	3.57	0.53	3.65	0.58	-0.870	-0.079	.385
3. ด้านทักษะทางปัญญา	3.65	0.48	3.64	0.59	0.142	0.011	.888
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ	3.96	0.49	3.95	0.52	0.030	0.002	.976
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การ สื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.70	0.49	3.78	0.53	-1.028	-0.085	.304
รวม	3.78	0.38	3.80	0.43	-0.317	-0.021	.751

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 64 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามประเภทของหน่วยงานที่บัณฑิตปฏิบัติงาน พบว่า ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

1.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่บัณฑิตใช้ในการปฏิบัติงาน จำแนกตามประเภทของหน่วยงานที่บัณฑิตปฏิบัติงาน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่บัณฑิตใช้ในการปฏิบัติงาน จำแนกตามประเภทของหน่วยงานที่บัณฑิตปฏิบัติงาน โดยแบ่งออกเป็นหน่วยงานภาครัฐ (รวมทั้งรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ) และหน่วยงานประเภทเอกชน ปรากฏผลดังตารางที่ 65

ตารางที่ 65 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงานของบัณฑิต จำแนกตามประเภทของหน่วยงานที่บัณฑิตปฏิบัติงาน

มิติ - รายการ	ภาครัฐ (n = 45)		ภาคเอกชน (n = 341)		ค่า t	Mean diff.	P- value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
	1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.20	0.42	4.10			
2. ด้านความรู้	3.60	0.58	3.68	0.57	-0.844	-0.075	.399
3. ด้านทักษะทางปัญญา	3.64	0.56	3.72	0.60	-0.827	-0.078	.409
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ	4.00	0.50	4.05	0.50	-0.629	-0.050	.530
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การ สื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.79	0.47	3.87	0.54	-0.999	-0.084	.318
รวม	3.84	0.38	3.88	0.43	-0.591	-0.039	.555

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 65 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงานของบัณฑิต จำแนกตามประเภทของหน่วยงานที่บัณฑิตทำงาน พบว่าความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงานของบัณฑิตโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

1.3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษากับความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับความรู้ความสามารถที่บัณฑิตได้ใช้ในการปฏิบัติงานจริง ปรากฏผลดังตารางที่ 66

ตารางที่ 66 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับความรู้ความสามารถที่บัณฑิตได้ใช้ในการปฏิบัติงานจริง

มิติ - รายการ	ความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษา		ความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงาน		ค่า t	Mean diff.	P-value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.97	0.53	4.11	0.47	-7.204	-0.14	.000*
2. ด้านความรู้	3.64	0.58	3.67	0.57	-1.242	-0.03	.215
3. ด้านทักษะทางปัญญา	3.64	0.58	3.71	0.59	-3.116	-0.07	.000*
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	3.95	0.52	4.05	0.5	-4.489	-0.10	.000*
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.78	0.53	3.86	0.54	-4.668	-0.08	.000*
รวม	3.80	0.42	3.88	0.42	-5.639	-0.08	.000*

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 66 พบว่า ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและความรู้ความสามารถที่บัณฑิตได้ใช้ในการปฏิบัติงานจริงโดยรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและความรู้ความสามารถที่บัณฑิตได้ใช้ในการปฏิบัติงานจริงด้านความรู้ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้ใช้ในการปฏิบัติงานจริงมากกว่าความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในทุกๆด้าน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต

ผลการวิจัยในส่วนนี้ เป็นการนำเสนอผลการวิจัยโดยการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพ การศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ภายในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้บัณฑิต โดยวิเคราะห์จาก 1) ผล การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต จำแนกตาม ประเภทของหน่วยงาน และ 2) ผลการเปรียบเทียบความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อ ความรู้ความสามารถของบัณฑิต จำแนกตามประเภทของหน่วยงาน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต จำแนกตามประเภทของหน่วยงาน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของ บัณฑิต จำแนกตามประเภทของหน่วยงาน โดยแบ่งออกเป็นหน่วยงานประเภทรัฐ (รวมทั้งรัฐบาลและ รัฐวิสาหกิจ) และหน่วยงานประเภทเอกชน ปรากฏผลดังตารางที่ 67

ตารางที่ 67 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ ความสามารถของบัณฑิต จำแนกตามประเภทของหน่วยงาน

มิติ - รายการ	ภาครัฐ (n = 161)		ภาคเอกชน (n = 225)		ค่า t	Mean diff.	P- value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
	1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.90	0.51	3.81			
2. ด้านความรู้	3.67	0.51	3.56	0.52	2.093	0.112	.037*
3. ด้านทักษะทางปัญญา	3.61	0.59	3.48	0.63	1.945	0.124	.053
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ	3.84	0.53	3.76	0.53	1.501	0.082	.134
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.63	0.58	3.59	0.56	0.680	0.040	.497
รวม	3.73	0.46	3.64	0.47	1.882	0.091	.061

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 67 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อ ความรู้ความสามารถของบัณฑิต จำแนกตามประเภทของหน่วยงาน พบว่า ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อ ความรู้ความสามารถของบัณฑิต จำแนกตามประเภทของหน่วยงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า ด้านความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ใช้บัณฑิตที่ปฏิบัติงานใน หน่วยงานภาครัฐมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมากกว่าผู้ใช้บัณฑิตที่ปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานเอกชน

2.2 ผลการเปรียบเทียบความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ ความสามารถของบัณฑิต จำแนกตามประเภทของหน่วยงาน

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ ความสามารถของบัณฑิต จำแนกตามประเภทของหน่วยงาน โดยแบ่งออกเป็นหน่วยงานภาครัฐ (รวมทั้ง รัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ) และหน่วยงานประเภทเอกชน ปรากฏผลดังตารางที่ 68

ตารางที่ 68 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มี ต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต จำแนกตามประเภทของหน่วยงาน

มิติ - รายการ	ภาครัฐ (n = 161)		ภาคเอกชน (n = 225)		ค่า t	Mean diff.	P- value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
	1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.76	0.60	3.75			
2. ด้านความรู้	3.60	0.60	3.48	0.60	2.049	0.127	.041*
3. ด้านทักษะทางปัญญา	3.62	0.65	3.43	0.66	2.745	0.187	.006*
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ	3.81	0.59	3.71	0.60	1.518	0.094	.130
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การ สื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.65	0.61	3.57	0.58	1.413	0.087	.158
รวม	3.69	0.53	3.59	0.54	1.815	0.100	.070

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 68 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต จำแนกตามประเภทของหน่วยงาน พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้ และด้านทักษะทางปัญญาที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ใช้บัณฑิตที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานภาครัฐมีความสอดคล้องกับความคาดหวังมากกว่าผู้ใช้บัณฑิตที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานเอกชน

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม

ผลการวิจัยในส่วนนี้ เป็นการนำเสนอผลการวิจัยการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพการศึกษาระหว่างบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ บัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต โดยวิเคราะห์จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ปรากฏผลดังตารางที่ 69

ตารางที่ 69 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต

มิติ-รายการ	บัณฑิต (n = 478)		อาจารย์ (n = 91)		ผู้ใช้บัณฑิต (n = 387)		ค่า F	P-value
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.97	0.53	3.66	0.55	3.84	0.52	15.974	.000*
2. ด้านความรู้	3.64	0.58	3.66	0.53	3.60	0.52	0.837	.433
3. ด้านทักษะทางปัญญา	3.64	0.58	3.70	0.5	3.54	0.62	4.480	.012*
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	3.95	0.52	3.90	0.52	3.79	0.53	9.746	.000*
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.78	0.53	3.57	0.53	3.60	0.57	13.210	.000*
รวม	3.80	0.42	3.70	0.43	3.68	0.47	8.333	.000*

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 69 พบว่าบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตต่างมีความคิดเห็นว่าด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบเป็น 2 มิติที่บัณฑิตบริหารธุรกิจมีมากเป็นอันดับแรก และอันดับที่สอง ตามลำดับ แต่ในส่วนของอาจารย์มีความคิดเห็นว่าเป็นบัณฑิตบริหารธุรกิจมีด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมากเป็นอันดับแรก และมีด้านทักษะทางปัญญาเป็นอันดับที่สอง และอาจารย์และผู้ใช้บัณฑิตต่างมีความคิดเห็นว่าเป็นบัณฑิตบริหารธุรกิจนั้นมีด้านความรู้มากเป็นอันดับที่สามเหมือนกัน

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ บัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต พบว่า ความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตโดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ ด้านทักษะทางปัญญา ส่วนในด้านความรู้ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ บัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต ในด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านทักษะทางปัญญา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference) ปรากฏผลดังตารางที่ 70 - 74

ตารางที่ 70 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต โดยรวม จำแนกตามมุมมองระหว่างบัณฑิต อาจารย์ และ ผู้ใช้บัณฑิต ด้วยวิธีการของ LSD

ตัวแปร	\bar{X}	บัณฑิต	อาจารย์	ผู้ใช้บัณฑิต
		3.80	3.70	3.68
บัณฑิต	3.80	-	0.10	0.12*
อาจารย์	3.70		-	0.02
ผู้ใช้บัณฑิต	3.68			-

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 70 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต โดยรวม จำแนกตามมุมมองระหว่างบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตโดยรวมมีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มบัณฑิตกับกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มบัณฑิตมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมากกว่ากลุ่มผู้ใช้บัณฑิต นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 71 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นรายคู่ จำแนกตามมุมมองระหว่างบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต ด้วยวิธีการของ LSD

ตัวแปร	\bar{X}	บัณฑิต	อาจารย์	ผู้ใช้บัณฑิต
		3.97	3.66	3.84
บัณฑิต	3.97	-	0.31*	0.13*
อาจารย์	3.66		-	0.18*
ผู้ใช้บัณฑิต	3.84			-

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 71 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นรายคู่ จำแนกตามมุมมองระหว่างบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม โดยกลุ่มบัณฑิตมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมากกว่ากลุ่มผู้ใช้บัณฑิตและอาจารย์

ตารางที่ 72 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะทางปัญญาเป็นรายคู่ จำแนกตามมุมมองระหว่างบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต ด้วยวิธีการของ LSD

ตัวแปร	\bar{X}	บัณฑิต	อาจารย์	ผู้ใช้บัณฑิต
		3.64	3.70	3.54
บัณฑิต	3.64	-	0.06	0.10*
อาจารย์	3.70		-	0.16*
ผู้ใช้บัณฑิต	3.54			-

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 72 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะทางปัญญาเป็นรายคู่ จำแนกตามมุมมองระหว่างบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตกับกลุ่มบัณฑิต และระหว่างกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตกับกลุ่มอาจารย์ โดยกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นน้อยกว่ากลุ่มบัณฑิตและกลุ่มอาจารย์

ตารางที่ 73 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบเป็นรายคู่ จำแนกตามมุมมองระหว่างบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต ด้วยวิธีการของ LSD

ตัวแปร	\bar{X}	บัณฑิต	อาจารย์	ผู้ใช้บัณฑิต
		3.95	3.90	3.79
บัณฑิต	3.95	-	0.05	0.16*
อาจารย์	3.90		-	0.11
ผู้ใช้บัณฑิต	3.79			-

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 73 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบเป็นรายคู่ จำแนกตามมุมมองระหว่างบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต พบว่ามีความแตกต่างระหว่างกลุ่มบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มบัณฑิตมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมากกว่าผู้ใช้บัณฑิต นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 74 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นรายคู่ จำแนกตามมุมมองระหว่างบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต ด้วยวิธีการของ LSD

ตัวแปร	\bar{X}	บัณฑิต	อาจารย์	ผู้ใช้บัณฑิต
		3.78	3.57	3.60
บัณฑิต	3.78	-	0.21*	0.18*
อาจารย์	3.57		-	0.03
ผู้ใช้บัณฑิต	3.60			-

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 74 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นรายคู่ จำแนกตามมุมมองระหว่างบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต พบว่ามีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างกลุ่มบัณฑิตกับกลุ่มอาจารย์ และระหว่างกลุ่มบัณฑิตกับกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต โดยกลุ่มบัณฑิตมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมากกว่ากลุ่มอาจารย์และกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบความสอดคล้องกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตระหว่างกลุ่มอาจารย์และกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความสอดคล้องกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มอาจารย์และผู้ใช้บัณฑิต ปรากฏผลดังตารางที่ 75

ตารางที่ 75 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของความสอดคล้องกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตระหว่างอาจารย์และผู้ใช้บัณฑิต

มิติ-รายการ	อาจารย์		ผู้ใช้บัณฑิต		ค่า t	P-value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.52	0.67	3.75	0.60	-3.074	.002*
2. ด้านความรู้	3.51	0.69	3.53	0.59	-0.248	.805
3. ด้านทักษะทางปัญญา	3.59	0.64	3.51	0.63	1.096	.274
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	3.75	0.64	3.75	0.60	0.052	.958
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.47	0.69	3.60	0.66	-1.807	.071
รวม	3.57	0.57	3.63	0.54	-0.918	.359

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 75 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความสอดคล้องกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตระหว่างอาจารย์และผู้ใช้บัณฑิต พบว่า ทั้งกลุ่มอาจารย์และผู้ใช้บัณฑิตต่างมีความคิดเห็นว่า บัณฑิตมีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบสอดคล้องกับความคาดหวังมากเป็นอันดับแรก รองลงมา กลุ่มอาจารย์มีความคิดเห็นว่าบัณฑิตมีด้านทักษะทางปัญญา และด้านคุณธรรม จริยธรรมสอดคล้องกับความคาดหวังของอาจารย์เป็นอันดับที่สองและสาม ตามลำดับ ในขณะที่ผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นว่า บัณฑิตมีด้านคุณธรรมจริยธรรมสอดคล้องกับคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตเป็นอันดับที่สอง และด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอันดับที่สาม

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความสอดคล้องกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต ระหว่างกลุ่มอาจารย์และผู้ใช้บัณฑิต พบว่า โดยรวม ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายได้ พบว่า มีเพียงด้านคุณธรรมจริยธรรมเท่านั้น ที่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มอาจารย์และผู้ใช้บัณฑิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 76 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

มิติ-รายการ	สมมติฐาน		
	1	2	3
	ความคิดเห็นของบัณฑิตที่ต่อความรู้ ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษา จำแนกตามประเภทหน่วยงาน	ความคิดเห็นของบัณฑิตที่ต่อความรู้ ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง จำแนกตามประเภทหน่วยงาน	ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษากับความรู้ ความสามารถที่บัณฑิตใช้ในการปฏิบัติงาน
1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	-	-	✓
2. ด้านความรู้	-	-	-
3. ด้านทักษะทางปัญญา	-	-	✓
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ	-	-	✓
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	-	-	✓
รวม	-	-	✓

หมายเหตุ: ✓ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 76 (ต่อ)

มิติ-รายการ	สมมติฐาน	
	4	5
	ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่ต่อ ความรู้ความสามารถของบัณฑิต จำแนกตามประเภทหน่วยงาน	ความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิต ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต จำแนกตามประเภทหน่วยงาน
1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	-	-
2. ด้านความรู้	✓	✓
3. ด้านทักษะทางปัญญา	-	✓
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ	-	-
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	-	-
รวม	-	-

หมายเหตุ: ✓ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 76 (ต่อ)

มิติ-รายการ	สมมติฐาน	
	6	7
	ความคิดเห็นของบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้นิติต ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต	ความสอดคล้องกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถ ของบัณฑิตระหว่างกลุ่มอาจารย์และผู้ใช้นิติต
1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	✓	✓
2. ด้านความรู้	-	-
3. ด้านทักษะทางปัญญา	✓	-
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ	✓	-
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การ สื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	✓	-
รวม	✓	-

หมายเหตุ : ✓ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วน 6 ข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับผลการวิจัยในส่วนสุดท้าย จะเป็นการสรุปความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มที่ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำวิจัยครั้งนี้ การสรุปผลจะสรุปผลใน 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต/ในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ และ 2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบัณฑิตบริหารธุรกิจ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต/ในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบัณฑิต ส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต/ในสาขาวิชาบริหารธุรกิจว่า ควรส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนที่เป็นภาคปฏิบัติให้มากขึ้น (59 คน) โดยเฉพาะในแต่ละสาขาที่เรียน ซึ่งจะทำให้สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับการทำงานจริงในสาขานั้นๆ ได้เป็นอย่างดี โดยมีการจำลองสถานการณ์การทำงานจริง (Simulations operation) ในการเรียนการสอน (17 คน) เพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้ทดลองปฏิบัติและสามารถประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริงได้ และควรใช้กรณีศึกษาประกอบการเรียนการสอนในรายวิชามากยิ่งขึ้น (26 คน) เพื่อให้บัณฑิตสามารถนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกรณีศึกษาที่นำมาประกอบการเรียนการสอนนั้นก็ควรมีความทันสมัย (5 คน) และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจในปัจจุบัน (3 คน) รวมถึงควรเชิญวิทยากรภายนอกที่มีประสบการณ์ทางธุรกิจมาให้ความรู้แก่นิสิตนักศึกษา (7 คน) และการเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกงาน (22 คน) หรือจัดให้มีการศึกษาดูงานจากภาคธุรกิจ (11 คน) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์โดยตรง นอกจากนี้ควรมีการเพิ่มวิชาภาษาอังกฤษเข้าไปในหลักสูตรให้มากขึ้น (56 คน) โดยเฉพาะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อธุรกิจ (English for Business) (25 คน) และภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (18 คน) และควรมีการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น (13 คน) เนื่องจากการมีความรู้ในภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งที่สำคัญและสร้างความสามารถได้เปรียบในการปฏิบัติงานในปัจจุบัน (9 คน) รวมถึงการเพิ่มวิชาการประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ (25 คน) เช่น Microsoft excel (19 คน) Microsoft access (6 คน) เป็นต้น

นอกจากนั้น บัณฑิตยังให้ความเห็นว่าควรสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ (12 คน) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น (8 คน) มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะในการทำงานเป็นทีม (15 คน) ทักษะการวิเคราะห์ จับประเด็นปัญหา (11 คน) ทักษะการนำเสนอ (11 คน) จิตวิทยาในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (3 คน) และควรมีการส่งเสริมกิจกรรมนอกหลักสูตร (9 คน) โดยผลักดันให้นิสิตนักศึกษาทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัยให้มากขึ้น (1 คน) โดยเฉพาะกิจกรรมเพื่อสังคม (3 คน) เพื่อปลูกฝังแนวคิดการช่วยเหลือสังคมแก่นิสิตนักศึกษา

ส่วนทางด้านกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต/ในสาขาวิชาบริหารธุรกิจว่า การเรียนการสอนควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ (learning by doing) (8 ท่าน) โดยให้นิสิตนักศึกษาทุกคนควรผ่านการฝึกงาน (7 ท่าน) เพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้ประสบการณ์จากธุรกิจจริงและในการเรียนการสอนควรใช้กรณีศึกษาให้มากขึ้น (4 ท่าน) เพิ่มการประยุกต์จริงในแต่ละสาขาวิชา (1 ท่าน) เน้นการวางแผนธุรกิจจริง (1 ท่าน) แต่ควรเน้นธุรกิจในประเทศไทย โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) (1 ท่าน) รวมถึงการฝึกให้นิสิตนักศึกษาใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น (1 ท่าน) และการให้นิสิตนักศึกษาทำรายงานที่เป็นงานเดี่ยว เพื่อฝึกให้มีความคิดแบบบูรณาการ (Integrate concept) (1 ท่าน) นอกจากนี้ควรเปิดเวทีให้นักศึกษาได้นำผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้น จัดประกวดชิงรางวัล ทั้งผลงานด้านวิชาการและด้านบุคลิกภาพ เป็นต้น (2 ท่าน)

ส่วนในเรื่องของหลักสูตรควรปรับปรุงให้มีการใช้ภาษาต่างประเทศให้มากขึ้น (7 ท่าน) ควรเสริมหรือเพิ่มรายวิชาที่เน้นด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (4 ท่าน) ความมีคุณธรรมจริยธรรม (4 ท่าน) และเนื้อหาวิชาด้านศีลธรรมให้นิสิตนักศึกษา (1 ท่าน) นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย (3 ท่าน) ปรับปรุงเนื้อหา(วิชาแกน)ให้ครบตามพื้นฐานที่ควรเป็น (1 ท่าน) และเพิ่มวิชาเลือกให้มากกว่านี้ (1 ท่าน) ทั้งนี้ควรเป็นไปตามความต้องการของตลาดและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดอย่างแท้จริง (2 ท่าน) ในส่วนของผู้สอนก็ควรมีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ (2 ท่าน) ควรเพิ่มการอบรมอาจารย์ให้มากขึ้น เพื่อให้ตระหนักถึงบทบาทอื่นๆ มากกว่าสอนหนังสือ (1 ท่าน) และควรมุ่งเน้นการสอนเพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณภาพ (1 ท่าน) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในงานที่จะปรับปรุงและพัฒนาจากฐานเดิมให้ดียิ่งขึ้น (1 ท่าน) นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ ให้ความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนควรมีการหุ้มการสอนให้มากขึ้น เพื่อให้จำนวนนิสิตแต่ละหมู่เรียนไม่เกิน 50 คน เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (1 ท่าน) และควรมีการจัดเวลาสอนให้ใช้เวลาเดินทางน้อยที่สุด (1 ท่าน)

ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างของผู้ใช้บัณฑิต ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต/ในสาขาวิชาบริหารธุรกิจว่า การเรียนการสอนควรเน้นทางด้านปฏิบัติให้มากขึ้น (12 ท่าน) โดยใช้กรณีศึกษาประกอบการเรียนการสอน (8 ท่าน) หรือเพิ่มการทำเวิร์กชอป (Workshop) (5 ท่าน) เพื่อให้บัณฑิตสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรเชิญวิทยากรภายนอกจากหลายๆ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนมาบรรยายและถ่ายทอดประสบการณ์ (9 ท่าน) รวมถึงการส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้รับการฝึกงานภาคสนาม (8 ท่าน) เพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้ทดลองปฏิบัติงานจริง (4 ท่าน) และรู้จักการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าจากการปฏิบัติงานจริง (3 ท่าน) นอกจากนี้ผู้สอนควรมีความรู้ที่ทันสมัยปัจจุบัน (3 ท่าน) ควรสอดแทรกด้านคุณธรรมจริยธรรมควบคู่ไปกับหลักวิชาในทุกครั้งที่มีการสอน (10 ท่าน) และไม่ควรถูกฝังให้ผู้เรียนยึดติดกับสถาบันการศึกษามากเกินไป (ego สูง) (1 ท่าน) ส่วนในเรื่องของหลักสูตรควรมี

ความทันสมัย (7 ท่าน) สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน (4 ท่าน) และควรเน้นด้านภาษาต่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น (23 ท่าน) โดยเฉพาะภาษาอังกฤษเพื่อธุรกิจ (3 ท่าน) และภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (7 ท่าน) รวมถึงเน้นด้านการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อธุรกิจ (11 ท่าน) นอกจากนี้ ผู้ใช้บัณฑิตให้ความเห็นว่า การจัดการเรียนสอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดและประยุกต์ (18 ท่าน) สร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลือสังคมและผู้ด้อยโอกาส (15 ท่าน) รวมถึงการพัฒนา Soft skill ต่างๆ (12 ท่าน) ความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างและสังคม เช่น การนำเสนอ (6 ท่าน) การบริหารเวลา (3 ท่าน) การบริหารทีมงาน (2 ท่าน) การบริหารตนเอง (1 ท่าน) เป็นต้น และควรมีการติดตามและประเมินผลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ (3 ท่าน) เพื่อเป็นประโยชน์ในการผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบัณฑิตบริหารธุรกิจ

กลุ่มตัวอย่างของอาจารย์ ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบัณฑิตบริหารธุรกิจว่า ควรเพิ่มเรื่องคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ (6 ท่าน) ความตรงต่อเวลา (5 ท่าน) ความซื่อสัตย์ (3 ท่าน) ความใฝ่รู้ (3 ท่าน) ความกระตือรือร้น (2 ท่าน) การมีมนุษยสัมพันธ์ เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี (3 ท่าน) ควรมีเป้าหมายในชีวิต (2 ท่าน) เพื่อเป็นแนวทางการดำรงตนเพื่อสู่เส้นทางอาชีพด้านบริหารที่มีเป้าหมาย รู้จักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง (2 ท่าน) ติดตามข้อมูลข่าวสาร (2 ท่าน) มีความรู้รอบตัวทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในระดับสากล (Global) และระดับประเทศ (1 ท่าน) รู้จักปรับใช้แนวคิดทางทฤษฎีให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม เพื่อสามารถนำจุดเด่นของกิจการธุรกิจมาใช้ให้เข้ากับโอกาสที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาจุดอ่อนให้ดีขึ้น (1 ท่าน) รวมทั้งควรมีความเป็นผู้นำ มุ่งมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง กล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายอย่างจริงจัง นอกจากนี้ บัณฑิตควรรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวมมากขึ้น และควรลดความรู้สึกละอายของนิสิตนักศึกษาไม่ให้มองผู้อื่นด้วยคุณค่าและด้อยปัญญาว่าตน (การมองว่าตนเองดีเลิศกว่าผู้อื่น) บัณฑิตควรเป็นคนเก่ง คนดี พร้อมช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสกว่า (1 ท่าน) มีความตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อธุรกิจที่มีต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) รวมทั้งตระหนักถึงคุณค่าของการทำธุรกิจและคุณค่าของชีวิตมากกว่ามูลค่าที่วัดด้วยเงิน เพราะในสังคมปัจจุบันให้ความสำคัญกับเงินและวัตถุมากเกินไป บัณฑิตควรมีจิตอาสา หรือจิตสาธารณะ (2 ท่าน) นึกถึงผู้อื่นมากกว่าที่เป็นอยู่ไม่นึกดูดายคิดว่าธุระไม่ใช่ และควรรู้จักช่วยเหลือสังคม (1 ท่าน)

ทางกลุ่มตัวอย่างของผู้ใช้บัณฑิต ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบัณฑิตบริหารธุรกิจว่า ควรพัฒนาทักษะ การสื่อสารภาษาต่างประเทศ (23 ท่าน) โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ (17 ท่าน) มีคุณธรรมจริยธรรม (15 ท่าน) มีความรอบรู้และใฝ่หาความรู้อย่างสม่ำเสมอ (10 ท่าน) เป็นคนกล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง (10 ท่าน) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (9 ท่าน) รู้จักคิดนอกกรอบ (9 ท่าน) มีความอดทน (8 ท่าน) ยอมรับฟัง

ความคิดเห็นของคนอื่น (6 ท่าน) สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (6 ท่าน) และมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน (3 ท่าน) นอกจากนี้ ผู้ใช้บัณฑิตให้ความเห็นว่า บัณฑิตมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง (7 ท่าน) ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถทำงานร่วมกับบุคคลทุกระดับ (3 ท่าน) โดยเฉพาะบุคคลที่ต่างยุคต่างวัย (1 ท่าน) ทำให้ยอมรับผู้อื่นได้ยาก (1 ท่าน) และมีความยึดติดกับสถาบันการศึกษามากเกินไป หรือมี Ego สูง (2 ท่าน) ซึ่งเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานในภาพรวม

ข้อวิจารณ์

1. คุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานครในมุมมองของบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต โดยพิจารณาจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต พบว่า ในมุมมองของบัณฑิต บัณฑิตมองว่าการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจช่วยพัฒนาให้บัณฑิตมีด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับผู้อื่น และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ได้แก่ การมีมนุษยสัมพันธ์ การมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมุฑต์ สมชอบ (2550) ที่ได้ทำการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาโปรแกรมวิชาบริหารธุรกิจ และพบว่าด้านมนุษยสัมพันธ์เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองฟู ศิริวงศ์ (2550) ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลการศึกษานิสิตหลักสูตรมหาบัณฑิตสาขาบริหารธุรกิจ และพบว่านิสิตมีสมรรถนะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ในมุมมองของบัณฑิต นอกจากจะช่วยพัฒนาให้บัณฑิตมีคุณลักษณะด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแล้ว ยังช่วยพัฒนาให้บัณฑิตมีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมอีกด้วย

ส่วนสิ่งที่บัณฑิตมองว่าการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจควรพัฒนาบัณฑิตในด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ทางวิชาการ ความรอบรู้ ความรู้ทางภาษาอังกฤษ และด้านทักษะทางปัญญา ได้แก่ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การผสมผสานความรู้ ความสามารถในการบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง (2547) ที่ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตภาคปกติเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตควรปรับปรุงความรู้ ความสามารถและทักษะในสาขาวิชาที่เรียนความเป็นผู้นำ และความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่า การศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ในมุมมองของบัณฑิตควรพัฒนาบัณฑิตในด้านความรู้ และด้านทักษะทางปัญญาให้มากขึ้น

ในมุมมองของอาจารย์ อาจารย์มองว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาบริหารธุรกิจนั้นมีจุดเด่นในเรื่องความมีมนุษยสัมพันธ์ แต่ยังต้องการให้บัณฑิตพัฒนาในด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบมากขึ้นกว่านี้ โดยเฉพาะความเป็นผู้นำ ส่วนสิ่งที่อาจารย์มองว่าบัณฑิตควรปรับปรุง คือ ในด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ ความตรงต่อเวลา ความมีระเบียบวินัย ด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ทางวิชาการ ความรู้ทางภาษาอังกฤษ ด้านทักษะทางปัญญา ได้แก่ การผสมผสานความรู้ ความสามารถในการบริหารงาน และด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ การสรุปประเด็นและนำเสนอ การใช้ภาษาไทย และการใช้ภาษาต่างประเทศ

ส่วนในมุมมองของผู้ใช้บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิตมองว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาบริหารธุรกิจนั้นมีจุดเด่นในเรื่องความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน และความมีมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม (2548) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต และพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อบัณฑิตในเรื่องความมีมนุษยสัมพันธ์และความซื่อสัตย์ แสดงให้เห็นว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ในมุมมองของผู้ใช้บัณฑิตนั้น มีจุดเด่น คือ ความมีมนุษยสัมพันธ์ และความซื่อสัตย์ แต่ยังต้องการให้บัณฑิตพัฒนามากยิ่งขึ้นในด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะเรื่องความตรงต่อเวลา และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ได้แก่ ความเป็นผู้นำ ความเป็นผู้ตาม ส่วนสิ่งที่ผู้ใช้บัณฑิตยังคงมองว่าบัณฑิตควรปรับปรุง คือ ด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ทางวิชาการ ความรอบรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำ ความรู้ทางภาษาอังกฤษ ด้านทักษะทางปัญญา ได้แก่ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ การผสมผสานความรู้ ความสามารถในการบริหารงาน ความสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ การคิดวิเคราะห์และจับประเด็นปัญหา การสรุปประเด็นและนำเสนอ และการใช้ภาษาต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม (2548) สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวณี ใจรักษ์ และคณะ (2551) และสอดคล้องกับงานวิจัยของสำราญ ทองเล็ก (2552) ที่พบว่า สิ่งต้องปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพบัณฑิต คือ การใช้ภาษาต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่าสิ่งที่ผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาบริหารธุรกิจนั้น ควรปรับปรุงนอกจากความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศแล้ว ยังควรปรับปรุงด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอีกด้วย

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งในมุมมองของบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิตนั้น มีความคิดเห็นที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาบริหารธุรกิจ มีจุดเด่นในด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gray et al. (2007) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบ

การรับรู้ระหว่างนายจ้าง อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อรัฐสมรรถนะที่สำคัญของนักการตลาด และพบว่า ทั้งนายจ้างและอาจารย์ต่างให้ความสำคัญในด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ส่วนสิ่งที่ทั้งบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตต่างเห็นว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาบริหารธุรกิจนั้นมีมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Louw, Bosch and Venter (2001) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณภาพการศึกษาในหลักสูตรบริหารธุรกิจ โดยศึกษาจากทักษะด้านบริหารและคุณลักษณะที่ต้องการในการทำงาน พบว่า ทั้งบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตต่างให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคม จริยธรรมทางธุรกิจ และความซื่อสัตย์ และเมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยของ Phillips and Zuber-Skerritt (1993) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจและการจัดการที่อาจารย์และองค์กรธุรกิจต้องการ และพบว่า ทั้งอาจารย์และนายจ้างต่างให้ความสำคัญต่อทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การทำงานเป็นทีม และทักษะการสื่อสารนั้น แต่จากงานวิจัยครั้งนี้ ยังพบว่าทักษะทางปัญญา และทักษะการวิเคราะห์ยังเป็นทักษะสำคัญที่อาจารย์และนายจ้างต้องการอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Duoc and Metzger (2007) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพบัณฑิตสาขาบริหารธุรกิจในสถาบันการศึกษาของประเทศเวียดนามในทัศนะของผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา และพบว่านายจ้างให้ความสำคัญอย่างมากในความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ และทั้งบัณฑิต อาจารย์ และนายจ้างต่างให้ความสำคัญในด้านทักษะการวิเคราะห์มากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของบัณฑิต จำแนกตามประเภทของหน่วยงาน พบว่า บัณฑิตที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานประเภทต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษา และความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงานไม่ต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานตรง หรือใกล้เคียงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา แต่เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษากับความรู้ความสามารถที่บัณฑิตใช้ในการปฏิบัติงานจริง พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่บัณฑิตใช้ในการปฏิบัติงานจริงมากกว่าความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mihail and Elefterie (2006) ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบต่อการทำงานและความก้าวหน้าในอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ กรณีศึกษาในประเทศกรีซ พบว่าบัณฑิตได้ใช้ทักษะต่างๆในการปฏิบัติงานจริงมากกว่าทักษะที่ได้รับจากการศึกษา ระดับปริญญาโท ทั้งนี้เนื่องจากว่าสถานการณ์ในการศึกษาและการทำงานจริงมีความแตกต่างกัน ซึ่งสถานการณ์การทำงานจริง บัณฑิตต้องมีการประยุกต์ใช้ทักษะในด้านต่างๆ อยู่เป็นประจำ ประกอบกับสภาพแวดล้อมในการทำงานมีปัจจัยหลายปัจจัยที่อาจส่งผลต่อการทำงานของบัณฑิต หรือการเผชิญสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด ทำให้บัณฑิต

ไม่สามารถปรับตัวและไม่สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ ทั้งนี้ที่บัณฑิตอาจจะมีความรู้ในเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างดีแล้ว แต่ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้ จึงทำให้บัณฑิตมองว่าความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงานมากกว่าความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษา

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต จำแนกตามประเภทของหน่วยงาน พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตในหน่วยงานประเภทต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตในด้านความรู้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ใช้บัณฑิตในหน่วยงานภาครัฐมีความคิดเห็นต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตในด้านความรู้มากกว่าความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตในหน่วยงานภาคเอกชน และเมื่อเปรียบเทียบกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต พบว่ามีเพียงด้านความรู้ และด้านทักษะทางปัญญาที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความรู้ความสามารถของบัณฑิตสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตในหน่วยงานภาครัฐมากกว่าภาคเอกชน ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐมีความแตกต่างจากหน่วยงานภาคเอกชน กล่าวคือ ลักษณะงานในหน่วยงานภาคเอกชนมีความท้าทายความสามารถ และต้องใช้การประยุกต์ความรู้ในการทำงานเป็นอย่างมาก เนื่องจากสภาพแวดล้อมการทำงานที่หลากหลายและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประกอบกับสภาพการแข่งขันในการทำงานมีการแข่งขันกันสูง ในขณะที่ลักษณะงานในหน่วยงานภาครัฐมีกฎเกณฑ์และแบบแผนที่แน่นอน และสภาพแวดล้อมการทำงานมีความเสถียรมากกว่า รวมถึงสภาพการแข่งขันในการทำงานน้อยกว่าหน่วยงานภาคเอกชน จึงทำให้ผู้ใช้บัณฑิตในหน่วยงานภาครัฐมองว่าความรู้ความสามารถของบัณฑิตในด้านความรู้ และด้านทักษะทางปัญญามีมากกว่าผู้ใช้บัณฑิตในหน่วยงานภาครัฐ

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้บัณฑิตทั้งในหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนต่างมองว่าควรพัฒนาความรู้ความสามารถของบัณฑิตในด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงควรมุ่งเน้นวิธีการเรียนการสอนที่เป็นภาคปฏิบัติให้มากขึ้น โดยอาจมีการจำลองสถานการณ์ (Simulation operation) ในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัยยิ่งขึ้น โดยมีการเชิญบุคคลากรที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในภาคธุรกิจประเภทต่างๆ ให้มามีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตรการศึกษาในแต่ละสาขา เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการมากยิ่งขึ้น

4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิตเกี่ยวกับคุณภาพ การศึกษาของบัณฑิตสาขาบริหารธุรกิจ พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตทั้งใน มุมมองของบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิตนั้นอยู่ในระดับเดียวกัน คือในระดับมากหรือดี และเมื่อ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต พบว่าโดยภาพรวมและ รายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านทักษะทาง ปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยบัณฑิตมีความคิดเห็นว่าตนเองมีความรู้ความสามารถ มากกว่าความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต และมากกว่าความคิดเห็นของอาจารย์ในด้านคุณธรรมจริยธรรม และ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาวิจัย ครั้งนี้ เป็นการประเมินบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง ทำให้บัณฑิตอาจมีความ มั่นใจในตนเองว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในงานที่ปฏิบัติ แต่ในมุมมองของผู้ใช้บัณฑิตที่มีประสบการณ์ ในการทำงานในภาคธุรกิจนั้นๆ มองว่าบัณฑิตยังคงต้องปรับปรุงในบางด้าน และจากข้อเสนอแนะจากกลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้บัณฑิตในงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า บัณฑิตมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง จนบางกรณีอาจเกิด ปัญหาในการปฏิบัติงานกับผู้ร่วมงาน เป็นต้น

ส่วนผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตแตกต่างจากความคิดเห็นของ อาจารย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นว่า บัณฑิตมีความรู้ความสามารถด้านคุณธรรมจริยธรรมมากกว่าความคิดเห็นของอาจารย์ และจากการ เปรียบเทียบความสอดคล้องกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตระหว่างอาจารย์และผู้ใช้ บัณฑิต พบว่า มีเพียงด้านคุณธรรมจริยธรรมที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความรู้ ความสามารถของบัณฑิตสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตมากกว่าสอดคล้องกับความคาดหวังของ อาจารย์ เนื่องจากว่าการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการประเมินบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา อาจทำให้เกิดมุมมองใน ช่วงเวลาที่ต่างกัน กล่าวคือ อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามอาจจะประเมินบัณฑิต ณ ช่วงเวลาที่บัณฑิตยังคงเป็น นิสิตนักศึกษาซึ่งอาจจะยังมีวุฒิไม่มากพอ แต่เมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปบัณฑิตอาจจะมีการปรับปรุงและ พัฒนาตนเองให้ดีขึ้น นอกจากนี้ ในสถานการณ์การทำงานจริง อาจมีปัจจัยที่ส่งผลต่อบัณฑิตในด้านคุณธรรม จริยธรรม เช่น กฎระเบียบข้อบังคับในการทำงาน ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อบัณฑิต ทำให้บัณฑิตต้อง ปฏิบัติตาม และอาจส่งผลให้ผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่าบัณฑิตมีคุณธรรมจริยธรรมมากกว่าอาจารย์ ซึ่งก็สอดคล้องกับ งานวิจัยของ Tay (2001) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้บริหารต่อบัณฑิตปริญญาโท สาขา บริหารธุรกิจในประเทศมาเลเซีย พบว่า ด้านคุณลักษณะการทำงานของบัณฑิตที่องค์การธุรกิจร้อยละ 94 ให้ความสำคัญคือ การมีจริยธรรมในการทำงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำราญ ทองเล็ก (2552) ที่ได้ทำ การวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาต่อบัณฑิตคณะบริหารธุรกิจ ปีการศึกษา 2550 พบว่า

นายจ้างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อบัณฑิตอย่างมากในด้านความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย คุณธรรมจริยธรรม ความอดทนต่อแรงกดดัน และสามารถทำงานเป็นที่ทำได้ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นจาก ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ ซึ่งให้ความเห็นว่าหลักสูตรการศึกษาคควรเพิ่มรายวิชาที่เน้นด้าน ความรับผิดชอบต่อสังคม ความมีคุณธรรมจริยธรรม และเนื้อหาวิชาทางด้านศีลธรรมให้บัณฑิตนักศึกษา

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตแตกต่างจากความคิดเห็นของอาจารย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านทักษะทางปัญญา โดยผู้ใช้บัณฑิตมีความ คิดเห็นว่าบัณฑิตมีความรู้ความสามารถด้านทักษะทางปัญญาน้อยกว่าความคิดเห็นของอาจารย์ ทั้งนี้ เนื่องจากว่าสาระสำคัญของการสอนในมหาวิทยาลัยนั้น ให้ความสำคัญกับความรู้เชิงวิชาการและแนวคิดเชิง ทฤษฎีเป็นหลัก ดังนั้นบัณฑิตที่ผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด จึงถือว่ามีทักษะในด้านนั้นๆ แต่ใน สถานการณ์การปฏิบัติงานจริง มีปัจจัยหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิต ทำให้บัณฑิตไม่ สามารถนำความรู้ที่มีมาใช้ได้อย่างเหมาะสม จึงทำให้ผู้ใช้บัณฑิตมองว่าบัณฑิตยังคงมีทักษะทางปัญญาน้อย กว่าที่อาจารย์มองบัณฑิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ Duoc and Metzger (2007) ที่พบว่า นายจ้างชาว เวียดนามให้ความสำคัญต่อความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้มากกว่าด้านอื่นๆ โดยกลุ่มนายจ้างมีความ คิดเห็นว่าบัณฑิตมีความรอบรู้ในเชิงทฤษฎี แต่ไม่สามารถนำทฤษฎีนั้นมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์การทำงาน จริงได้ ซึ่งให้เห็นว่าความรู้ทางวิชาการที่บัณฑิตได้รับจากการศึกษามีเพียงพอกับการปฏิบัติงาน แต่สิ่งที่ต้องการ มากที่สุดในสถานการณ์การทำงานจริงคือ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ และข้อเสนอแนะของกลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้บัณฑิตที่ให้ความเห็นว่าการจัดการเรียนสอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดและประยุกต์ เน้นทางด้านปฏิบัติให้มากขึ้น เพื่อให้บัณฑิตสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

ดังนั้น คุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขต กรุงเทพมหานคร ทั้งในมุมมองของบัณฑิตและอาจารย์นั้นเป็นมุมมองที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการศึกษา ในขณะที่มุมมองของผู้ใช้บัณฑิตนั้นเป็นมุมมองจากผู้ผลิตผลิตทางการศึกษา ซึ่งเมื่อพิจารณาจากมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ของบัณฑิตตามที่สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้กำหนดไว้ จะพบว่าคุณภาพ การศึกษาของบัณฑิตสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ทั้งในด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลและความรับผิดชอบอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ก็ควรส่งเสริมให้ดีขึ้นกว่านี้อีก ส่วนสิ่งสำคัญที่ควรจะพัฒนาเป็น อย่างยิ่ง ได้แก่ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านความรู้ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ใช้บัณฑิตยังมองว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ นั้นมีด้านทักษะทางปัญญา ด้านความรู้ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศยังไม่ดีเท่าที่ควร จึงควรให้ความสำคัญในการพัฒนาทักษะดังกล่าวเป็นสำคัญ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวจัยเรื่องคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจของสถาบัน อุดมศึกษาของ รัฐในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต ในมุมมองของบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต 2) เปรียบเทียบคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต ในมุมมองระหว่างบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต และ 3) ศึกษาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ให้สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้อง (บัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต)

การศึกษาวจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จะ คีศึกษาวจัยเฉพาะประชากรจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งจัดว่าเป็นมหาวิทยาลัย/ สถาบันขนาดใหญ่ ตามเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มมหาวิทยาลัยหรือสถาบัน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.)ใช้ในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) บัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ระหว่างปีการศึกษา 2549-2551 จำนวน 5,043 คน 2) อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาบริหารธุรกิจ จำนวน 262 ท่าน และ 3) ผู้ใช้บัณฑิต จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) อาจารย์ผู้สอน จำนวน 91 ท่าน 2) บัณฑิต จำนวน 478 คน และ 3) ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 387 ท่าน รวมทั้งสิ้น 956 คน โดยใช้ในการสุ่มตัวอย่างบัณฑิตแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Stratified random Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ส่วนการสุ่มตัวอย่างผู้ใช้นักศึกษาจะทำการ สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามจำนวน 3 ชุด และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และสถิติทดสอบสมมติฐาน คือ ทดสอบ t-test (Independent Sample Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว F-test (One - Way ANOVA) เมื่อพบการมี นัยสำคัญทางสถิติผู้วิจัยได้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ .05

1. คุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขต กรุงเทพมหานคร ในมุมมองของบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต ปรากฏผลดังนี้

บัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สำเร็จการศึกษามาแล้วเป็นระยะเวลา 1-2 ปี หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานเอกชน กลุ่มบริการ ลักษณะงานที่ทำเป็นงานประจำ มีประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งปัจจุบันน้อยกว่า 1 ปี มีรายได้ระหว่าง 15,000-20,000 บาทต่อเดือน และส่วนใหญ่ทำงานตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ซึ่งบัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และพบว่า ทั้งความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริงอยู่ในระดับมาก คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านทักษะทางปัญญา และด้านความรู้ ตามลำดับ และจากการประเมินตนเองของบัณฑิตเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อรายได้หรือค่าตอบแทน จากการทำงานในปัจจุบัน ความก้าวหน้าในการทำงานเมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี รุ่นเดียวกัน หลักสูตรสาขาวิชาเดียวกันและเริ่มทำงานใกล้เคียงกัน และความพึงพอใจต่อความก้าวหน้าในการทำงานปัจจุบันพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง

อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงและเพศชายมีจำนวนใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 35-45 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก สอนประจำ ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ และมีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 5 ปี โดยความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตอยู่ในระดับดี คือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านความรู้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ ส่วนความรู้ความสามารถของบัณฑิตสอดคล้องกับความคาดหวังของอาจารย์อยู่ในระดับมาก คือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ และด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ

ผู้ใช้นักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงและเพศชายมีจำนวนใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในหน่วยงานเอกชน กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม มีตำแหน่งงานในปัจจุบัน คือ หัวหน้าแผนก หัวหน้างาน หรือหัวหน้าฝ่ายและประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันน้อยกว่า 5 ปี ซึ่งความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตจัดอยู่ในระดับดี คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านความรู้ ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้

เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านทักษะทางปัญญา ตามลำดับ ส่วนความรู้ความสามารถของบัณฑิตสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตอยู่ในระดับมาก คือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านความรู้ และด้านทักษะทางปัญญา ตามลำดับ และจากการประเมินความพึงพอใจโดยรวมของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร ระหว่างมุมมองของบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต ปรากฏผลดังนี้

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของบัณฑิต จำแนกตามประเภทหน่วยงาน พบว่า บัณฑิตที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานประเภทต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษา และความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริงไม่ต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับความรู้ความสามารถที่บัณฑิตใช้ในการปฏิบัติงานจริง โดยภาพรวมแล้วพบว่าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแยกเป็นรายด้านแล้ว พบว่าความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถที่บัณฑิตใช้ในการปฏิบัติงานจริงมากกว่าความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนในด้านความรู้ไม่พบความแตกต่างแต่อย่างใด

ส่วนการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต จำแนกตามประเภทของหน่วยงาน พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตในหน่วยงานประเภทต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตในด้านความรู้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ใช้บัณฑิตในหน่วยงานภาครัฐมีความคิดเห็นต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตมากกว่าความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตในหน่วยงานเอกชน และเมื่อเปรียบเทียบกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิต พบว่า ความรู้ความสามารถของบัณฑิตสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตในหน่วยงานภาครัฐมากกว่าสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตในหน่วยงานภาคเอกชนในด้านความรู้ และด้านทักษะทางปัญญา

ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างบัณฑิต อาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิตเกี่ยวกับคุณภาพ การศึกษาของบัณฑิตสาขาบริหารธุรกิจ พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า เกือบทุกด้านมีความแตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยบัณฑิตมีความคิดเห็นที่ตนเองมีความรู้ความสามารถมากกว่าความคิดเห็น ของผู้ใช้บัณฑิต ในด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ บัณฑิตมีความคิดเห็นที่ตนเองมีความรู้ความสามารถมากกว่าความคิดเห็นของอาจารย์ ในด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนผู้ใช้ บัณฑิตมีความคิดเห็นที่บัณฑิตมีความรู้ความสามารถในด้านคุณธรรมจริยธรรมมากกว่าความคิดเห็นของ อาจารย์ แต่ในด้านทักษะทางปัญญานั้นผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นที่บัณฑิตมีความรู้ความสามารถน้อยกว่า ความคิดเห็นของอาจารย์ ส่วนในด้านความรู้ไม่พบความแตกต่างแต่อย่างใด

จากการเปรียบเทียบความสอดคล้องกับความคาดหวังที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตระหว่าง อาจารย์และผู้ใช้บัณฑิต พบว่า ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแยกเป็นรายด้านแล้ว พบว่า มี เพียงด้านคุณธรรมจริยธรรมที่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความรู้ความสามารถ ของบัณฑิตในด้านคุณธรรมจริยธรรมสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตมากกว่าสอดคล้องกับความ คาดหวังของอาจารย์ ส่วนในด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่างแต่อย่างใด

คุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร โดยพิจารณาจากมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้ กำหนดไว้ จะพบว่า คุณภาพการศึกษาของบัณฑิตสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ทั้งในด้านคุณธรรมจริยธรรม และ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบอยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนสิ่งสำคัญที่ควรจะเป็น อย่งยิ่ง ได้แก่ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านความรู้ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นการศึกษาวิจัยเรื่องคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต เนื่องจาก บัณฑิตเป็นผลผลิตทางการศึกษาที่สำคัญประการหนึ่ง กล่าวคือ บัณฑิตเป็นผลสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุด กระบวนการจัดการศึกษา ดังนั้นคุณภาพการศึกษาของบัณฑิตเป็นตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึงควมมีประสิทธิภาพ

และประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการศึกษา และจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน แต่เมื่อพิจารณาคุณภาพการศึกษาของบัณฑิตจากการประเมินมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตทั้ง 5 ด้านพบว่า การศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจนั้นควรพัฒนาบัณฑิตในด้านทักษะทางปัญญา ด้านความรู้ และด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลวิจัยไปใช้ กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องน่าจะได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ดังนี้

1. สถาบันการศึกษา หรือมหาวิทยาลัย

ในด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนั้น มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับรายวิชาที่ช่วยเสริมสร้างทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้ให้มากขึ้น ควบคู่กับความรู้และเทคนิคในการสอน ตลอดจนการส่งเสริมระบบการศึกษาแบบสหกิจศึกษา (Co-operative Education) ให้มากยิ่งขึ้น โดยอาจจะจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของการสำเร็จการศึกษาของนิสิตนักศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากระบบการศึกษาแบบสหกิจศึกษาเป็นระบบการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ หรือการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษาได้เรียนรู้ประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริง อันจะเป็นการฝึกการประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิชาการและเสริมสร้างทักษะทางวิชาชีพให้แก่บัณฑิตนักศึกษา รวมทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ระบบการทำงานของบัณฑิตก่อนสำเร็จการศึกษา ซึ่งจะทำให้ได้บัณฑิตที่มีคุณภาพตามที่ตลาดแรงงานต้องการ ส่วนในด้านความรู้ มหาวิทยาลัยควรมีการปรับปรุงรายวิชาภาษาอังกฤษเข้าไปในหลักสูตรให้มากขึ้น โดยเฉพาะภาษาอังกฤษเพื่อธุรกิจ และภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร รวมทั้งควรมีการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น และควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานธุรกิจ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการศึกษา โดยจัดให้มีช่องทางการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือข้อมูลระหว่างบุคลากรทางการศึกษากับภาคธุรกิจ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. อาจารย์ผู้สอน

ในด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนั้น อาจารย์ผู้สอนควรมุ่งเน้นกระบวนการเรียนการสอน ที่ผสมผสานความรู้เชิงทฤษฎีเข้ากับภาคปฏิบัติให้มากขึ้น โดยจัดให้มีการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากภาคปฏิบัติ มีการนำกรณีศึกษามาใช้ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชามากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ และประยุกต์ใช้ความรู้ รวมทั้งเป็นการพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้และความสามารถของตนเองได้อย่างมีศักยภาพ ส่วนในด้านความรู้นั้น ควรมีการปรับใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอนให้เป็นภาษา

อังกฤษให้มากขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมความรู้และทักษะการใช้ภาษาอังกฤษให้แก่บัณฑิตนักศึกษา นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาวิทยุวิชาให้มีความทันสมัย โดยอาจมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างบุคลากรทางการศึกษากับหน่วยงานธุรกิจทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อร่วมกันพัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลง

3. ผู้ใช้บัณฑิต

ผู้ใช้บัณฑิต หรือหัวหน้างานของบัณฑิต ควรจัดให้มีการพัฒนาและฝึกอบรมให้แก่บัณฑิต เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจในงานที่ปฏิบัติ ตลอดจนเป็นการพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการศึกษาโดยเปิดโอกาสให้แก่บุคลากรทางวิชาการทั้งอาจารย์และนิสิตนักศึกษาได้ศึกษาดูงานในหน่วยงานธุรกิจ หรือการให้ความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้หลักสูตรการศึกษามีความทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ผู้สอน เนื่องจากการเก็บข้อมูลจากอาจารย์ผู้สอนโดยใช้แบบสอบถามครั้งนี้ ไม่อาจทำได้ครบตามจำนวน เนื่องจากอาจารย์บางท่านมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบมาก จำนวนอาจารย์บางมหาวิทยาลัยน้อยกว่าจำนวนที่แจ้งให้ทราบในตอนแรก หรืออาจารย์บางท่านจากบางมหาวิทยาลัยต้องการให้ผู้ทำการวิจัยไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ดังนั้น จึงควรใช้การสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์แทนการใช้แบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาสถาบันการศึกษาอื่นๆ ที่เปิดสอนในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ รวมไปถึงสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏ แล้วนำผลการศึกษาที่ได้มาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจทั่วประเทศ

3. ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตในแต่ละรายวิชาที่เปิดสอนในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ เพื่อจะได้ทราบว่ารายวิชาใดมีความสำคัญ และควรได้รับการพัฒนา เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงหลักสูตรและรายวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2552. **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2552.** 2 กรกฎาคม 2552.
- คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. 2548. **รายงานความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตและ ภาวการณ์ดำเนินงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครปฐม ปีการศึกษา 2546-2547.**
- ซัช กิตตินภดล. 2546. “หลักการบริหารแบบ CEO.” **วารสารจดหมายข่าว สป.มท.** 16 (155): 22-24
- เชาว์ โรจนแสง. 2549. “การตลาดกับคุณภาพการศึกษา.” **วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช** 19 (2): 34–46
- เฉลิมเผ่า อจลະนันท์ และคณะ. 2545. **การวิจัยเรื่องผลิตผลของสถาบันอุดมศึกษาและคุณภาพการทำงาน ของบัณฑิต.** รายงานเสนอสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ตุลย์ ณ ราชดำเนิน. 2551. “GPA และงบประมาณ.” **ข่าวสด** (3 มีนาคม 2551): 29.
- ธานีรินทร์ คิลป์จารุ. 2551. **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ SPSS.** 10,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 9. นนทบุรี: บริษัท เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- ธีระ นุชเปี่ยม และ วีรวัลย์ งามลันติกุล. 2548. **สถานภาพและความสามารถในการแข่งขันทางวิชาการ ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.** รายงานเสนอสถาบันคลังสมองของชาติ. กรกฎาคม 2548. ม.ป.ท.
- ธร สุนทรายุทธ. 2551. **การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป: ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: เนติกุลการพิมพ์.
- ทบวงมหาวิทยาลัย, พันธุ์ศักดิ์ พลสารัมย์ และคณะ. 2543. **การวิจัยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับ ปริญญาตรี.**

ทองฟู ศิริวงศ์. 2551. **โครงการงานวิจัยประสิทธิผลการศึกษาของนิสิต หลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ ภาคค่ำ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.** การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 46: สาขาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, หน้า 337-345.

บุญเสริม วีสกุล. 2546. **รายงานเสวนาวิจัยครั้งที่ 30 ปฏิรูปอุดมศึกษา ความเป็นมาและเป็นไป.**

ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (ปอมท.). 2551. **รายงานการสัมมนาทางวิชาการประจำปี พ.ศ.2551 เรื่องกอบกู้สังคมด้วยอุดมศึกษา, 1-2 กันยายน 2551.** กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

พัชนี นนทศักดิ์. 2545. **รายงานการวิจัย ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบัณฑิตบริหารธุรกิจ หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี (ภาคพิเศษ).** รายงานเสนอคณะมนุษยศาสตร์และสังคม มหาวิทยาลัยบูรพา.

พิมุทธ์ สมชอบ. 2550. **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาโปรแกรมวิชาบริหารธุรกิจ (วิชาเอกการตลาด).** รายงานเสนอคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

พรเทพ รุ่งแผน. 2549. "TQM กับการจัดการคุณภาพการศึกษา." **วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.** 1 (1).

ราชกิจจานุเบกษา. 2548ก. เล่มที่ 122 ตอนพิเศษ 39ง, หน้า 7-13.

_____. 2548ข. เล่มที่ 122 ตอนพิเศษ 39ง, หน้า 24-29.

_____. 2549. เล่มที่ 123 ตอนที่ 105ง, หน้า 5-7.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.** กรุงเทพมหานคร: นามิบุ๊กส์พับลิเคชันส์.

วันชัย ศิริชนะ. 2539. **การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา**. เอกสารการประชุมสัมมนาการประกันและรับรองคุณภาพการศึกษาศาสนาบัณฑิต ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท. อ้างใน เฉลิมเผ่า อจละนันท์ และคณะ. 2545. **การวิจัยเรื่องผลิตผลของสถาบันอุดมศึกษาและคุณภาพการทำงานของบัณฑิต**. รายงานเสนอสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

_____. 2540. **การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา**. เอกสารการอภิปรายเรื่อง “การประกันคุณภาพ: รูปแบบและแนวทางในระดับอุดมศึกษา.” 30 มิถุนายน 2540. หน้า 13-20.

วิทยากร เชียงกุล. 2540. **รายงานสภาวะการศึกษาไทยปี 2540**. อ้างใน อมรวิชัย นาครทรรพ. 2544. **ความคิดในการพัฒนาอุดมศึกษาไทยในรอบทศวรรษ**. รายงานเสนอสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. มีนาคม 2544. ม.ป.ท.

วิฑูรย์ ลิ้มโชคดี. 2550. **TQM คู่มือพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศ (ฉบับปรับปรุงใหม่)**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เนชั่นบุ๊คส์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด.

ศักดิ์ชาย เพชรช้อย. 2541. **การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (สวร.). 2548. **เรียนรู้...สู่คุณภาพสถานศึกษา**. อ้างใน สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้(สวร.). 2551. **ตัวชี้วัดคุณภาพในโรงเรียน**. (โครงการระบบดี โรงเรียนมีคุณภาพ).

_____. 2551. **ตัวชี้วัดคุณภาพในโรงเรียน**. (โครงการระบบดี โรงเรียนมีคุณภาพ).

สมาน อัครภูมิ. 2551. **การบริหารการศึกษาสมัยใหม่: แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. อุบลราชธานี: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อุบลกิจออฟเซทการพิมพ์.

สุวิมล ว่องวานิช และคณะ. 2545. **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอก**. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท. อ้างใน สมควร วงษ์แก้ว และคณะ. 2551. **รายงานรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางบาล ปีงบประมาณ 2551**. รายงานเสนอสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

สมควรว วงษ์แก้ว และคณะ. 2551. **รายงานรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางบาล ปีงบประมาณ 2551.** รายงานเสนอสำนักงาน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

สรชัย พิศาลบุตร, เสาวรส ใหญ่สว่าง, และ ปรีชา อัครเดชาบุตร. 2549. **การสร้างและประมวผลจาก
แบบสอบถาม.** กรุงเทพมหานคร: บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด.

ลำคัญ เพชรทอง. 2544. **รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินคุณภาพการศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณีวิทยาลัย
พลศึกษา กรมพลศึกษา.**

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2533. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร:
รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์. อ้างใน อุบลรัตน์ โพธิ์พัฒนชัย และ เพ็ญศรี ทองเพชร. 2550. **รายงาน
การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยพยาบาล ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ด้วย
กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ (Benchmarking).**

_____. 2541. **ระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ: การอุดมศึกษา.**

กรุงเทพมหานคร: รายงานการวิจัยประกอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. อ้างใน
อุทุมพร จามรมาน และ สุบิน ยุระรัช. 2545. **รายงานการสังเคราะห์เอกสารมหาวิทยาลัยใน
กำกับของรัฐกับสัมฤทธิ์ผลการศึกษาไทยตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ.**

_____. 2544. **วิทยาลัยชุมชน: รูปแบบสถาบันอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา.** กรุงเทพมหานคร: ห้าง
หุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

_____. 2545ก. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.
2545.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

_____. 2545ข. **รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2544/2545; ฝ่าวิกฤติปฏิรูปการศึกษา สู่สังคมแห่ง
ปัญญาและการเรียนรู้.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.

_____. 2546. **ประธานกรรมการ. รายงานสภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2544.**
ม.ป.ท.

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.). 2548. **ข้อมูลสารสนเทศอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ปี 2548.** ม.ป.ท.
- _____. 2549. (ร่าง) **คู่มือกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยและการนำไปสู่การปฏิบัติ.** ม.ป.ท.
- _____. 2551ก. **รายงานการศึกษา ภาวะการทำงานทำของบัณฑิต ปี พ.ศ. 2547-2548.** กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.
- _____. 2551ข. **รายงานประจำปี 2551 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- _____. 2552ก. **รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ “2552 ปีแห่งคุณภาพการอุดมศึกษาไทย”.**
- _____. 2552ข. **รายงานกรอบมาตรฐานคุณวุฒิกับการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานอุดมศึกษา.**
- _____. 2552ค. **เกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มมหาวิทยาลัย/สถาบัน (Online).**
www.mua.go.th/~budget/doc/group52.doc, 22 กันยายน 2552.
- สำนักงานมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา (สมอ.), จิรณี ตันศิริตณรงค์. 2552. **รายงานนโยบายการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย และการจัดทำหลักสูตรรายวิชาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ.**
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.). 2544. **การศึกษาแนวทางในการประเมินมหาวิทยาลัย เพื่อรองรับงานของ สมศ.** ม.ป.ท.
- _____., สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2549. **กรุงเทพมหานครเมืองน่าอยู่ มุมมองด้านการศึกษา.**
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550ก. **รายงานการสังเคราะห์สภาวะการณ์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาไทย.** กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550ข. **วิธีการวิจัยประเมินความสำเร็จของการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น และศักยภาพการแข่งขันของประเทศ.** กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, วิทยากร เชียงกูล. 2550ค. **รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2549/2550; การแก้ปัญหาและการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นระบบของครุรวม.** กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.

_____, รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์. 2551. **สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2550.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. 2543. **สารประชาสัมพันธ์.** กันยายน 2543. หน้า 8-9. อ่างใน อมรวิรัช นาคทรพรพ. 2544. **ความคิดในการพัฒนาอุดมศึกษาไทยในรอบทศวรรษ.** รายงานเสนอสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. มีนาคม 2544. ม.ป.ท.

สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. 2547. **รายงานความคิดเห็นของบัณฑิตภาคปกติที่สำเร็จการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2546 เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของสถาบันราชภัฏลำปาง.**

สำราญ ทองเล็ก. 2552. **รายงานวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาต่อบัณฑิตคณะบริหารธุรกิจ ปีการศึกษา 2552.** รายงานเสนอคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เสาวณี ใจรักษ์ และคณะ. 2551. **รายงานการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อการปฏิบัติงาน และคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2551.** รายงานเสนอคณะกรรมการวิจัยสถาบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

อมรวิรัช นาคทรพรพ. 2544. **ความคิดในการพัฒนาอุดมศึกษาไทยในรอบทศวรรษ.** รายงานเสนอสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. มีนาคม 2544. ม.ป.ท.

อานภาพ ชงักดี. 2543. **การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ โดยกลุ่มบุคลากรภายในและกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุทุมพร จามรมาน และ สุบิน ยุระรัช. 2545. **รายงานการสังเคราะห์เอกสารมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ กับสัมฤทธิ์ผลการศึกษาไทยตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ.**

อุบลรัตน์ โพธิ์พัฒนชัย และ เพ็ญศรี ทองเพชร. 2550. **รายงานการพัฒนาคูณภาพการศึกษาของ วิทยาลัยพยาบาล ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ด้วยกระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ (Benchmarking).**

Baumgart, N. 1987. **Equity, quality and cost in higher education.** Bangkok: UNESCO Principal Regional Office for Asia and the Pacific. อ้างใน พรเทพ ฐัฒน. 2549. "TQM กับการจัดการคุณภาพการศึกษา." **วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์** 1 (1).

Chen, C.Y., P. Sok, and K. Sok. 2007. "Benchmarking potential factors leading to education quality; A study of Cambodian higher education." **Quality Assurance in Education**, Vol. 15 No. 2, pp. 128-148.

Cheng, Y.C., and W.M. Tam. 1997. "Multi-models of quality in education." **Quality Assurance in Education**, Vol. 5 No. 1, pp. 22-31.

Cryer, P. 1993. **Preparing for Quality Assessment and Audit Establishing a Quality Assurance System in Higher Education.** CVCP Publication. อ้างใน ลำคำญ เพชรทอง. 2544. **รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินคุณภาพการศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณีวิทยาลัยพลศึกษา กรมพลศึกษา.**

Duoc, T.O. and C. Metzger. 2007. "Quality of business graduates in Vietnamese institutions: multiple perspectives." **Journal of Management Development**, Vol. 26 No. 7, pp. 629-643.

Gray, B.J. *et al.* 2007. "What are the essential capabilities of marketers? A comparative study of managers', academics' and students' perceptions." **Marketing Intelligence & Planning**, Vol. 25 No. 3, pp. 271-295.

- Hughes, P. 1988. **The Challenge of Identifying and Marketing Quality in Education**, The Australian Association of Senior Educational Administrators, Sydney. cited in Chen, C.Y., Sok, P. and Sok, K. 2007. "Benchmarking potential factors leading to education quality; A study of Cambodian higher education." **Quality Assurance in Education**, Vol. 15 No. 2, pp. 128-148.
- Johnstone, J.N. 1981. **Indicators of Education Systems**, London: The Anchor Press, Tiptree Essex. อ้างใน คักดีชัย เพชรช่วย. 2541. **การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Kretovics, A., Mark. 1999. "Assessing the MBA; What do our students learn?." **The Journal of Management development Development**, Vol. 18 No. 2, pp. 125-136.
- Louw, L., J.K. Bosch, and D.J.L. Venter. 2001. "Quality perceptions of MBA courses and required management competencies." **Quality Assurance in Education**, Vol. 9 No. 2, pp. 72-79.
- McGettrick, A. and N. Mansor. 1999. "Standards and Level a case study." **Assessment & evaluation in higher education**. 24 (2): 131-140. อ้างใน อุทุมพร จามรมาน และ สุบิน ยุระรัช. 2545. **รายงานการสังเคราะห์เอกสารมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐกับสัมฤทธิ์ผลการศึกษาไทยตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ**.
- Mihail, D.M. and K.A. Elefterie. 2006. "Perceived effects of an MBA degree on employability and career advancement; The case of Greece." **Career Development International**, Vol. 11 No. 4, pp. 352-361.

- Morgan, A.W. and B.L. Mitchell. 1985. "The quest for excellence: Underlying policy issues." in Smart, J. C. (ed.). **Higher education : Handbook of theory and research**. New York: Agathoen 1. อ้างใน อุบลรัตน์ โพธิ์พัฒนชัย และ เพ็ญศรี ทองเพชร. 2550. **รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยพยาบาล ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ด้วยกระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ (Benchmarking)**.
- Nabi, G.R. and D. Bagley. 1998. "Graduates' perceptions of transferable personal skills and future career preparation in the UK." **Career Development International**, Vol. 3 No. 1, pp. 31-39.
- Owlia, M.S., and E.M. Aspinwall. 1996. "A framework for the dimensions of quality in higher education." **Quality Assurance in Education**, Vol. 4 No. 2, pp. 12-20.
- Phillips, E.M. and O. Zuber-Skerritt. 1993. "Perceptions of Educators and Potential Employers of the Research Training Needs of Postgraduates in Business and Management." **Journal of Management Development**, Vol. 12 No. 5, pp. 12-20.
- Sallis, E. 1993. **Total Quality Management in Education**. London: Koran Page. อ้างใน สำคัญ เพชรทอง. 2544. **รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินคุณภาพการศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณีวิทยาลัยพลศึกษา กรมพลศึกษา**.
- Srikanthan, G. and J. Dalrymple. 2003. "Developing alternative perspectives for quality in higher education." **International Journal of Educational Management**, Vol. 17 No. 3, pp. 126-36.
- Tay, A. 2001. "Management's perception of MBA graduates in Malaysia." **Journal of Management Development**, Vol. 20 No. 3, pp. 258-274.
- UNICEF. 2000. **Quality indicators in higher education - Defining Quality in Education**. United Nations Children's Fund. New York, USA.

Whatmough, R. 1994. "The listening school: Sixth formers and staff as customers of each other." **Quality improvement in education: Case studies in schools, colleges and universities.** London: David Fulton. อ้างใน พรเทพ ฐัฒน. 2549. "TQM กับการจัดการคุณภาพการศึกษา." **วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์** 1 (1).

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

ภาคผนวก ก 1
แบบสอบถามสำหรับบัณฑิต

เลขที่.....

แบบสอบถามสำหรับบัณฑิต

เรื่อง คุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการวิจัยเท่านั้น ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความคิดเห็นและความรู้สึกของท่านให้มากที่สุด และกรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ โดยความคิดเห็นของท่านในแบบสอบถามทั้งหมดจะถือเป็นความลับ และจะนำเสนอผลการวิจัยในลักษณะของภาพรวมเท่านั้น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมคำตอบลงในช่องว่างที่กำหนดให้ ตามความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง
2. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (ประมาณ).....บาท
3. ท่านสำเร็จการศึกษาจาก 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 3) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 4) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ท่านสำเร็จการศึกษาในหลักสูตร 1) บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชา (โปรดระบุ).....
 2) บัญชีบัณฑิต สาขาวิชา (โปรดระบุ).....
5. ท่านสำเร็จการศึกษามาแล้ว.....ปี.....เดือน
6. ประเภทของหน่วยงานที่ท่านปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน
 1) รัฐบาล 2) รัฐวิสาหกิจ 3) เอกชน (โปรดระบุกลุ่มธุรกิจ)
() 3.1) กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร () 3.2) กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค
() 3.3) กลุ่มธุรกิจการเงิน () 3.4) กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม
() 3.5) กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง () 3.6) กลุ่มทรัพยากร
() 3.7) กลุ่มบริการ () 3.8) กลุ่มเทคโนโลยี
() 3.9) อื่นๆ.....
7. ลักษณะงานที่ท่านปฏิบัติงานอยู่ 1) งานประจำ 2) งานสัญญาจ้าง
 3) อาชีพอิสระ 4) อื่นๆ (โปรดระบุ).....
8. ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน.....ปี.....เดือน
9. ลักษณะงานของท่านที่ปฏิบัติตรงกับสาขาวิชาที่ท่านสำเร็จการศึกษาหรือไม่
 1) ตรง 2) ไม่ตรงแต่มีความใกล้เคียงกัน 3) ไม่ตรง

(มีต่อหน้าถัดไปค่ะ)

ส่วนที่ 2. ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อความรู้ความสามารถ

ท่านคิดว่าท่านได้รับความรู้ความสามารถจากการเข้าศึกษาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยมากน้อยเพียงใด และในการปฏิบัติงานท่านได้ใช้ความรู้ความสามารถมากน้อยเพียงใด

คำชี้แจง กรุณาแสดงความคิดเห็นโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

มิติ – รายการประเมิน	ความรู้ความสามารถที่ได้รับจากศึกษา					ความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงาน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านคุณธรรมจริยธรรม										
10.ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน										
11.ความมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ										
12.ความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน										
13.ความเสียสละและอุทิศตนในการปฏิบัติงาน										
14.ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับผู้อื่น										
ด้านความรู้										
15.มีความรู้เพียงพอในการปฏิบัติงาน										
16.มีความรอบรู้ในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา										
17.มีความรอบรู้ด้านวิชาการในสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติ										
18.มีความรอบรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำ										
19.มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ										
ด้านทักษะทางปัญญา										
20.ความสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน										
21.ความสามารถนำความรู้ตามหลักวิชาการ เดิมมาผสมผสานกับวิชาการสมัยใหม่										
22.ความสามารถในการบริหารงาน										
23.ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ผลงานใหม่										
24.ความสามารถตัดสินใจ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ										

(มีต่อหน้าถัดไปค่ะ)

มิตี – รายการประเมิน	ความรู้ความสามารถที่ได้รับจากศึกษา					ความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงาน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ										
25. ความมีมนุษยสัมพันธ์										
26. ความเป็นผู้นำ										
27. ความเป็นผู้ตาม										
28. ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน										
29. ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย										
ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ										
30. ความสามารถคิดวิเคราะห์และจับประเด็นปัญหา										
31. ความสามารถในการใช้ภาษาไทย										
32. ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ										
33. ความสามารถในการสรุปประเด็น และนำเสนอได้อย่างเหมาะสม										
34. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีช่วยในการปฏิบัติงาน (การใช้คอมพิวเตอร์ในการรวบรวม ประมวล และวิเคราะห์ข้อมูล)										

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจในงานของบัณฑิต

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน ตามความเป็นจริงมากที่สุด

35. ท่านมีความพึงพอใจต่อรายได้หรือค่าตอบแทนจากการทำงานในปัจจุบัน

- 5)พอใจมากที่สุด 4)พอใจมาก 3)พอใจปานกลาง 2)พอใจน้อย 1)พอใจน้อยที่สุด

36. ความก้าวหน้าในการทำงานของท่าน เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี รุ่นเดียวกัน หลักสูตรสาขาวิชาเดียวกัน และเริ่มทำงานใกล้เคียงกัน

- 5)ก้าวหน้ามากที่สุด 4)ก้าวหน้ามาก 3)ก้าวหน้าปานกลาง 2)ก้าวหน้าน้อย 1)ก้าวหน้าน้อยที่สุด

37. ท่านมีความพึงพอใจต่อความก้าวหน้าในการทำงานตั้งแต่สำเร็จการศึกษาจนถึงปัจจุบัน

- 5)พอใจมากที่สุด 4)พอใจมาก 3)พอใจปานกลาง 2)พอใจน้อย 1)พอใจน้อยที่สุด

(มีต่อหน้าถัดไปค่ะ)

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

1. สิ่งที่ต้องปรับปรุงในหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต/ในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

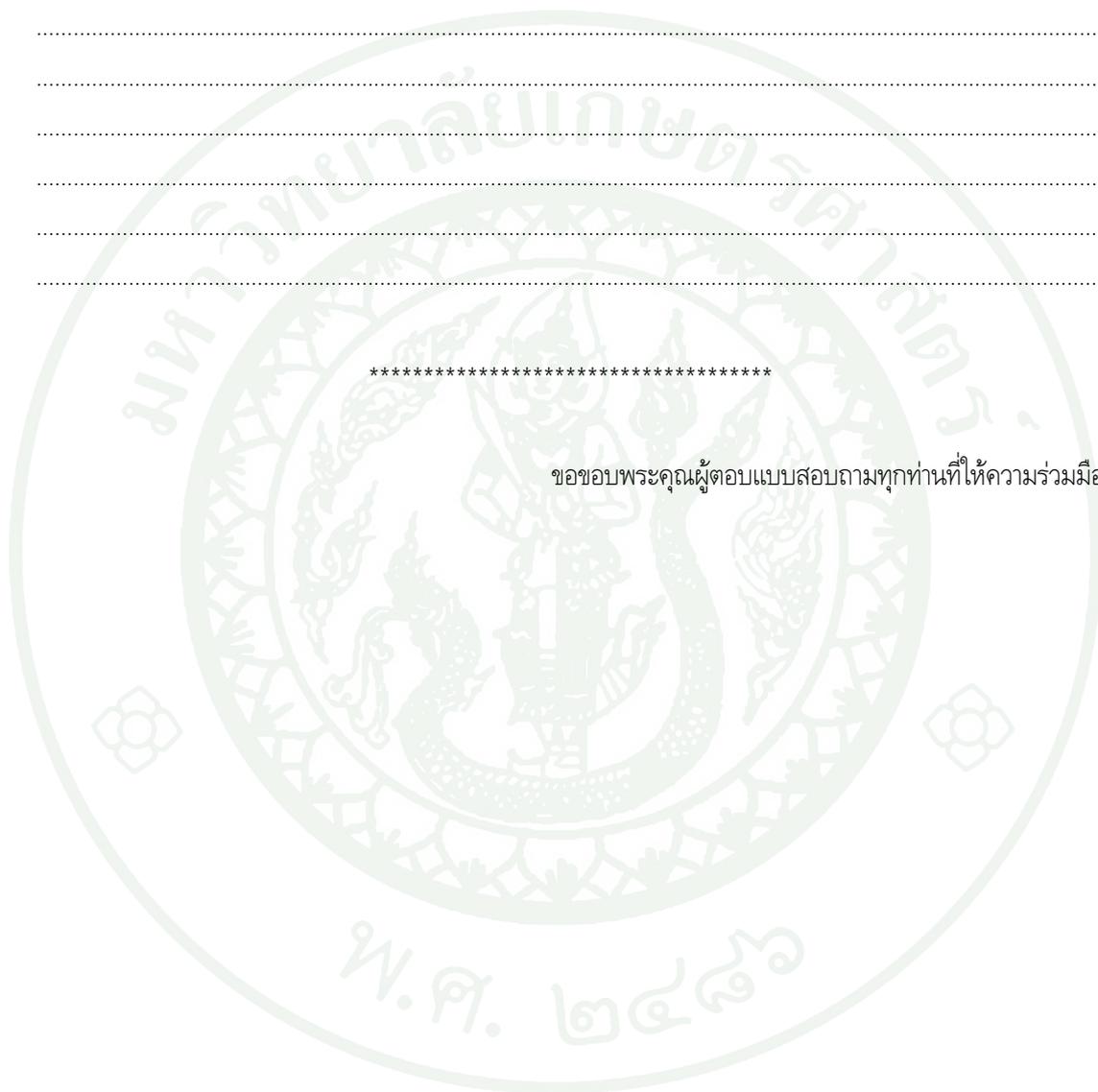
.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ก 2
แบบสอบถามสำหรับอาจารย์

เลขที่.....

แบบสอบถามสำหรับอาจารย์

เรื่อง คุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการวิจัยเท่านั้น ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความคิดเห็นและความรู้สึกของท่านให้มากที่สุด และกรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ โดยความคิดเห็นของท่านในแบบสอบถามทั้งหมดจะถือเป็นความลับ และจะนำเสนอผลการวิจัยในลักษณะของภาพรวมเท่านั้น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของอาจารย์

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมคำตอบลงในช่องว่างที่กำหนดให้ ตามความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง
2. อายุ.....ปี
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด 1)ปริญญาโท 2)ปริญญาเอก
4. ตำแหน่งทางวิชาการ 1) ศาสตราจารย์ 2) รองศาสตราจารย์
 3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ 4) อาจารย์
5. ปัจจุบันท่านสอนประจำอยู่ ณ 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 3) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 4) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. ประสบการณ์ในการสอน.....ปี.....เดือน

(มีต่อหน้าถัดไปค่ะ)

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ

ท่านคิดว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจมีความรู้ความสามารถเพียงใด และเมื่อเปรียบเทียบกับความคาดหวังของท่านแล้ว บัณฑิตมีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับความคาดหวังของท่านมากน้อยเพียงใด

คำชี้แจง กรุณาแสดงความคิดเห็นโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

มิติ – รายการประเมิน	ความรู้ความสามารถของบัณฑิต					สอดคล้องกับความคาดหวังของท่าน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านคุณธรรมจริยธรรม										
7.ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน										
8.ความมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ										
9.ความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน										
10.ความเสียสละและอุทิศตนในการปฏิบัติงาน										
11.ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับผู้อื่น										
ด้านความรู้										
12.มีความรู้เพียงพอในการปฏิบัติงาน										
13.มีความรอบรู้ในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา										
14.มีความรอบรู้ด้านวิชาการในสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติ										
15.มีความรอบรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำ										
16.มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ										
ด้านทักษะทางปัญญา										
17.ความสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน										
18.ความสามารถนำความรู้ตามหลักวิชาการเดิมมาผสมผสานกับวิชาการสมัยใหม่										
19.ความสามารถในการบริหารงาน										
20.ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ผลงานใหม่										
21.ความสามารถตัดสินใจ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ										

มิติ – รายการประเมิน	ความรู้ความสามารถของบัณฑิต					สอดคล้องกับความคาดหวังของท่าน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ										
22. ความมีมนุษยสัมพันธ์										
23. ความเป็นผู้นำ										
24. ความเป็นผู้ตาม										
25. ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน										
26. ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย										
ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ										
27. ความสามารถคิดวิเคราะห์และจับประเด็นปัญหา										
28. ความสามารถในการใช้ภาษาไทย										
29. ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ										
30. ความสามารถในการสรุปประเด็นและนำเสนอได้อย่างเหมาะสม										
31. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีช่วยในการปฏิบัติงาน (การใช้คอมพิวเตอร์ในการรวบรวม ประมวล และวิเคราะห์ข้อมูล)										

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

1. สิ่งที่ต้องปรับปรุงในหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต/ในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ

.....

.....

.....

.....

2. สิ่งที่ต้องปรับปรุงสำหรับบัณฑิตบริหารธุรกิจ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูง

ภาคผนวก ก 3
แบบสอบถามสำหรับผู้ใช้นิติต

เลขที่.....

แบบสอบถามผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต

เรื่อง คุณภาพการศึกษาของบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการวิจัยเท่านั้น ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความคิดเห็นและความรู้สึกของท่านให้มากที่สุด และกรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ โดยความคิดเห็นของท่านในแบบสอบถามทั้งหมดจะถือเป็นความลับ และจะนำเสนอผลการวิจัยในลักษณะของภาพรวมเท่านั้น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมคำตอบลงในช่องว่างที่กำหนดให้ ตามความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง
2. ประเภทของหน่วยงานของท่าน

☐ 1) รัฐบาล	☐ 2) รัฐวิสาหกิจ	☐ 3) เอกชน (โปรดระบุกลุ่มธุรกิจ)
() 3.1) กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	() 3.2) กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	
() 3.3) กลุ่มธุรกิจการเงิน	() 3.4) กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	
() 3.5) กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	() 3.6) กลุ่มทรัพยากร	
() 3.7) กลุ่มบริการ	() 3.8) กลุ่มเทคโนโลยี	
() 3.9) อื่นๆ.....		
3. ตำแหน่งงานของท่านในปัจจุบัน

☐ 1) ผู้อำนวยการ/ผู้จัดการ	☐ 2) รองผู้อำนวยการ/รองผู้จัดการ	☐
---	---	--------------------------
- 3) หัวหน้าแผนก/หัวหน้างาน/หัวหน้าฝ่าย 4) เจ้าของกิจการ
- 5) อื่นๆ (โปรดระบุ).....
4. ประสบการณ์การทำงานของท่านในตำแหน่งปัจจุบัน.....ปี.....เดือน
5. ท่านมีผู้ใต้บังคับบัญชาที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจหรือไม่ 1) มี 2) ไม่มี
6. ท่านมีผู้ใต้บังคับบัญชาที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจจาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หรือไม่ 1) มี 2) ไม่มี

(มีต่อหน้าถัดไปค่ะ)

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารธุรกิจ

ท่านคิดว่าผู้ใต้บังคับบัญชาของท่านที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานได้มากน้อยเพียงใด และเมื่อเปรียบเทียบกับความคาดหวังของท่านแล้ว ผู้ใต้บังคับบัญชาของท่านที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานสอดคล้องกับความคาดหวังของท่านมากน้อยเพียงใด

คำชี้แจง กรุณาแสดงความคิดเห็นโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

มิติ – รายการประเมิน	ความรู้ความสามารถของบัณฑิต					สอดคล้องกับความคาดหวังของท่าน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านคุณธรรมจริยธรรม										
7.ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน										
8.ความมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ										
9.ความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน										
10.ความเสียสละและอุทิศตนในการ ปฏิบัติงาน										
11.ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับผู้อื่น										
ด้านความรู้										
12.มีความรู้เพียงพอในการปฏิบัติงาน										
13.มีความรอบรู้ในสาขาวิชาที่สำเร็จ การศึกษา										
14.มีความรอบรู้ด้านวิชาการในสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติ										
15.มีความรอบรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำ										
16.มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ										
ด้านทักษะทางปัญญา										
17.สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใน การปฏิบัติงาน										
18.สามารถนำความรู้ตามหลักวิชาการ เดิมมาผสมผสานกับวิชาการสมัยใหม่										
19.ความสามารถในการบริหารงาน										
20.ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ผลงานใหม่										
21.ความสามารถตัดสินใจ แก้ไขปัญหา เฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ										

มิติ – รายการประเมิน	ความรู้ความสามารถของบัณฑิต					สอดคล้องกับความคาดหวังของท่าน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ										
22. ความมีมนุษยสัมพันธ์										
23. ความเป็นผู้นำ										
24. ความเป็นผู้ตาม										
25. ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน										
26. ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย										
ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ										
27. ความสามารถคิดวิเคราะห์และจับประเด็นปัญหา										
28. ความสามารถในการใช้ภาษาไทย										
29. ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ										
30. ความสามารถในการสรุปประเด็นและนำเสนอได้อย่างเหมาะสม										
31. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีช่วยในการปฏิบัติงาน (การใช้คอมพิวเตอร์ในการรวบรวม ประมวล และวิเคราะห์ข้อมูล)										

32. ท่านมีความพึงพอใจในความรู้ความสามารถโดยรวมของบัณฑิต

- 5) มากที่สุด 4) มาก 3) ปานกลาง 2) น้อย 1) น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

1. สิ่งที่ต้องปรับปรุงในหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต/ในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ

.....

.....

.....

2. สิ่งที่ต้องปรับปรุงสำหรับบัณฑิตบริหารธุรกิจ

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ตารางผนวกที่ 1 ค่า Item-total Statistics ใน Reliability Analysis - Scale (Alpha) แบบสอบถามสำหรับบัณฑิต

มิติ - รายการ	ความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษา				ความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง			
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ด้านคุณธรรมจริยธรรม								
1. ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน	89.395	156.083	0.505	0.931	93.368	115.050	0.457	0.900
2. ความมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ	89.632	157.698	0.443	0.932	93.263	113.713	0.462	0.900
3. ความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน	89.737	155.713	0.485	0.931	93.553	112.795	0.433	0.901
4. ความเสียสละและอุทิศตนในการปฏิบัติงาน	89.500	155.176	0.610	0.929	93.395	113.435	0.497	0.900
5. ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับผู้อื่น	89.132	159.685	0.437	0.932	93.263	112.091	0.514	0.899
ด้านความรู้								
1. มีความรู้เพียงพอในการปฏิบัติงาน	89.868	156.712	0.470	0.932	93.211	111.684	0.564	0.898
2. มีความรอบรู้ในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	89.790	157.792	0.420	0.932	93.342	113.420	0.554	0.899
3. มีความรอบรู้ด้านวิชาการในสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติ	90.132	156.658	0.442	0.932	93.105	113.989	0.382	0.902
4. มีความรอบรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำ	90.184	156.695	0.418	0.933	93.395	111.543	0.619	0.897
5. มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ	90.053	153.835	0.577	0.930	93.053	112.159	0.624	0.897

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

มิติ - รายการ	ความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษา				ความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง			
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ด้านทักษะทางปัญญา								
1. ความสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน	89.737	156.469	0.594	0.930	93.605	113.164	0.506	0.899
2. ความสามารถนำความรู้ตามหลักวิชาการเดิมมาผสมผสานกับวิชาการใหม่	89.868	150.982	0.749	0.927	93.658	113.637	0.494	0.900
3. ความสามารถในการบริหารงาน	89.500	155.284	0.551	0.930	93.632	111.266	0.522	0.899
4. ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ผลงานใหม่	89.474	150.472	0.744	0.927	93.553	114.200	0.373	0.902
5. ความสามารถตัดสินใจ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ	89.579	151.656	0.704	0.928	93.632	109.861	0.523	0.899
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ								
1. ความมีมนุษยสัมพันธ์	89.237	157.051	0.486	0.931	93.474	111.716	0.605	0.897
2. ความเป็นผู้นำ	89.579	154.467	0.619	0.929	93.684	114.654	0.404	0.901
3. ความเป็นผู้ตาม	89.763	156.510	0.557	0.930	93.368	114.671	0.368	0.902
4. ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน	89.737	153.659	0.625	0.929	93.842	114.407	0.334	0.904
5. ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	89.211	156.603	0.663	0.929	93.132	112.766	0.659	0.897

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

มิติ - รายการ	ความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษา				ความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง			
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ								
1. ความสามารถคิดวิเคราะห์และจับประเด็นปัญหาได้	89.553	150.686	0.732	0.927	93.105	114.799	0.460	0.900
2. ความสามารถในการใช้ภาษาไทย	89.342	151.042	0.725	0.928	93.632	111.644	0.629	0.897
3. ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ	89.868	151.523	0.722	0.928	93.500	112.689	0.466	0.900
4. ความสามารถในการสรุปประเด็นและนำเสนอได้อย่างเหมาะสม	89.553	154.308	0.636	0.929	93.368	108.996	0.697	0.895
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีช่วยในการปฏิบัติงาน	89.421	155.386	0.552	0.930	92.816	116.262	0.421	0.901
Alpha Coefficient	0.9325				0.9031			
N of Cases	38				38			
N of Items	25				25			

ตารางผนวกที่ 2 ค่า Item-total Statistics ใน Reliability Analysis - Scale (Alpha) แบบสอบถามสำหรับอาจารย์

มิติ - รายการ	ความรู้ความสามารถของบัณฑิต				สอดคล้องกับความคาดหวัง			
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ด้านคุณธรรมจริยธรรม								
1. ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน	86.172	143.648	0.650	0.954	85.035	244.963	0.726	0.971
2. ความมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ	86.552	138.685	0.729	0.953	85.276	241.850	0.661	0.972
3. ความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน	86.621	136.815	0.798	0.953	85.552	241.899	0.786	0.971
4. ความเสียสละและอุทิศตนในการปฏิบัติงาน	86.241	140.190	0.722	0.954	85.172	248.076	0.598	0.972
5. ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับผู้อื่น	86.035	143.035	0.655	0.954	85.069	247.995	0.686	0.972
ด้านความรู้								
1. มีความรู้เพียงพอในการปฏิบัติงาน	86.103	141.810	0.687	0.954	85.172	240.648	0.744	0.971
2. มีความรอบรู้ในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	86.138	140.480	0.754	0.953	85.069	241.352	0.774	0.971
3. มีความรอบรู้ด้านวิชาการในสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติ	86.724	145.707	0.390	0.957	85.448	244.828	0.672	0.972
4. มีความรอบรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำ	86.379	141.387	0.667	0.954	85.241	238.975	0.805	0.971
5. มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ	87.069	143.209	0.516	0.956	85.724	235.993	0.780	0.971

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

มิติ - รายการ	ความรู้ความสามารถของบัณฑิต				สอดคล้องกับความคาดหวัง			
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ด้านทักษะทางปัญญา								
1. ความสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน	86.276	140.493	0.751	0.953	85.138	242.909	0.741	0.971
2. ความสามารถนำความรู้ตามหลักวิชาการเดิมมาผสมผสานกับวิชาการใหม่	86.483	136.902	0.737	0.953	85.379	235.244	0.875	0.970
3. ความสามารถในการบริหารงาน	86.552	141.828	0.639	0.954	85.310	240.936	0.770	0.971
4. ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ผลงานใหม่	86.103	144.025	0.596	0.955	84.897	246.953	0.641	0.972
5. ความสามารถตัดสินใจ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ	86.483	140.830	0.646	0.954	85.345	240.734	0.829	0.970
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ								
1. ความมีมนุษยสัมพันธ์	85.793	146.884	0.491	0.956	84.759	246.333	0.611	0.972
2. ความเป็นผู้นำ	86.379	140.101	0.750	0.953	85.103	241.668	0.801	0.971
3. ความเป็นผู้ตาม	86.000	141.143	0.685	0.954	84.862	241.409	0.761	0.971
4. ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน	86.138	138.480	0.762	0.953	85.035	241.677	0.770	0.971
5. ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	86.310	140.722	0.669	0.954	85.103	242.168	0.733	0.971

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

มิติ - รายการ	ความรู้ความสามารถของบัณฑิต				สอดคล้องกับความคาดหวัง			
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ								
1. ความสามารถคิดวิเคราะห์และจับประเด็นปัญหาได้	86.483	138.544	0.732	0.953	85.207	237.099	0.838	0.970
2. ความสามารถในการใช้ภาษาไทย	86.310	139.793	0.635	0.955	85.069	237.495	0.740	0.971
3. ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ	87.035	139.463	0.667	0.954	85.621	233.030	0.842	0.970
4. ความสามารถในการสรุปประเด็นและนำเสนอได้อย่างเหมาะสม	86.586	137.466	0.756	0.953	85.483	234.759	0.875	0.970
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีช่วยในการปฏิบัติงาน	86.207	142.527	0.588	0.955	85.138	240.766	0.785	0.971
Alpha Coefficient	0.9588				0.9721			
N of Cases	30				30			
N of Items	25				25			

ตารางผนวกที่ 3 ค่า Item-total Statistics ใน Reliability Analysis - Scale (Alpha) แบบสอบถามสำหรับผู้ใช้นิติต

มิติ - รายการ	ความรู้ความสามารถของบัณฑิต				สอดคล้องกับความคาดหวัง			
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ด้านคุณธรรมจริยธรรม								
1. ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน	89.559	210.315	0.521	0.962	91.353	187.993	0.496	0.961
2. ความมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ	89.618	210.122	0.481	0.962	91.412	188.310	0.492	0.961
3. ความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน	89.794	210.047	0.373	0.963	91.559	189.345	0.335	0.962
4. ความเสียสละและอุทิศตนในการปฏิบัติงาน	89.824	202.332	0.694	0.960	91.529	183.045	0.498	0.962
5. ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับผู้อื่น	89.559	206.315	0.597	0.961	91.147	188.129	0.496	0.961
ด้านความรู้								
1. มีความรู้เพียงพอในการปฏิบัติงาน	89.559	199.709	0.759	0.960	91.294	181.729	0.751	0.959
2. มีความรอบรู้ในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	89.794	203.441	0.807	0.960	91.441	183.163	0.800	0.959
3. มีความรอบรู้ด้านวิชาการในสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติ	90.000	196.121	0.754	0.960	91.647	178.902	0.815	0.958
4. มีความรอบรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำ	89.677	199.195	0.731	0.960	91.412	179.886	0.783	0.958
5. มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ	90.029	199.242	0.557	0.962	91.647	176.902	0.712	0.959

ตารางผนวกที่ 3 (ต่อ)

มิติ - รายการ	ความรู้ความสามารถของบัณฑิต				สอดคล้องกับความคาดหวัง			
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ด้านทักษะทางปัญญา								
1. ความสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน	89.559	192.375	0.898	0.958	91.265	176.564	0.820	0.958
2. ความสามารถนำความรู้ตามหลักวิชาการเดิมมาผสมผสานกับวิชาการใหม่	89.912	196.507	0.800	0.959	91.500	174.985	0.870	0.957
3. ความสามารถในการบริหารงาน	89.941	198.906	0.802	0.959	91.529	179.832	0.748	0.959
4. ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ผลงานใหม่	89.853	189.038	0.895	0.958	91.559	173.345	0.865	0.957
5. ความสามารถตัดสินใจ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ	89.941	194.118	0.833	0.959	91.529	173.590	0.860	0.957
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ								
1. ความมีมนุษยสัมพันธ์	89.441	208.739	0.553	0.961	91.118	188.531	0.556	0.961
2. ความเป็นผู้นำ	90.029	195.605	0.874	0.958	91.588	179.037	0.816	0.958
3. ความเป็นผู้ตาม	89.706	208.153	0.625	0.961	91.382	186.849	0.602	0.960
4. ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน	89.588	201.219	0.805	0.959	91.206	181.441	0.785	0.959
5. ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	89.294	200.517	0.804	0.959	91.000	183.273	0.694	0.959

ตารางผนวกที่ 3 (ต่อ)

มิติ - รายการ	ความรู้ความสามารถของบัณฑิต				สอดคล้องกับความคาดหวัง			
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ								
1. ความสามารถคิดวิเคราะห์และจับประเด็นปัญหาได้	89.677	193.680	0.807	0.959	91.294	177.305	0.773	0.958
2. ความสามารถในการใช้ภาษาไทย	89.618	210.607	0.397	0.962	91.324	188.589	0.475	0.961
3. ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ	90.088	197.356	0.607	0.962	91.647	179.144	0.671	0.960
4. ความสามารถในการสรุปประเด็นและนำเสนอได้อย่างเหมาะสม	89.824	193.483	0.839	0.959	91.471	176.984	0.823	0.958
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีช่วยในการปฏิบัติงาน	89.412	198.553	0.667	0.961	91.088	181.416	0.707	0.959
Alpha Coefficient	0.9616				0.9608			
N of Cases	34				34			
N of Items	25				25			

ภาคผนวก ค
รายชื่อหน่วยงานที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อหน่วยงานที่ใช้ในการวิจัย

1. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
2. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (ฝ่ายนโยบายและยุทธศาสตร์)
3. กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง
4. กรมสรรพสามิต
5. ธนาคารกสิกรไทย (มหาชน) จำกัด
6. ธนาคารกรุงไทย (มหาชน) จำกัด
7. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)
8. ธนาคาร ซีไอเอ็มบี ไทย จำกัด (มหาชน)
9. ธนาคารชนชาติ จำกัด (มหาชน)
10. ธนาคารไทยพาณิชย์ (มหาชน) จำกัด / ธนบดีธนกิจ
11. ธนาคารนครหลวงไทย (มหาชน) จำกัด
12. ธนาคารแห่งประเทศไทย
13. ธนาคารอาคารสงเคราะห์
14. ธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่
15. บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)
16. บริษัท แคปปิตอล โอเค จำกัด
17. บริษัท ซาปุระ มาร์เก็ตติ้ง (ประเทศไทย) จำกัด
18. บริษัท ซีเมนต์ไทยการตลาด จำกัด (SCG Network Management Co.,Ltd.)
19. บริษัท แซฟวี คอมมิวนิเคชั่น จำกัด
20. บริษัท ทีปโก้ ฟูดส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
21. บริษัท ทิพยประกันภัย จำกัด (มหาชน)
22. บริษัท ทีคิวเอ็ม โบรคเกอร์ จำกัด
23. บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)
24. บริษัท ไทยประกันชีวิต จำกัด
25. บริษัท น้ำมันอพลโล (ประเทศไทย) จำกัด
26. บริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
27. บริษัท บริการเชื้อเพลิงการบินกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

28. บริษัท บริหารสินทรัพย์สุขุมวิท จำกัด
29. บริษัท ปตท.เคมิคอล จำกัด (มหาชน)
30. บริษัท แปซิฟิก อินดัสทรีส์ จำกัด
31. บริษัท ผลิตภัณฑ์และวัตถุก่อสร้าง จำกัด
(The Concrete Products and Aggregate Co.,Ltd. ; CPAC)
32. บริษัท โพรเกรส แมเนจเม้นท์ จำกัด
33. บริษัท มิตรสตีล จำกัด
34. บริษัท เมืองไทยประกันชีวิต จำกัด
35. บริษัท ยูไนเต็ด อินฟอร์เมชั่น ไฮเวย์ จำกัด
36. บริษัท รสาพร็อพเพอร์ตี้ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)
37. บริษัท สำนักพิมพ์ประสานมิตร (ปสม.) จำกัด
38. บริษัท ศรีชัยอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด
39. บริษัท อยุธยา อลิอันซ์ ซี.พี.ประกันชีวิต จำกัด
40. บริษัท อาร์ทีเอ มาร์เก็ตติ้ง จำกัด
41. บริษัท อีซูซู (ประเทศไทย) จำกัด
42. บริษัท เอเซียส รีเยนแนล เซอร์วิส จำกัด
43. บริษัท เอสซีจี ซีเมนต์ จำกัด (The Siam Cement Industry)
44. บริษัท เอสซีจี โลจิสติกส์ แมเนจเม้นท์ (SCG Distribution Co., Ltd.)
45. บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส (มหาชน) จำกัด
46. บริษัท ไอชิ ไคอุน จำกัด (Aichi Kaiun Co., Ltd.)
47. บริษัท โอเชียนกลาส จำกัด (มหาชน)
48. บริษัท โอสธสกา จำกัด
49. สำนักงานสอบบัญชี ดีไอเอ จำกัด
50. สำนักงานสอบบัญชี ซี แอนด์ เอ
51. American International Assurance (AIA)
52. Maersk Line (Thailand) Co.,Ltd.
53. Nippo C&D (Thailand) Co., Ltd.
54. Nippo Mechince (Thailand) Co., Ltd.
55. Since 24 Co.,Ltd.

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ - นามสกุล	นางสาวภาวิณี มาตรเจริญ
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 7 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2528
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการ) เกียรตินิยมอันดับ 2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ทุนการศึกษาที่ได้รับ	มูลนิธิศาสตราจารย์สังเวียน อินทรวิชัย

